

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.550 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Pomembna osemstoletnica

V kratkem bodo v Lizboni proslavljali 800 letnico ustanovitve portugalske države, ki po tristo letih počasnega propadanja doživlja v zadnjem desetletju našega veka nagel dvig, ki je sloves Portugalske tako zelo vpostavil, da bomo pri teh slovesnostih videli zastopane po posebnih delegacijah vse kulturne države sveta.

Portugalska je bila pod Rimljani provinca velikega imperija — Lusitania — ki je že takrat slovela kot proizvajalka izvrstnega vina, ki ima svoje ime po mestu Porto, od koder se še danes izvaža po vsem svetu, največ pa v Anglijo. (60 odstotkov celokupnega izvoza Portugalske.) V začetku 8. stoletja so tudi portugalsko pokrajino osvojili Arabci, katerim jo je iztrgal Ferdinand Kastilski v 11. stoletju. Pred 800 leti je bilo, ko je Alfonz Henrik burgundski osvobodil deželo španske nadoblasti in postal prvi portugalski kralj ter povzdignil v glavno mesto nove države Lizbono in deželo posejal s tistimi čudovitimi stavbami roman-skega in zgodnjegotskega sloga, ki jih občudujejo turisti iz vse Evrope. Glavna skrb novih kraljev je bila, da Arabce, ki so se držali na jugu, popolnoma preženejo s portugalskih tal, na kar so sami začeli v začetku 15. stoletja osvajaalne vojne na maroških tleh. Takrat je Portugalska imela genijalnega prestolonaslednika — infanta — ki je zasnoval portugalsko prekomorsko kolonialno politiko, katero je sredi 16. stoletja povzdignil največji portugalski pesnik Camoes v svojih »Luziadah«. Tako so Portugalci postali prvi narod v Evropi, ki si je ustvaril velik prekomorski imperij. Značilno je, da je to delo imelo po zaslugi princa Henrika, ki je bil velik organizator, pravo znanstveno podlago v delu komisije, v kateri so bili največji takratni geografi, astronomi in fiziki. Morjeplovci Bartolomeo Diaz, Vasco da Gama in Albuquerque so odkrili, plovci okoli rta Dobre nade, pot v Indijo, Cabral pa je l. 1500 osvojil Brazilijo. Pod Manuelom Sijajnim se je oblast Portugalske razprostirala po vsej zapadni in vzhodni obali Afrike in njenih otokov, na obalah Indije in na velikem Sundskem otočju, pa na vzhodni obali Južne Amerike. Lizbona je postala prvo trgovsko mesto Evrope.

Portugalska ni dolgo uživala moči in slave, katero so ji prinesle njene prekomorske osvojitve. Ni minulo sto let, ko je burgundski dinastija izumrla in je Portugalska morala svojo ogromno posest med Indskim in Tihim oceanom odstopiti Nizozemcem, znaten del afriških kolonij so deloma zopet osvojili Arabci, deloma pa jih je pobrala Španija, ki je nemoč Portugalske izrabila tudi v to, da si je leta 1580 osvojila. Portugalci so se sicer španske nadoblasti osvobodili leta 1640 pod kraljem Ivanom IV. iz roduvine Braganza, svoje stare moči in slave pa niso mogli več vpostaviti. Svojih kolonij namreč, podobno kakor Španci, niso znali ne politično prav upravljati, ne gospodarsko pravilno izrabljati, zlato iz zahodne Afrike jih je pogubilo in rodovitna dežela je opustela zaradi bega kmečkega prebivalstva v kolonije, ki so obetale brezdelno življenje. Ko se je začela dvigati kot kolonialna veletržnica Anglija, je Portugalska, ki leži na važni točki Atlantskega oceana, od koder se cepi pot v Indijo v dve veji, prišla popolnoma pod politični in gospodarski vpliv Britanije, ki je s svojim uvozom manufakturnih in industrijskih izdelkov ter nekaterih drugih surovin, pa z odjemanjem opornega vina in olja ter plutovine, skrbela za to, da ni dežela popolnoma osiromašila in propadla.

Ko je začel Napoleon svoje pohode, ki so imeli za namen uničenje svetovne nadvlade Anglije, so Portugalci ostali zvesti pogodbi »večnega prijateljstva« z Anglijo, sklenjeno leta 1661. Napoleonova vojska pod generalom Junotom je deželo trikrat napadla, se je pa morala umakniti pred vojsko generala Wellingtona, ki ga je podprla portugalska ljudska vstaja. Zatem se je začela doba liberalizma pod vodstvom framasonskih lož, ki so v borbi nešteti strank deželo spravili na rob propada. Nobena dežela v Evropi ni doživela toliko revolucij, kakor v tem času Portugalska; samo od 1911 do 1926 je bilo 40 vlad in 18 revolucij! Leta 1892 je morala Portugalska proglasiti državni bankrot, leta 1908 so republikanci ubili kralja Karola I. in prestolonaslednika, njegovega sina Manuela II. pa so l. 1910 odstavili in pregnali iz dežele, nova republikaška vlada pa je sklenila ustavo, ki je postavila vladno in popolno brezverski temelj. V minuli svetovni vojni, ki se je je Portugalska udeležila na strani velike antante, so gotovi sloji spet zelo obogatili, vendar pa je gospodarska kriza ljudstvo vrgla v skrajno bedo in novič se je začela revolucija za revolucijo, tako da je zavladala na Portugalskem popolna anarhija.

Že se je zdelo, da se Portugalska ne bo nikoli več dvignila in veliko se je govorilo v tem času o tem, da bi njene preostale afriške kolonije izročili Nemčiji za ceno končnega pomirjenja Evrope. Toda česar ni zmogla nobena še tako ugodna gospodarska konjunktura, česar ni mogla ustvariti nobena še tako »svobodomiselna« ustava, to se je posrečilo geniju doslej nepoznanega, skromnega in molčečega katoliškega odvetnika Olivera Salazarja, ki je po zaslugi državnega udara, ki ga je izvršil dne 28. maja 1926 general in državni predsednik Carmona, postal ministrski predsednik dežele in leta 1933 dal ustavo, zgrajeno na socialnih načelih Pijsve okrožnice Quadragesimo anno. Salazar je s svojim delom dokazal, da je na teh načelih mogoče zidati pravo krščansko državo, kar se drugim njegovim sodobnikom v Evropi žal ni posrečilo.

Salazarjeva država nikakor ni avtoritarna v smislu italijanskega fašizma ali nemškega narodnega socializma, ampak zelo modro in posredno družni načelo avtoritete z načelom svobode. Salazar je gradil tako trdno, da mednarodni boljševizem, podprt od evropskih libe-

Maršal Vorošilov strmoglavljen

Trije novi maršali: Timošenko, Koljuk, Sapošnikov Novi sovjetski vojni komisar je ukrajinec Timošenko

Moskva, 8. majnika. I. Agencija Tass poroča: Komisar za vojno maršal Vorošilov je bil razrešen svoje dosedanje službe in je bil imenovan za podpredsednika sveta ljudskih komisarjev (podpredsednika vlade). Za vojnega komisarja (ministra) je bil postavljen general Timošenko, do sedaj vrhovni poveljnik kijevskega armadnega zbora.

V Moskvi tolnačijo odhod Vorošilova z vojnega ministrstva kot izgon človeka, ki je več ali manj po civilni poti prišel do najvišjih vojaških činov. Vorošilovu očitajo, da je svoje nesposobnosti pokazal v začetku vojne na Finskem ter s tem sloves rdeče armade umazal. Vorošilovu je baje Stalin tudi zameril, da je v svojem letošnjem prvomajskem govoru ob priliki parade na Rdečem trgu v Moskvi imel govor, kjer si je prisvajal pravico, da je treba v vojski temeljito čistiti. Stalin ga je prijel za besedo in začel čistiti pri glavi. Novi komisar za vojno je izrazil vojaška osebnost. General Timošenko je po rodu Ukrajinec. V vojni na Finskem je v drugem delu vojne odločilno posegel v vodstvo in tudi izvajal zmago.

Agencija Tass objavlja tudi uredbo, s katero so obnovljeni stari vojaški naslovi generalov in admiralov, ki jih do sedaj v sovjetski oboroženi sili niso hoteli uporabljati.

Armadni generali Timošenko, Koljuk in Boris Sapošnikov so bili imenovani za maršale sovjetske armade.

Klimen Vorošilov je bil rojen 1881. leta. Po poklicu je bil delavec, a se je že zgodaj pridružil revolucionarni stranki in pozneje boljševikom. Mnogo let je preživel po ječah in v izgnanstvu. Ob izbruhu svetovne vojne in med svetovno vojno je bil delavec v tovarni orožja v Caricinu. Po zmagi boljševizma se je aktivno udeleževal vsega strankinega gibanja in se je odlikoval v državljanski vojni, posebno leta 1918. Potem je postal član Osrednjega odbora komunistične stranke, naslednje leto pa že poveljnik 14. armade. L. 1925 je bil imenovan za komisarja za vojsko. L. 1935 pa ga je Stalin povišal za maršala Sovjetske zveze. Kot vrhovni poveljnik sovjetske armade se je prizadeval za izboljšanje vojne industrije in za motorizacijo ter tehnično izpopolnitev rdeče armade.

Borba za jugovzhod

Ugibanja o zadržanju Italije trajajo dalje Angleška prizadevanja v Bolgariji in v Rimu

Angleški list o ciljih Italije:

»Bliskovit napad na Solun, Malto in Gibraltar...«

London, 8. maja. t. Reuter. »Daily Telegraph« objavlja članek svojega diplomatičnega sodravnika, ki polaga veliko važnost na dejstvo, da se je angleški veleposlanik v Rimu sir Percy Lorraine, ki je bil nekaj tednov v Londonu, sedaj vrnil v Rim. Mogoče je, da nosi angleški poslanik neke predloge angleške vlade seboj v Italijo, kajti Anglija še ni opustila upanja, da se ji bo posrečilo zadržati Italijo, predno ne pojde v vojno na strani Nemčije. Če so domneve o nekih angleških predlogih resnične, bodo v prihodnjih dneh nastopili zanimivi dogodki. Angleška vlada dobro ve, da prihajajo mnogi pritiski na Mussolinija, naj se odloči za vstop v vojno na strani Nemčije. Prav tako so tudi nasprotni pritiski, ki ga odvračajo od takšnega koraka, zelo močni.

Toda Mussolini sam je mnenja, da je mogoče sijaj italijanskega imperija zvišati le z novimi ozemeljskimi pridobitvami kar pa je mogoče le ob strani zmagovalne Nemčije. »Daily Telegraph« diplomatični sodravniki pravi, da je iz verodostojnih virov izvedel, da ima Mussolini pred oči bliskovito prodiranje na Solun. Prav tako govorijo, da ima v načrtu bliskoviti letalski in pomorski napad na Malto in na Gibraltar, pri čemer računa tudi na aktivno sodelovanje Španije. Toda Španija je zaveznikom dala zagotovilo, da se bo zoperstavila vsakemu dejanju, ki bi jo moglo vmešati v vojno.

Končno dodaja angleški list, da je tudi za zaveznike prišel čas, ko bodo morali videti jasno pred seboj, kaj je v Italijo. Naj bo odločitev takšna ali takšna, pravijo v Londonu, vsaka je boljša, kakor pa današnji položaj, ko ima Italija videz nevtralne države, a so vse njene simpatije pri Nemčiji.

Anglija želi od Bolgarije dovoljenje za prehod skozi nieno državo

Sofija, 8. maja. t. MTL. V Sofiji se že več dni nahaja angleški veleposlanik v Ankari, ki je prišel, kakor pravijo, na obisk k svojemu tovarišu. Sir Hugh Knatchbull-Huggesson ima poleg tega tudi nalogo, da prouči nekatera vprašanja gospodarskega značaja. Danes dopoldne je bil pri predsedniku bolgarske vlade Filovu nad dve uri in je ta nenavadno dolgi razgovor vzbudil med časnikarji največjo senzacijo. Sinoči je bil pri turškem poslaniku velik diplomatski sprejem, ki se ga je udeležil diplomatski zbor, vsi člani bolgarske vlade in najvišja bolgarska generaliteta. Bil

je tudi sprejet pri kralju Borisu. Danes je sprejem pri angleškem poslaniku.

V mednarodnih krogih trdovratno vztrajajo pri mnenju, ki se je razširilo takoj po prihodu angleškega diplomata v bolgarsko prestolico, da predlaga Anglija Bolgariji, naj ji dovoli prehod skozi njeno ozemlje, ako bi postalo potrebno, da pošlje svoje čete na pomoč kakšni napadeni balkanski državi. V bolgarskih političnih krogih k tem poročilom molče.

Pač pa so bila danes zanikana poročila, da bi se bile angleške vojne ladje nahajale v bližini Soluna. Te govorice so se razširile pred dvema dneva in je v Sofiji nastopilo veliko razburjenje, češ, da se bo vsak hip tik pred bolgarsko mejo začela vojna, ki se zna razširiti tudi na Bolgarijo. Podobno nervoznost so vzbudile novice, ki so jih prosili pred dobrimi 3 tedni, ko se je govorilo, da nameravajo Italijani napasti Solun po suhozemski poti od Albanije sem kakor tudi z morske strani. Javno mnenje obisk angleškega poslanika v Ankari Knatchbull-Huggessona spravlja v zvezo s položajem v Egejskem morju.

Ameriška sodba

o ugodnostih in neugodnostih za Italijo, ako vstopi v vojno

Washington, 8. maja. t. Reuter. Revija »Foreign Policy Association« objavlja daljši članek, v katerem pisec, oslanjajoč se na služ-

Istočasno tri različna trgovinska pogajanja Jugoslavije

z Nemčijo — z Italijo — s Sovjetsko Rusijo

Belgrad, 8. maja. t. (United Press.) Danes so se začela pogajanja med nemško delegacijo in jugoslovanskim zastopništvom za ureditev gospodarskih odnošajev. Včeraj je vodja nemške delegacije dr. Landfried obiskoval zunanega ministra Cinea; Markoviča in trgovinskega ministra Andresa in je ta obisk zelo padel v oči, ker se je zgodilo prvič, da je voditelj nemške delegacije obiskal vodilne jugoslovanske može. Včeraj popoldne je bila tudi seja mešanega odbora, sestavljenega iz zastopnikov vojnega, zunanjega in trgovinskega ministrstva ter zastopnikov živinorejcev. Na tej konferenci so sklenili, da bo jugoslovanska delegacija v interesu jugoslovanskega gospodarstva predlagala, naj se izvoz svinj in nekaj časa prekine. V letu 1939 je namreč Jugoslavija izvozila skoraj za pol milijarde dinarjev svinj (484 milijonov), od tega pa je kupila Nemčija polovico, to je za vrednost 240 milijonov dinarjev.

Istočasno so se v jugoslovanski prestolnici začeli tudi razgovori med Jugoslavijo in Italijo

za ureditev trgovinskih odnošajev. Dosedanji razgovori so pokazali, da dolguje Italija Jugoslaviji 30 milijonov dinarjev, ki jih ne more plačati v blagu. Zato bo jugoslovanska delegacija predlagala, naj se ta dolg izloči iz kliringa in naj ga Italija plača v devizah.

Dopisnik United Pressa trdi, da je na mero-dajnih mestih dobil zadovoljive informacije o razvoju jugoslovansko-sovjetskih pogajanjih v Moskvi. Jugoslovansko odposlanstvo v Moskvi da je optimistično. Na mero-dajnih mestih v Belgradu menijo, da bo mogoče v najkrajšem času začeti tudi politična pogajanja s Sovjetsko Rusijo, tako da bi bili diplomatski odnošaji popolnoma urejeni s začetkom junija meseca. Dopisniku so tudi dejali, da namerava takoj, ko bo prišlo do prvih sporazumov med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo, odpotovati jugoslovansko vojaško odposlanstvo v Moskvo. Odposlanstvo naj bi vodil general Maksimovič, generalni inšpektor drž. obrambe.

V Jugoslaviji mirno

Rim, 8. maja. b. Dopisniki italijanskih listov iz Belgrada poročajo, da v Jugoslaviji vlada popolna pomiritev in da je prijateljstvo med Rimom in Belgradom krepko navzlic raznim alarmantnim in nasprotujočim si vestem, kakor tudi navzlic številnim spletkarjenjem jugoslovanski tisk je prepričan, da je prijateljstvo med dvema sosednima državama še bolj okrepljeno ter je to naj-boljši demant vseh lažnivih govorov.

Zemunska vremenska napoved: Vreme se bo zboljšalo. Nekoliko toplejše bo. Tu pa tam lahna oblačnost s kratkimi nalivi.

Zagrebska vremenska napoved: Nespremenljivo vreme.

Politični zapiski

Dr. Mačkov oklic

Za hrvatske občinske volitve je predsednik HSS dr. Maček izdal oklice, kjer daje navodila, kako naj se te volitve izvedejo. Med drugim dr. Maček naglašajo: »Te volitve nimajo političnega pomena. Niti zadnjim občinskim volitvam nismo dajali političnega značaja ter ga tudi zdaj ne dajemo, ko udeležba občine v političnem boju ni prav nič potrebna. Zato ob sestavljanju kandidatnih list ni treba gledati v prvi vrsti na politično bojevitost in pomen, marveč, kar je samo ob sebi umevno, na poštenost in nesebičnost posameznih kandidatov ter na njihovo razumevanje gospodarskih potreb občine.« Nato dr. Maček razlaga, kakšne naloge bodo imeli novi občinski odbori v kmetijskih občinah banovine Hrvatske ter naštevajo nekaj takih nalog. Med drugim omenja, da se bodo poleg občine lahko mnogo bolj lahko brigale za gospodarski razvoj, ker jim je odvzeta skrb za občinske nameštence ter so zaradi tega občine obremenjene le z 10% doka, namesto s 100%, kakor je bilo poprej. Nato naglašajo, kako je treba zbirati kandidate po posameznih vaseh. Le če se volilci ne bi mogli zediniti na kandidate, naj jih postavi politična organizacija. Nato dr. Maček naglašajo: »Kjer so pristajali HSS pomešani s Srbi ali pa s kako drugo narodnostjo, naj se vsekakor tudi pa s njimi doseže sporazum za skupno kandidatno listo. V takem primeru ni treba spraševati, kateri stranki pripadajo tisti, ki niso Hrvatje. Treba je le paziti, ali so za srbsko-hrvatski sporazum, ali so zvesti svoji domovini Hrvatski ter ali znajo in morejo sodelovati pri delu za napredek kmetijske gospodarstva v občinah, kakor je bilo gori omenjeno. Ogibati pa se je treba kandidatur narodnih poslancev ter strankinih funkcionarjev, ker bi se uleglo zgoditi, da bi morali razsojati med posameznimi občinami, zaradi česar bi kdo mislil, da ne sodijo nepristransko, marveč v korist svoje občine... To naj se prebere na vseh sestankih občinskih in krajevnih organizacij HSS.«

Razmere med HSS in SDS

Belgrajska »Politika« prinaša iz Zagreba od svojega dopisnika daljše politično poročilo, v katerem se med drugim dotika tudi govora podpredsednika SDS dr. Hinka Krizmana, ki je govoril v Splitu, kakor smo že včeraj poročali. List pravi med drugim: »Zagrebski politični krogi se mnogo bolj zanimajo za trditve g. dr. Krizmana, ki jih je naglasil kot podpredsednik samostalec na splitskem zborovanju. Te trditve, kakor tudi stališče dr. Krizmana glede občinskih volitev v banovini Hrvatski kakor tudi glede vsega, kar je s temi volitvami v zvezi, je priobčilo skoraj vse zagrebško časopisje, ki pa je objavilo vse brez vsakega komentarja. Očitno je, da vsi zagrebški politični krogi dajejo temu govoru dr. Krizmana veliko važnost ter ga vsi mečno obravnavajo. Pred nekaj časa je bilo v »Politiki« povedano, da v zagrebških političnih krogih ni soglasja glede načina, kako se bodo izvedle občinske volitve v banovini Hrvatski. Neka stran je skušala to zanikati. (Poročevalec misli tukaj »Hrvatski Dnevnik«, ki je zaradi tistih poročil napadel »Politiko«. Op. ur.) Zdaj pa, ko je dr. Krizman sam to naglasil, je še bolj očitno, da zagrebški politični krogi to vprašanje različno presoja. To nesoglasje pa menda, kakor je videti, ne bo imelo posebnih posledic. Tisti, ki presojuje razmere in odnose med hrvatskimi političnimi silami, pa so vsekakor lahko opazili to dejstvo.«

Jugoslovanska akademija v Belgradu?

Narodni list poroča, da se baje v Belgradu pripravljajo, da bi Srbska akademija v Belgradu spremenila svoj naslov in Jugoslovanska akademija. List namreč poroča o prizadevanju nekaterih, da bi se Jugoslovanska akademija v Zagrebu spremenila v Hrvatsko. Nato pravi: »Tem informacijam naj dodam še eno, ki je tudi verodostojna, da je namreč med člani Srbske kraljevske akademije znanosti v Belgradu pripravljen predlog za spremembo imena akademije. Predlog bi postal preč še le tedaj, ko bi se spremenil naslov zagrebške akademije po predlogu, ki je pa bil doslej odklonjen. V tem primeru bi omenjeni predlog belgrajskih akademikov zahteval, naj se belgrajska akademija preimenuje v Jugoslovanska akademija.«

Gospodarska Sloga najame 10 milijonov

Hrvatska Gospodarska Sloga je sklenila najeti 10 milijonov dinarjev posojila pri banovinski hranilnici v Zagrebu. Ta denar bo ta hrvatska gospodarska organizacija porabila za investicijo na koruznem tržišču, kjer se cena koruzi zaradi spekulacije močno dviga. V zvezi s tem je bila te dni v Zagrebu na banovinski konferenca, ki se je udeležil tudi ban dr. Šubišić. Sklenjeno je bilo, da bo banska oblast v Zagrebu za teh 10 milijonov posojila Gospodarski Slogi jamčila.

Junaki v Splitu

Splitški »Narodni list« prinaša tale popis pod naslovom »Naš stari Split«: »Po splitskem nabrežju koraka pehotni bataljon, ki je sestavljen izključno iz domačih ljudi iz Splita in okolice. Na soncu se leskečejo šlemi in bajoneti, ostrega koraka stopajo pomešani mladi fantje in zreli možje, kmetje in dijak, meščani in delavci, sinovi tega starodavnega mesta, naših otokov. Primorja in Zagorja. Stopajo kakor da bi bili izklesani iz kamna svojih planin in pečin svojih rojstnih otokov. Med njimi, med preprostimi kmeti-pešaki so taki, ki nosijo imena najstarejših hrvatskih rodov, celo od plemena Kačićev, ki so njihovi predniki volili hrvatske kralje. So med njimi, ki nosijo imena serdarjev ter uskoških harambaš, kapitanov bojnih ladij ter s slavo ovenčanih borcev, kakršne je pred 100 leti opeval fra Andrija Miošić...«

O hrvatskih občinskih volitvah

O občinskih volitvah na Hrvatskem prinaša »Hrvatski Dnevnik«, glavno glasilo HSS, uvodni članek, kjer naglašajo predvsem, da bodo te volitve brez političnega pomena, ter priporočajo pristajanje HSS, kako naj sestavljajo kandidatne liste. Članek je spisan docela v smislu dr. Mačkovega oklica. Izrazilo pa naglašajo potrebo strpnosti v občinskem življenju ter gospodarstvu, da bodo občine postale vzorne samouprave, ki bodo služile za vzgled okrajnim in županijskim samoupravam.

Preureditev države naj se takoj izvede!

Nov članek prof. dr. Mihajla Ilića zoper stališče, naj bi se to zgodilo šele po volitvah

Belgrad, 8. maja. m. Današnja številka dnevnika »Napred«, ki ga, kakor znano, izdaja vseučiliški profesor dr. Mihajlo Ilić, eden izmed strokovnjakov od srbske strani, ki so dali sedanjemu sporazumu s Hrvati pravno podlago, se v polemiki »Hrvatskim dnevnikom« znova zavzema za to, da je treba državno preureditev izvršiti na isti način tudi drugod, kakor se je to zgodilo za banovino Hrvatsko, nasproti glasovom v hrvatskem časopisju, češ da je treba najprej izvesti volitve, na katerih naj bi se samo ljudstvo izjavilo o nadaljnji preureditvi. »Napred« poudarja, da ne vidi, da bi bilo zgoraj navedeno stališče, ki je tudi stališče večine srbskih političnih strank, v nasprotju z demokracijo, kakor tudi ne vidi, da bi bil rezultat volitev, ki bi se izvedla pod kakršnikoli izjavami, pravi izraz demokracije. »Naša politična stvarnost«, nadaljuje svoja izjavljanja »Napred«, »ki je odvisna od vseh

mogočih razmer, tako pri nas kakor okoli nas, je pripravila Hrvate do tega, da so se reševanja hrvatskega vprašanja lotili na način, ki ni v soglasju z izraženim stališčem g. dr. Mačka, kjer se je opredelil konzultacij narodna, ki je bil določen v sporazumu z dne 8. oktobra, in sicer bodisi glede hrvatskega področja, bodisi glede področja izključenih okrajev. Leta politična stvarnost utemeljuje odgovornost hrvatske politike, da konsolidacijo občinske samouprave izvaja z javnimi volitvami, ki vsekakor ne spadajo v normalne demokratske elemente vladanja. Mi imamo za to politično stvarnost na Hrvatskem razumevanje, pa mora zato pokazati tudi »Hrvatski dnevnik« razumevanje za politično stvarnost v teh krajih in interesom ter razpoloženju hrvatskega naroda pokloniti takšno pozornost, kakršno smo mi poklonili interesom in razpoloženju hrvatskega naroda.«

Kdo bo izvajal nadzorstvo nad cenami

Vsakega, ki se pregreši zoper uredbo za pobijanje špekulacije, je treba naznaniti

Belgrad, 8. maja. AA. Da bi se sedanje uredbe o povišanju draginje, brezvestne špekulacije ter o nadzorstvu nad cenami čim bolj učinkovito izvajale, je ministrski svet na predlog socialnega ministra dr. Budisavljevića in trgovinskega ministra dr. Andresa podpisal uredbo o nadzorstvu nad izvršitvijo prej imenovanih uredb.

Nova uredba določa, da so poleg kontrolnih organov po uredbi o nadzorstvu nad cenami dolžni izvajati nadzorstvo nad uveljavljanjem predpisov prej imenovanih uredb tudi organi prvostopnih občnih upravnih oblasti, državne krajevne policijske oblasti, organi orožništva, organi finančnega kontrol, trošarinski uslužbenci in tržni nadzorniki. Vsi našteti oblačni organi so dolžni naznaniti osebe, ki se pregreše zoper določila imenovanih uredb ter naznanilo predložiti oblastem, ki jih določa čl. 18 o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. Če pa oblačni organi ne bi predložili prijavi proti osebam, ki bi se pregrešile proti predpisom navedenih uredb, bodo disciplinsko odgovarjali. Prijave pristojnim oblastem predložijo lahko tudi zasebniki. Predložiteljem prijave pripada tudi denarna nagrada, če bo izrečena pravomočna razsodba.

Zaloge žita je treba naznaniti

Belgrad, 8. maja. AA. Trgovinski minister dr. Andresa je predpisal pravilnik za izvedbo uredbe o prijavljanju žitaric. Po določilih te uredbe so obvezani voditi knjige za žitarice, v kolikor mesečni promet presega 2.000 kg, vsi trgovci, ki se v kakršni koli obliki pečajo s trgovino žitaric (pšenice, rži, ječmena, ovsa, koruze) in pšenične moke, dalje mešanice pšenične moke, trgovski mlini in mlini na mero, ter zadrage, ki se pečajo s prodajo ali pa z nakupom žitaric ali pšenične moke za svoje člane. Dolžnost voditi knjige pa ne velja za predelovalce moke za kruh, pečivo itd., ne velja za prodajo lastnih pridelkov od strani kmetovalcev in za delo stoparjev na račun tretjih oseb, katerim se jejšernji vrača. Obveznost velja za glavno obrt kakor tudi za vse njene podružnice, izpostave in odkupne postaje. V kolikor pa bi osebe, za katere velja obvezno vodstvo knjig za žitarice, teh knjig ne bi vodile do dne, ko je stopil ta pravilnik v veljavo, so dolžne te knjige uvesti najkasneje v roku 14 dni od dne, ko stopi pravilnik v veljavo.

Rušilec »Ljubljano« dvigajo

Sibenik, 8. maja. b. Danes so se pričela dela za dviganje rušilca »Ljubljano« z morskega dna. Na kraju, kjer leži rušilec, sta dva italijanska in nekaj naših vlačilcev. »Ljubljano« bodo na morskem dnu najprej zravnavali, tako da bo morda že jutri pogledala iz morja površina rušilčeve palube. Ko bo rušilec postavljen v vodoravni položaj, ga bodo pričeli dvigati. Dela bodo trajala nekaj dni in upajo, da bodo končana v osmih dneh, nakar bodo rušilec zavlekli v jadransko ladjedelnico v Splitu. Popravila bodo trajala nekaj mesecev, nakar bo rušilec »Ljubljano« priključen eskadri rušilcev »Belgrade« in »Zagreb«.

Hrvatski kmetje v Belgradu

Belgrad, 8. maja. m. Skupina hrvatskih kmetov in kmetice iz Čučarja pri Zagrebu, ki je včeraj dopotovala v Belgrad, je danes obiskala belgrajskega župana Vojna Djuričevića, nato pa si je ogledala stari dvor in muzej kneza Pavla. Opoldne so bili vsi na kosilu v Bajlonovi pivnici, ki jim ga je pripravil predsednik vlade g. Cvetković. Kakor smo že poročali, bodo kmetje in kmetice iz Čučarja uprizarili nočjo v Kolarčevi ljudski univerzi čučarsko svatbo.

Osebnosti

Belgrad, 8. maja. m. S kralji, ukazom je premeščen Franc Kadunc, ravnatelj učiteljskega v Mariboru, na II. realno gimnazijo v Mariboru. — Napredovali so v 3/1: dr. K. Capuder, ravnatelj I. dr. realne gimnazije v Ljubljani, v 3/2 Anton Lovše in Franc Gnezda, profesorja na klasični gimnaziji v Ljubljani, ter Franc Bračun, profesor na klasični gimnaziji v Mariboru.

Belgrad, 8. maja. m. S kraljevim ukazom so postavljeni: za sodnika okrajnega sodišča v Kostanjevici v 7. pol. skup. Cincaver Milan, pristav 8. skup. v Dolnji Lendavi; v Gornjo Radgono Dolničar Matej, pristav 8. skup. v Marenbergu; za računovodja 5. skup. pri apelacijskem sodišču v Ljubljani Dekleva Vladimir in Markić Viktor, oba računovodja 6. skup.; za ravnatelja zemljiške knjige 5. skup. Kostrić Franc in Lavrić Ciril, oba od okr. sodišča v Ljubljani; napredovala sta v 5. skup. Punač Vladimir, v 6. skup. Ko-

šenina Karel, oba namestnika drž. tož. v Mariboru. Z odlokom prosv. ministra je postavljena Medvešek Milena za učiteljico v Zavrč pri Ptuj.

Belgrad, 8. maja. m. Na pošte v Sloveniji so postavljeni: za uradniškega pripravnika po § 40/3 uradniškega zakona Varga Ivan, dipl. jurist, iz Murske Sobotice. — Za uradniške pripravnike po § 45/2 uradniškega zakona Jaklič Anton iz Ljubljane, Podlesnik Viljem iz Maribora, Gunžer Franc iz Ptuja, Mlakar Bogomir iz Domžal, Marković Viktor iz Radovljice, Pavlič Miroslav iz Ljubljane, Čičman Janez iz Ljubljane, Zmave Radoslav iz Maribora. — Za uradniške pripravnike po § 45/1 uradniškega zakona Zorn Alojzij s Pragerskega, Erjavce Srečko iz Višnje gore, Stane Koštal iz Mirne peči, Ivan Berger iz Dravograda, Zvonimir Zupan iz Ljubljane, Srečko Barle iz Štor pri Celju, Franc Gašparič iz Ljubljane, Franc Čeh iz Sv. Bolefka pri Središču, Franc Bizovičar iz Ljubljane, Anton Novak iz Medvod, Stanislav Erkel iz Reteč in Franc Košir.

Vojvodinska SDS pri dr. Mačku

V Vojvodini tamkajšnja SDS pod vodstvom znanega dr. Duda Boškovića z vsa silo nastopa za to, da bi Vojvodina postala samostojna banovina s svojo samoupravo. Kakor hrvatski listi naglašajo, vodstvo HSS v tem oziru ni še zavzelo svojega stališča. Nekateri Hrvati v Vojvodini so za samostojno Vojvodino, drugi za popolno priključitev Hrvatski, tretji pa so za to, da bi nekateri kraji Vojvodine morali priti k Hrvatski. Zanimivo je, da je Boškovićevo krilo SDS za samostojno vojvodinsko banovino ter da je zdaj ta skupina prišla k dr. Mačku.

Amerika ne zaupa Japonski

Njeno brodovje ostane ob Havajskem otočju

New York, 8. maja. AA. Reuter. Mornarica Združenih držav, ki se je udeležila manevrov na Tihem oceanu, ostane še nekaj časa v oporiščih na Havajskih otokih ter se ne bo vrnila v Združene države, kakor je bilo to predvideno. Sklep, da ostane vojna mornarica v lukah Havajskih otokov, je bil sprejet na zahtevo glavnega poveljnika vojne mornarice admirala Richardsona. Pojasnilo pravi, da mora mornarica izvesti še gotove »taktične vaj«. Računajo pa, da bo del mornarice, in to 25 vojnih ladij, odplul danes iz

Katoliška bogoslovja - fakultete

Belgrad, 8. maja. m. Ministrstvo za prosveto je izdalo uredbo o »stopnji rimskokatoliških bogoslovcev ter jo je poslalo v odobritev ministrskemu svetu.

Po tej uredbi dobe stopnjo fakultete vsa tista rimsko-katoliška bogoslovja, ki sprejemajo vse absolvente srednjih šol z veliko matura in na katerih traja pouk osem semestrov.

Politični pogovori

Belgrad, 8. maja. m. Gradbenega ministra dr. Kreka je danes dopoldne obiskal minister za gozdove in rudnike dr. Džafer Kulenović ter je imel z njim daljši pogovor.

Domovina nad vse!

Lep članek je v zadnji številki prinesel belgrajski Trgovinski glasnik, ki govori, kako je treba krepiti v narodu narodne in državljanske krepitve, ki morajo temeljiti na vesti in narodni ter državni zavednosti. Članek naglašajo, kako greše zoper tako narodno in državno vzgojo na primer taki politiki, ki ob volitvah ljudi podkupujejo, da za denar prodajajo svoje prepričanje in svojo vest. Nato pa list nadaljuje:

»Z ozirom na naše tradicije in naš narodni duh ne vidimo boljše nauka, kakor pa je tisti, ki se pred njim blešči načelo: nič zoper svojo vest, nič zoper svoje prepričanje, nič za denar! To troje nam daje misel ter resen opomin za vse čase: Tega narodnega pouka, ki se začneja že v ljudski šoli ter za široke ljudske plasti končuje z vojaškim rokom, ne sme podirati naše meščansko življenje s svojimi zopernimi navadami, kakršna je na primer kupovanje vesti in prepričanja.

Današnji dan nam kaže hude vzglede mednarodnega življenja. Ni ga danes naroda, ki bi se mirno lahko zanašal na svoj mir. Prva sovražnika, ki dandanes neslišno prihajata čez naše meje, sta denar in propaganda. Kadar ta le dva opravita svojo nalogo, razbijeta narodno enodušnost ter povzročita zmedo, takrat se le se začne prava vojna. Da se kak narod more upreti denarju in propagandi, mu je v ta namen treba primernih lastnosti. Zoper denar, ki prihaja od sovražne špijonaže, je bramba narodna čast, vest in ljubezen do svoje domovine. Zoper propagando je bramba v narodni vzgoji in narodni disciplini, ki se morajo od nje odbiti vsi poskusi večje tuje propagande.

V današnjih razmerah je vsakdo poklican z odprtimi očmi opazovati življenje v svoji državi na vse strani. Vesten narod mora misliti vedno na brambo. Če opazi kaj takega, naj ne čaka niti naredbe niti pooblastila od oblasti, marveč je vsakdo pooblaščen vse storiti za varstvo svoje domovine. Varnost domovine — to je povelje za vsakogar! Tega naj se zlasti zaveda naša mladina!

Zlasti zadnji stavek tega lepega članka nam daje slutiti, da je bil napisan prav zaradi belgrajske mladine, ki je mnogo bolj ko slovenska in hrvatska, zapadla vplivom tuje propagande, ki si je nadelala ime komunizma, v resnici pa služi defektizmu in vsem sovražnikom naše države. Kakor je to samo na sebi veselo dejstvo, da se je v glavah belgrajskih piscev in intelektualcev začelo jasnilo, tako je na drugi strani žalostno, da je v dneh resnih narodnih skrbi treba mladino še le opozarjati na njeno dolžnost. To je žalostni sad tuje propagande.

Reke naraščajo

Varaždin, 8. maja. b. Zaradi obilnega dežja sta pričeli nevarno naraščati Drava in Mura ter je vodno stanje obeh rek naraslo že 30 cm nad normalo. Zlasti Drava naglo narašča. Bojijo se, da ne bi bilo novih povodni, ako deževje ne preneha.

Gibanje socialdemokratov

Belgrad, 8. maja. m. V Beočinu je imela danes občni zbor socialistična zadruga, organizirana v Splošnem delavskem in nameštenskem sindikatu, ki ga vodi Vitomir Korač. Istega dne popoldne je članstvo te zadruge imelo tudi politični shod, na katerem je govoril prof. Nedeljko Divac, ki je ostro kritiziral javno glasovanje pri občinskih volitvah v banovini Hrvatski.

Sv. oče „o svetu, ki je izgubil zdravje in mir“

Vatikan, 8. maja. AA. Havas: Sv. oče Pij XII. je izrazil bojazn, da se ne bi vojna razširila tudi na druge države, v govoru, ki ga je imel pri sprejemu več tisoč novih zakonskih parov, od katerih je bila večina italijanskih.

»Svet je okužen z lažmi«, je izjavil sv. oče, »in zaslepljen od sile, ki je prekorčila mero, je izgubil moralno zdravje in mir. Naše srce se razburja posebno zaradi vas in zaradi toliko drugih koncev iz vseh držav, ki so se združili v skupno življenje v tej tragični pomladi. Če zdaj napor ne izgledajo uspešni za hitro upostavitve miru, pa je pravičnost lojalnega in trajnega miru še vedno mogoče iskati v božji pomoči, ki bo spet združila otroke v skupno čredo, čeprav so danes razdvojeni.«

Sodna obravnava

zoper roparskega morilca

Belgrad, 8. maja. m. Pred tukajšnjim okrožnim sodiščem se je danes pričela kazenska obravnava proti mlademu krojaškemu pomočniku Djordju Maneviću-Draskaveviću iz Veleša. Manević je obtožen roparskega umora starega Grka Danasija Popovića, ki ga je izvršil pred nekaj meseci v svoji sobi v Juz-Bogdanovi ulici. Po izvršenem umoru je svojo žrtve oropal, razkosal ter truplo stlačil v kovčeg, katerega je skril v neki kolibi v bližnji ulici. Morilec zločin priznava ter joka pred sodiščem. Priče potrjujejo, da je Manević imel fikšno idejo, da postane velik mojster.

Hrvatski kmetje, ki so obiskali Belgrad, v sprevedu na Terazijah.

Obe vrsti sta
enako dobri

Chlorodont-zobna pasta

peneca ali ne peneca se

Uspeh je vedno enak:
lepi, beli zobje

Alarm po vsej Nizozemski

Poročila o dveh velikih napadalnih armadah, ki da se bližata Nizozemski, kar pa Nemčija odločno zanika

Nizozemska, 8. maja. t. (Reuter.) Nizozemska vlada je objavila celo vrsto ukrepov, ki ustvarjajo dejansko vojno stanje po vsej državi. Ukrepi tičejo dopustov vojakov in delavcev v industriji, omejitve prometa po železnicah in rekah, omejitve uporabe telefona in brzojavov. Stvarno je vojaštvo prevzelo večidel uprave v svoje roke. Ti ukrepi so bili objavljeni na podlagi nekaterih informacij, ki jih je včeraj dobila nizozemska vlada, češ da bo Nemčija v najkrajšem času poslala v Haag svoje zahteve, ki bodo podobne zahtevam, ki jih je v začetku aprila poslala Danski in Norveški. Nemčija naj bi od nizozemske vlade zahtevala, da naj se spričo nevarnosti, ki da grozi njeni nevtralnosti od strani Anglije in Francije, izroči v varstvo Nemčije. Nizozemska vlada je dobila prav tako obvestila, da se nahajata dve nemški motorizirani napadalni diviziji že na nizozemski meji in da sta tja prišli šele zadnje dni. Ti diviziji stojita severno od Rena na nemško-nizozemski meji.

Amsterdam, 8. maja. AA. (Reuter.) Medtem ko se naprej traja zaskrbljenost zaradi mednarodnega položaja pa Nizozemska mirno nadaljuje s pripravi, da bi se uprla napadu, pa naj pride od koderkoli. V vseh slojih prebivalstva je vidna odločnost, da bo ljudstvo branilo svojo svobodo, pa naj bo ogrožena od kogar koli. Pričakujejo, da bodo še danes prišli na odredjena mesta vsi, ki so bili poklicani pod zastavo. Po cestah vozijo veliki transporti vojakov. Današnji listi obveščajo svojo brale, da bodo njihove provincijske izdaje verjetno prispale z zakasnitvijo, ker je železnice zasedla vojska. Navzlic vsem tem ukrepom pa ni nikjer opaziti najmanjšega vznemirjenja, vendar pa je na vsakem koraku videti izraze globoke narodne zavesti holandskega ljudstva. Telefonske in brzojavne zveze, ki so bile sinoč ob 22 pretrgane, so bile zjutraj ob 8 spet uvedene.

Nemško pojasnilo

Berlin, 8. maja. AA. (DNB.) V zvezi z najnovejšimi trditvami, ki so se razširile v tujini in katere se nanašajo na neko nevarnost, ki grozi Nizozemski od strani Nemčije, ugotavljajo na nemški strani sledeče:

Odkritje angleških načrtov v jugovzhodni Evropi je tako vplivalo na narode v tem delu Evrope, da so se Angleži oziroma angleški vojni podporniki sedaj lotili novega neumnega in surovega manevra. Angleži pri tem uporabljajo nekatere govornice ameriških poročevalskih agencij, po katerih se Nizozemska nahaja v neposredni nevarnosti. Tako preroča »Associated Press« iz »zelo dobro poučenega vira«, da se dve nemški armadi premikata proti Nizozemski in sicer, da je ena odšla iz Bremena, druga pa iz Düsseldorfa. Ti dve armadi da sta dobili nalog — po dognanijh ameriške agencije — naj čimprej prispeta do nizozemske meje. Ta zelo dobro poučeni vir, ki prinaša gornjo neumnost, se imenuje angleško informacijsko ministrstvo, ki je brez sapa zaradi nemških odkritij, zlasti kar se tiče angleških načrtov. To ministrstvo pošilja v svet sedaj novice, kakor je na primer ta, da grozi Nizozemski neposredna nevarnost od strani Nemčije.

Za primer, če izbruhne vojna...

Washington 8. maja. AA. (Havas.) Nizozemska vlada je naročila nizozemskemu poslaniku v Zedinjenih državah, naj prevzame vsa plačila za osebe diplomatičnih predstavnikov nizozemske vlade v inozemstvu v primeru izrednih dogodkov, ki bi se ticali Nizozemske. Smatra se, da je ta sklep v zvezi z alarmantnimi vestmi, ki prihajajo na Nizozemsko. Nizozemski poslanik je obiskal v soboto zunanjo ministra Cordella Hulla. Neka

nizozemska diplomatska osebnost v Washingtonu je izjavila, da se omenjeni ukrep lahko smatra kot končni dokaz, da se bo Nizozemska borila, ako bi bila napadena. Nemška propaganda je namreč poskušala prepričati ameriško javnost, da se Nizozemska ne bi uprla napadu. Toda ta želja se ne bo uresničila, je dejala omenjena osebnost.

V Belgiji

Bruselj, 8. maja. t. (Reuter.) Davi se je sestala vlada na seji, ki je trajala vse dopoldne. Zunanji minister Spaak je imel dolgo poročilo o zunanjem položaju. Vlada je proučevala posledice nizozemskih ukrepov za zadržanje in položaj Belgije. V Belgiji do sedaj še niso bili sprejeti nobeni izredni ukrepi vojaškega značaja. Vojaški dopusti niso bili preklicani in se novi še vedno dovoljujejo. Toda razpoloženje med ljudstvom je zaradi nizozemskih ukrepov vendar zelo nervozno.

Norveška debata v Londonu

Številni govorniki so Chamberlainovo vlado hudo zdelali Presenetljive informacije vojnega ministra

London, 8. majnika. Reuter. Debata, ki se je začela popoldne, je trajala globoko v noč. Nastopili so številni govorniki, med katerimi sta vzbudila dva velika pozornost.

Admiral Keynes

Prvi je bil admiral Keynes, ki je prišel v admiralški uniformi in je imel kratek, a jekleno odmevajoč govor, ki je močno udaril na vladnih glavah. Admiral, ki je znan iz zadnje svetovne vojne, ko je poveljeval četam, ki so se v strašnih okoliščinah izkrcale v Zeebrügge v Belgiji, je dejal, da nosi odgovornost za neuspeh na Norveškem vlada sama. On da se je ponujal, da bo sam prevzel vodstvo, da izkrci čete v Trondhjemu. Nekaj starih ladij bi bilo za to zadostovalo. Toda treba se je bilo hitro odločiti. Nemci so v Trondhjemu imeli samo nekaj rušilcev. Toda admiraliteta je njegove nasvete in njegove ponudbe odbijala. In ker so zamudili Trondhjem, so zamudili vse. Naj tisti, ki nosijo odgovornost za ta neuspeh storijo, kar je potrebno. Zbornica je staremu admiralu navdušeno ploskala.

Drugi odličnejši govornik je bil vojni minister Oliver Stanley, ki je med drugim navedel naslednje zanimive podrobnosti o norveških dogodkih:

Vojni minister

Priznal vam bom iskreno, da smo računali s tem, in da smo bili celo prepričani, da se bodo Nemci izkrcali samo v južnih norveških lukah, ne pa na severni obali te države. Trondhjem in Bergen sta bila zaščitena s obalskimi baterijami težkega kalibra. Z ozirom na to smo pričakovali, da Nemci ne bodo tako lahko prodrli v te luke posebno še, če bi Norvežani položili mine, kakor se je to smelo pričakovati. Računali smo s tem, da se bodo morebitni nemški napadi na tej luki zavlekli in da bodo Nemci ta čas napadeni od angleške mornarice.

Treba je upoštevati, da so Nemci zasedli Bergen samo z dvema lahkim križarkama, Trondhjem pa so zasedli z nekaj rušilci. Šele pozneje je prišla tja neka velika njihova križarka. Te neznatne pomorske sile ne bi moglo boriti se s težkimi

Papeški nuncij v Berlinu obišče Poljsko

Rim, 8. maja. b. Apostolski nuncij v Berlinu msgr. Orsenigo je imel daljši razgovor z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Pri tej priliki so bile določene vse okoliščine za potovanje, ki ga bo msgr. Orsenigo napravil po vsem področju bivše Poljske. Trdijo, da bo nemška oblast storila vse, da apostolskemu nunciju olajša njegovo potovanje ter da mu omogoči, da bo prišel v zvezo z vsemi škofi in drugimi predstavniki poljske duhovščine, tako da bo lahko proučil razmere, v katerih se razvija versko življenje. Pregledal bo lahko vse cerkve in tudi vse verske ustanove na Poljskem.

Na tej poti bo spremljal msgr. Orsenigo prvi svetnik berlinske nunciature msgr. Zolli. Verjetno bo na povratku iz Poljske msgr. Orsenigo odpotoval tudi v Vatikan, da bo poročal papežu Piju XII.

obalskimi baterijami, če bi bile te baterije stopile v akcijo.

Tam samo ena norveška vojna ladja ter ena baterija niso izvršile izdajalskega povelja, naj se ne uprejo, povelja, ki je bilo izdano vsem obalskim in pomorskim enotam. Videlo se je kakšno škodo je napravila Nemcem ta edina baterija in ta edina ladja. Iz tega se lahko vidi, kaj bi se bilo dogodilo z nasprotnikom, če bi bile vse obalske baterije in vse ladje pred norveškimi lukami napravile svojo dolžnost. Ko smo se odločili, da zavzamemo Trondhjem, smo morali izbrati severno od tega mesta točko za izkrcavanje. Smatrali smo zato, da je najugodnejši Namsos in Andalsnes na južni strani. Toda ti dve luki sta mali in nimata priprav za iztovarjanje. V Andalsnesu je samo en žerjav, v Namsosu pa sploh ni nobenega. Takoj, ko smo se izkrcali je norveški glavni poveljnik zaprosil za pomoč v pokrajini Dombas. Izjavil nam je odkrito, da se bodo njegove čete borile samo v primeru, če mu pošljemo takoj pomoč. Zaradi tega ne more nihče zmeriti poveljniku teh naših kopnenih čet, da je takoj odvedel svoje lahke oborožene čete na pomoč Norvežanom, da bi se zaščitila železniška proga. Ko sta oba odposlanca bataljona stopila v stik z Norvežani, so bili te že izčrpani zaradi 15 dnevnih težke borbe. Naša dva bataljona sta bila popolnoma prepuščena sebi v borbi z Nemci. Borila sta se izredno junaško ter se jima je na kraju posrečilo izveči se iz zelo težkega položaja. Omenjam, da so naše čete v teh borbah uničile veliko število nemških oklopnih avtomobilov in tankov. Če ne bi bilo zračnih napadov in če bi bile naše čete lahko dobile ojačenja ter dovolj težkih topov, bi bili mi ustavili napredovanje.

Spodnji dom je bil tudi danes popoldne dobro zaseden, ker pričakujejo velikih govornikov, ki bodo nastopili v debati, ki jo je sprožil včeraj Chamberlain.

Uvodno »Chamberlain, Attlee in Sinclair imeli posmrtne govore za rajnim poslancom Lansburyjem, naka se je debata takoj nadaljevala z govorom delavskega poslanca Herberta Morrissona, ki je srdito napadel Chamberlaina, sira Johna Simona in Samuela Hoara. Dejal je, da »niso epoeobni, da nosijo breme, ki jim je naloženo, in da so v največji meri krivi za vse, kar se je zgodilo.« Dejal je, da bo delavska stranka zvečer predložila nezaupnico. Chamberlain je takoj odgovoril, »da vlada njegovega veličanstva z velikim veseljem sprejema borbo.« (V zbornici pa je nastal velik hrup.) Morrisson je nadaljeval, da on ne govori osebno, ampak v imenu velike dela angleške javnosti, ki je bistven del angleške domovine in ki ima pravico, da izrazi svojo skrb, ako vidi, da voditelji domovino peljejo narod v propast.

Letalski minister

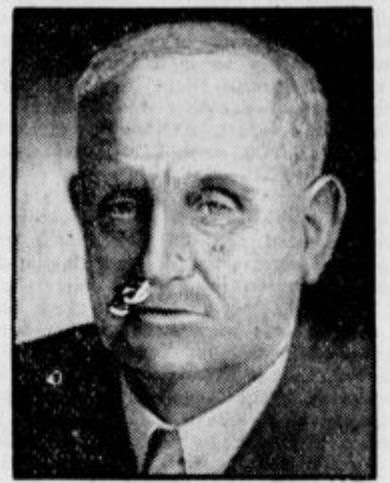
Na to je govoril minister za letalstvo sir Samuel Hoare, ki je razlagal težavno vlogo, ki jo je imelo letalsko orožje na Norveškem, kjer so Nemci imeli v rokah vsa letališča. Angleška letala so morala stotine in stotine kilometrov daleč nazaj do svojih vzletišč, med tem ko je imel sovratačni letalstvo v neposredni bližini bojišč. Po dolgem trudu so si uredili prisilno letališče pri Andalsnesu, in še to je bilo na ledu zamrznjenega fjorda. Največji napor so napravili bombniki vrste »Gladiator«, ki so vzleteli od matične ladje, ki je bila oddaljena kakšnih 300 km od obale, ter so 15 ur neprestano v zaporednih valih napadali nemška letališča. V nadaljnjem govoru je Hoare priznal, da niso imeli nobenih protiletalskih topov na razpolago pri Andalsnesu. Borbe na Norveškem so pokazale, da je angleški lovec mnogo hujši od nemškega bombnika, a tudi to, da bo morala Anglija posvetiti največjo pozornost, da bo tudi številčno nadkrilila svojega nasprotnika.

Lloyd George roti Chamberlaina, naj vendar gre z vso svojo vlado

Velikanska pozornost pa je nastala, ko se je pojavil Lloyd George, ki slovi kot eden najboljših govornikov v zbornici ter je še vedno ožarjen od slave, da je v zadnji svetovni vojni znal angleškemu okornemu temperamentu dati potrebno injekcijo, da je zmagal.

Lloyd George je takoj v začetku svojega govora prosil Chamberlaina, naj vendar

Jurij Lansbury umrl

Jurij Lansbury je bil rojen 1859. leta. Nekaj časa je živel v kolonijah, drugače pa skoraj vse življenje v Londonu. Po očetu je prevzel lesno trgovino. Že v mladosti pa se je posvetil politiki. Prvič je bil izvoljen kot poslanec delavske stranke leta 1910 in pozneje še večkrat. Leta 1926 je potoval v Rusijo in o tem svojem bivanju priobčil več člankov, ki so bili zgodni za Sovjete. Lansbury je ustanovitelj »Daily Herald«, sedanega vodilnega glasila delavske stranke. Lansbury sam je bil dolgo let njegov glavni urednik.

Leta 1927 je bil izvoljen za predsednika delavske stranke. Leta 1929 je prvič postal minister za delo. Vodstvo stranke je odložil prostovoljno leta 1935, ker kot izrazit pacifist ni soglašal z ostrim zadržanjem stranke proti Italiji, ki je tedaj zasedla Abesinijo. Od tedaj dalje je predsednik stranke major Attlee.

Lansbury je bil pred dvema leti tudi v Sloveniji in se udeležil ljudskega tabora in odkritja Maistrove spominske plošče v Kamniku. Zadnja leta ni veliko nastopal v javnosti, čeprav je bil poslanec delavske stranke. Lansbury je bil globoko veren mož in je umrl v bolnišnici, ki jo je ustanovil in vzdrževal največ s svojimi sredstvi.

gre, naj odstopi in naj vzame s seboj vso svojo vladno ekipo. Ni mogoče misliti hujše obsodbe vladnega brezbrizja ali vladne brezveznosti, kakor to, da je bilo znano, da je Nemčija že mesece pripravljala transporte za napad neke dežele. Katero naj napade z Baltijskega morja. Ali luno? Vsek silep bi moral s prstom otipati, kam so nemške priprave merile. Le Chamberlainova vlada, v posesti teh dragocenih informacij, ki jih je mogla brati tudi po časopisu, ni vedela, na katero stran pripravljala Nemčija udar z ladjami, pripravljenimi na Baltiskem morju.

Vsi smo ponosni, je dejal govornik, ko slišimo o junaštvu naših mož, toda še bolj nas mora biti sram, da se s takšnimi junaki igračkamo in se iz njih tako rekoč norce brijemo. Ni treba zmanjševati nesreče. Pogledati ji je treba v oči. Tudi ni vzroka, da bi bili vznemirjeni, toda zadnji čas je, da se stisnemo, da storimo, kar je potrebno. Povejte deželi, kako stojimo. Dva velikanška imperija sta med seboj povezana, angleški in francoski, v tej borbi za svobodo. Angleškega imperija ne boste dvignili iz zaspanosti, dokler mu ne boste povedali, kaj je v nevarnosti. Zato je potrebno, da ta imperij enkrat nastopi. Resno nastopi. Ne pa da se sramoti z nastopi, ki niso nič drugega, kakor utajevanje. Ni zadosti, če nas tolažite s tem, da je bilanca v dobrih in izgubah nekoliko v naše dobro. To ni nič. Stvarna resnica je, da smo danes strateško mnogo na slabšem, kot smo bili v začetku vojne. Največji Hitlerjev triumf je ta, da nam je pripravil mnogo večjo zagato, kakor so jo mogli pripraviti njegovi predniki našim prednikom v zadnji svetovni vojni. Najprej smo mu izročili krasno strateško točko, imenovano Češkoslovaško, z 1 milijonom krasnih vojakov, najboljših v Evropi. Imeli ste francosko-sovjetsko vojaško zvezo. Kaj ste z njo storili. Namesto, da bi bili Nemcem dali za hrbet novo fronto, danes ruske ladje po Črnem morju prevažajo petroleje za Nemčijo. Pogledajte Romunijo. Danes je Romunija, ki ste ji z besedami jamčili nedotakljivost, stvarno v rokah Nemčije. Hitlerju ste izročili Poljsko z milijonsko armado. Prepustili ste mu Skandinavijo. Sedaj mu boste izročili še Španijo? Ni prav, da se zaletavate v Švedsko in jo zmerjate. Nimamo pravice, da jo kritiziramo, ko pa nismo pokazali, da bi jo mogli braniti pred nemškimi letali, ki so mnogo bližje njim, kakor nam.

Sicer pa je tudi za nas položaj slabši. Nemške podmornice in nemška letala so odslej, odkar ima Nemčija Norveško, za 400 km bližje našim angleškim obalom. Po čigavi krivdi, vprašam. Chamberlain, ne izgovarjajte se. Odgovorite in pojdit! Razmetavali ste obljube na vse strani. Obljubljali ste pomoč Poljski, obljubljali ste jo Finski, obljubljali ste jo Norveški. Vse vaše obljube niso nič drugega kakor papirnate cunje. Vse te države so bile med tem podjarmljene, in vi sedaj gledate tja z začudenimi očmi in se tolažite z lažljivimi tolažili. (Velikanski vihar v zbornici.) Povejte mi sedaj ime ene same majhne države, ki si bo upala upreti se nemškemu pritisku na obljubo angleške vlade, da ji bo pomagala? Jaz jo ne poznam.

Predsednik vlade je v svojem govoru zaprosil, naj vsi doprinesemo žrtve, da bomo zmagali. V tem je imel prav. Toda naj on začne in naj doprinese prvo in najbolj nujno žrtve, namreč, da prepusti vladno angleškega imperija drugim ljudem, ki ga bodo peljali do zmage in do svobode.

Nezaupnica delavske stranke

London, 8. majnika. t. Reuter. Delavska stranka je danes na svojem sešanku sklenila, da bo zvečer pri zaključku debate predložila resolucijo, s katero naj se vladi izreče nezaupnica zaradi njenega obnašanja v norveški zadevi in zaradi njene nesposobnosti, da bi vodila vojno, kakor to zahtevajo interesi naroda in imperija. Sprva je delavska stranka menila, da bo predlagala naravnost grajo in to v zelo ostrih besedah, toda z ozirom na mednarodni položaj se je premislila in se zadovoljila s predlogom, ki naj izrazi nezaupnico na manj udaren način. Delavska stranka bo namreč glasovala proti vladnemu predlogu, naj se debata zaključi. V političnih krogih so mnenja, da bo vlada ipak odnesla ekornno večino.

Boji na Norveškem

Nemška poročila

Berlin, 8. maja. AA. DNB. Današnje poročilo nemškega vrhovnega poveljstva se glasi: Nemško letalstvo je izvedlo več nočnih napadov na angleške sile pri Narviku. Zadeti sta bili dve križarki. Razen tega je letalstvo povzročilo velike izgube sovražnim kolonom, ki so se nahajale blizu Narvika. V letalskih spopadih je bilo zbito eno angleško letalo.

V borbah pri Andalsnesu je bilo zaplenjenih 460 topov proti tankom z vsem strelivom, 300 strojin in 5000 pušk.

V srednji in južni Norveški so se vdali razbiti in zadnji ostanki norveškega odpora. Del pehotnega odpora se je vdal pri Vinje. Na zahodnem bojišču so bili odbiti sovražni napadi. Sovražnik je imel znatne izgube.

Norveška poročila

Nekje na Norveškem, 8. maja. AA. Reuter. Sporočilo norveškega vrhovnega poveljstva na severnem Norveškem pravi: S sodelovanjem letalstva, topništva in pehote so naše čete pregnale sovražnika z bregov pri Leigastingu in iz doline Gresbalen.

V dolini Lateralid ni bilo borb in tudi ne pri Gratangerju. V Gaudalu je bilo ustavljeno prodiranje sovražne patrolne. Neko nemško letalo je bombardiralno parnik »Holden«. Ubilih je bilo šest oseb, med njimi kapetan ladje in dve ženski. Ostali člani posadke so bili rešeni. Med njimi je več ranjenih, od teh trije hudo. Ladja je uničena.

Ne bomo se predali. Nadaljevali bomo borbo za svojo domovino in pokazali, da norveški narod ne umre brez borbe ter bo napol vse sile za ohranitev neodvisnosti. Pravica je na naši strani, pravi sporocil

Angleška poročila

London, 8. maja. Londonski radio poroča na podlagi uradnih poročil, kakor pravi, da trajajo četinske borbe med nemškimi in norveškimi četami v srednji Norveški še vedno dalje. Posebno hudi da so bili včeraj boji pri Aalerju, kjer so Norvežani in nemški bataljon popolnoma uničili.

Francozi se vračajo

London, 8. maja. t. Havas. Francoske čete, ki so se umaknile iz Namsosa, so ponoči prišle v neko severno angleško pristanišče. Z njimi je bil tudi poveljnik francoskih čist na Norveškem general Odet. Francoze je pozdravil general Mitt-lehauser, ki jim je dejal, da naj porabijo ta počitek, da se pripravijo za nove borbe na Norveškem, kamor se bodo vrnili. Francoske čete je pozdravil tudi angleški general Ironside, ki jim je želel, da bi v bojih, ki jih čakajo, v polnem obsegu zmagali.

Poljaki na Norveškem

Pariz, 8. maja. AA. Havas. Poljski generalni štab v Franciji sporoča: Oddelki poljskih karpatskih lovcev so se izkrcali zadnje dni na Norveškem, kjer se bodo z britanskimi, francoskimi in norveškimi četami borili proti nemškemu napadcu. Obnovljena poljska vojska se bo borila povsod, kjer bo potrebno za stvar neodvisnosti in zmago zaveznikov. Sporočilo dalje pravi, da so bili mnogi vojaki kopenske in letalske vojske odlikovani. Francoska vlada je podelila red legije časti več častnikom poljske mornarice za njihovo hrabrost in sposobnost. Nekateri poljski častniki, podčastniki in vojaki so bili odlikovani s francoskimi vojnimi medaljami in francoskim vojnim križcem. Prav tako so britanske vojaške oblasti podelile odlikovanja poljskim mornarjem

Gospodarstvo

Pomoč rudarskim upokojencem

Na iniciativo Delavske zbornice je sklicalo Rudarsko glavarstvo za torek 8. t. m. anketo predstavnikov delodajalcev in delojemalcev rudarske plavžarske industrije ter prizadetih javnih ustanov, na kateri se je razpravljalo o položaju rudarske plavžarske upokojencev ter o ukrepih za izboljšanje njihovega položaja. Prizadetih je 1509 staroupokojencev, vдов in sirot, katerih letne pokojnine znašajo od din 12.25 do din 75.70 ter prejemaajo k temu še mesečne doklade v višini od din 12 do največ din 150 tako, da so le redki upokojenci, ki bi prejimali mesečno nad din 200. Pomoč za te je nujno potrebna ter je zaradi tega stavila delavska delegacija konkretni predlog, da naj se kot prva pomoč staroupokojencem naknadno s 1. jan. 1940 zvišajo njih doklade za 50%, za kar bi bil potreben letno znesek 1.160.000 din. Ta znesek naj bi se kril iz prispevka Glavne bratovske skladišnice, kr. banke uprave iz bednostnega sklada ter enkratnega prispevka prizadete industrije. Predstavniki kr. banske uprave, Bratovske skladišnice in rudarsko-plavžarske industrije so zavzeli k temu predlogu dobrohotno stališče in bo industrija eklenala o višini prispevka, čim bodo znani prispevki kr. banske uprave in Bratovske skladišnice.

Na anketi je bila tudi povdarjena potreba po končnoveljavnem izenačenju staroupokojencev z novoupokojenci ter po zvišanju pokojninskih prejemkov novoupokojencev z ozirom na naraščajočo draginjo. Novoupokojencev je v Sloveniji že 4500 in znašajo njih pokojnine od din 70 do 800 mesečno, pri čemer pa je din 800 deležen le majhen odstotek.

Določeno je bil poseben odsek iz po enega predstavnika rudarske oblasti, glavnega odbora Glavne bratovske skladišnice in Delavske zbornice, ki naj izdela načrt za rešitev tega porečnega vprašanja. Načrt bo nato predložen vsem zainteresiranim činiteljem, nakar bo sklicana ponovna anketa, ki naj o stvari definitivno odloči. Pri odskusu bo sodeloval kot opazovalec tudi zastopnik Zveze industrije.

Ker je prava pomoč za rudarske staroupokojence nujna in ker je stališče industrije od prispevka banske uprave, pričakujemo, da bo banska uprava nemudoma namenila v ta namen čim večji znesek iz bednostnega sklada, v katerega plačuje rudarska topilniška industrija in njeno delavstvo nad 60%.

Odmera dednih pristojbin

Važna odločba Drž. sveta glede odmere dednih pristojbin na vloge pri denarnih zavodih, ki so pod zaščito.

Beograd, 7. maja.

Pojavilo se je vprašanje, kako je odmeriti dedne pristojbine od vloge na vložno knjižico denarnega zavoda, ki se je koristil z uredbo o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov od 23. novembra 1934 (Službene novine št. 240/34) o odmeritvi dednih pristojbin, katerim je potem sledila končna navedena uredba. V danem primeru je zapustnik N. zapustil svojim dedičem vložno knjižico pri nekem denarnem zavodu. Ta vloga se ni mogla likvidirati, ker je odnosni denarni zavod na podlagi navedene uredbe, o odmeritvi dednih pristojbin dosegel odložitve izplačila starih vlog. Dedici so zato to vlogo prodali izpod nominalne vrednosti. Finančna oblast pa je odmerila dedne pristojbine po nominalni vrednosti predmetne vloge, pozivajoč se na § 17 cesarske uredbe od 10. septembra 1. 1915 z obrazložitvijo, da predmetna vloga ni niti neizterljiva, niti dvomljiva. Državni svet se je pa postavil na stališče, da se mora smatrati navedena vloga v tem času kot neizterljiva v pogledu presežka, t. j. glede onega dela, ki ga je stranka izgubila s prodajo iste. Razlogi Drž. sveta so v kratkem til:

Ze zakon o zaščiti kmetov od 20. aprila 1932 je v čl. 5. omogočil odlaganje plačil denarnim zavodom, ki so zaradi kmetke zaščite prišli v težkoče. Ta zakon so potem nadomestile razne uredbe o zaščiti denarnih zavodov. S tem je nastopil v poprej zasebnopravni odnosu vlagatelja do denarnega zavoda čisto nov položaj. Rok izplačila starih vlog je bil odrejen po državnih oblastih obrestno mero je tudi določila oblast za take vloge. Vlagatelj torej ni bil več v stanju, da prosto razpolaga s svojo vlogo, niti denarni zavod ni mogel mimo pozitivnih odredb navedenih uredb izplačati kaj za take vloge. Iz tega nujno izhaja, da stare vloge v tem času niso več reprezentirale svoje nominalne vrednosti, kar se jasno vidi tudi iz splošne znane okolnosti, da so v svobodnem prometu take vložne knjižice se prodajale izpod nominalne vrednosti.

Glede takih vlog je torej mogoče govoriti le o njihovi eskomptni vrednosti, katere se formira na svobodnem trgu po ponudbi, povpraševanju in drugim okolnostih. Na podlagi tega je torej smatrati tako vlogo kot delno neizterljivo in je torej bilo dedne pristojbine odmeriti na bazi gori navedene eskomptne vrednosti, katere je v danem primeru enaka kupnini, ki se je dosegla pri prodaji predmetne vloge na svobodnem trgu.

Kmetijstvo in turizem Slovenije

Kmetijstvo in turizem sta dve veji narodne pridobitne delavnosti v Sloveniji: prva je stara, obča, nad vsemi drugimi vejami prevladujoča, s svojo tradicijo; druga je mlada, dinamična, v porastu po svoji razvojni težnji in možnosti in gospodarskem učinku.

Kakšen je odnos obeh dveh do celotnega gospodarstva v obsegu njun vzajemni odnos? Narodnemu gospodarstvu je potrebna ena kakor druga veja. Kmetijstvo življenjsko nujno; turizem dopolnjuje, izboljšuje, sicer dokaj neugodni gospodarski sestav zemlje, zlasti pa njeno plačilno bilanco.

Kmetijstvo črpa iz zemlje potrebne dobrine. Pridelki, naravni ali predelani, so plod kmetijske delavnosti.

Turizem sam ničesar ne prideluje in ne predeluje. Turizem je predvsem trgovski posrednik, do neke mere izkoriščealec tega, kar nam je stvarstvo v svoji izvorni, prirodni obliki položilo v naročje, je pa tudi pospeševatelj vseh ostalih delavnosti, zlasti v pogledu intenzivnosti in kakovosti produkcije. — Predmeti, ki jih turizem neposredno izkorišča, prodaja, spravlja v denar, so večinoma abstraktnega značaja: naravne lepote zemlje, spretnost ljudi-gostiteljev pri sprejemanju in nastanjanju tujcev, kulturne, zgodovinske in druge dobrine, znanost, umetnost itd.

V odnosu do kmetijstva pa posreduje turizem, poslužujoč se gostinstva, vnovčevanje kmetijskih pridelkov in proizvodov. To posredovanje je tem uspešnejše, čim boljše je organizacija trga in s stališča kmetijstva tem važnejše, čim večji je turistični promet, t. j. čim več tujcev obišče zemljo in čim boljše so tujci kot konsumenti in plačniki.

Slovenijo obišče vsako leto blizu 200.000 tujcev. Povprečna doba bivanja znaša 5 dni po osebi. Povpreček dnevnega potroška, obsegajočega izdatke za potovanje in bivanje ali konkretno: potne stroške, stroške za penzijo (stanovanje, redni obroki hrane in izredne konsumacije na jedaci in pijači) in postranske izdatke (osebne potrebe, izleti, zabave, nakupi itd.), se ceni v Sloveniji na din 100 na dan po turistu. — Pri enem milijonu prenočnin na leto (število tujcev povprečje bivanja) daje turizem tedaj 100 milijonov dinarjev kosmatnega dohodka narodnemu gospodarstvu zemlje, pri čemer je — z zornega kota kmetijstva gledano — vseeno, ali izvira ta dohodek od inozemskih ali tuzemskih turistov.

S kakšnim deležem je udeleženo kmetijstvo Slovenije na tem dohodku in v čem je najvažnejši, gospodarski odnos obeh pridobitnih vej?

Vobče — tako sem nekje zapisal — je kmetijstvo pri tem udeleženo z deležem, za katerega je prodalo, bolj ali manj spretno, to se pravi z organiziranim ali neorganiziranim zajemom vseh — tudi turističnih tržišč, po kakovosti za višjo ali nižjo ceno, neposredno ali s posredništvom verige nelegalnih prekupcev svoje za prehrano in pijačo enega milijona gostov-tujcev vsakoletno potrebuje pridelke in proizvode, v presnem ali predelanem stanju.

Za podrobnosti o tem nedostaje pri nas še slehernega statističnega, že celo pa znanstvenega gradiva odnosno izsledkov.

Po švicarskih virih (dr. Gölde: Strukturwandlungen des schweizerischen Fremdenverkehrs) je znašal v letu 1935. povpreček celokupnega izdatka inozemskega turista v Švici zaokroženo 31 švicarskih frankov na dan. — Navidežno nesorazmerje med din 310 v Švici in din 100 tega povprečja v Sloveniji nas ne sme motiti; ne smemo namreč pozabiti, da je splošni življenjski standard in z njim seve tudi turistični standard v Švici dosti višji kakor pri nas; poleg tega obiskujejo Švico tako imenovani »kvalitetni« turisti, dočim ima Slovenija svoje obiskovalce — inozemske kakor tuzemske — pretežno iz srednjih slojev, ki so v svojih zahtevah glede hrane in udobja zmerni, čisto skromni, in so zato tudi slabši potrošniki.

Po istih virih odpade od 31 švic. frankov dnevnega potroška turista 17.42 frankov ali 56.7% na penzijo (stanovanje, redni obroki hrane in izredne konsumacije jestvin in pijač, kakor navedeno že zgoraj), 6.50 frankov ali 21.2% na postranske izdatke, 5.50 frankov ali 16.40% na potne stroške in 1.74 franka ali 10% od penzije na obvezno postrežnino.

V primeru tega nastavka na naše prilike, odpade od din 100 povprečja pri nas tedaj din 57 na vsakdanje stroške tuja za penzijo. — Ker se ceni vrednostno razmerje stanovanja in hrane v penziji približno kot 1:1, pomeni to, da puste tuji tudi pri nas po današnjem stanju turizmu vsako leto okoli 28 milijonov ali skoraj 1/3 celotnega potroška za hrano in pijačo, s čemer je udeleženo in zaradi česar je — tega, mislim, tudi največjemu skeptiku ne bo mogoče več osporavati — tudi interesirano naše kmetijstvo na skupnem dohodku iz turizma in v čemer je gotovo tudi najvažnejša značilnost za oceno odnosa med kmetijstvom in turizmom.

J. S.

Najnižje mezde v gostinskih podjetjih

Odredba bana g. dr. Natlačen je že stopila v veljavo

»Službeni list« z dne 8. maja prinaša naredbo bana naše banovine g. dr. Marka Natlačen o najnižjih mezdah uslužbencev v gostinskih podjetjih. S tem je dobila naredba obvezno moč za vse in se je po njej ravnati.

Uredba najprej določa na koga se nanaša naredba o najnižjih mezdah za pomožno osebo. Čl. 1 pravi namreč, da se v gostinskih podjetjih zaposleno pomožno osebo ne glede na spol razdeljuje glede določitve minimalnih mezd v 2 skupini in sicer a) v kvalificirano pomožno osebo in b) nekvalificirano pomožno osebo.

V skupino kvalificiranega pomožnega osobja po tej uredbi spadajo ne glede na spol: 1. pomožno osebo s predpisano strokovno izobrazbo po čl. 2 uredbe o pomožnem osobju v gostinskih obratih z dne 11. maja 1937 in pomožno osebo z izpitom po isti uredbi (točka 3, čl. 17) in 2. pomožno osebo, ki sicer nima izobrazbe kot pod točko 1, toda, ki dokazuje, da ima najmanj 4 leta zaposlitve pri kvalificiranih delih v gostinskih podjetjih ter opravljen izpit po že navedeni uredbi točka 3 čl. 17. Dokler ne izpolni tega pogoja, spada glede določitve minimalne mezde v skupino nekvalificiranega pomožnega osobja.

Za kvalificirana dela veljajo dela, ki jih opravljajo: upravitelj hotela, plačilni natakari, natakari, portir v hotelih, kuhar in slaščičar. Vse ostalo pomožno osebo spada v skupino nekvalificiranega pomožnega osobja.

Za učence ne veljajo minimalne mezde, temveč se bo odškodnina za učence predpisala kasneje, v kolikor ne bo zanje predpisane odškodnine po čl. 207 zakona o obratih.

Po čl. 2 banske odredbe se odreja višina minimalne mezde z upoštevanjem kraja zaposlitve in kategorija podjetja. V prvo skupino krajev spadajo: Ljubljana, Maribor, Celje, Bled, Rogaška Slatina, Slatina Radenci, Rimske Toplice, Dobrna, Bohinjsko jezero, Gozd-Martuljek, Laško in Kranjska gora. Vsi ostali kraji spadajo v drugo skupino.

V prvo kategorijo podjetij spadajo: hoteli, restavracije, kavarnarje in penziji. Vsa ostala gostinska podjetja iz čl. 76 zakona o obratih spadajo v drugo kategorijo.

Po čl. 3 znašajo na uro minimalne mezde:

kvalific. pom. osebo	3.75	3.25	3.—
kraj I. skupine	II. skupine		
Podjetja	I. kateg.	II. kateg.	I. kateg.
kvalific. pom. osebo	3.75	3.25	3.—
nekval. pom. osebo	3.—	2.50	2.50

Razkirjenje izvozne kontrole. Na osnovi odloka finančnega ministra se razširja kontrola izvoza tudi na nerazvite filme in fotografske plošče.

Postna hranilnica, podružnica v Ljubljani, na binkoštni ponedeljek, dne 13. maja ne posluje za stranke.

Bolgarska koroza za Jugoslavijo. Iz Belgrada poročajo, da je Priv. izvozna družba zaključila z Bolgarijo dogovor o dobavi 2000 vagonov koroze, in sicer v okvirju brezcarinskega uvoza 5000 vagonov koroze. Poročajo pa tudi, da so koroza že začeli nakladati in je verjetno, da bomo tudi ostalo koroza uvozili iz Bolgarije.

Člani komisije za mojstrske izpite. Ban dr. Natlačen je postavil za člane s fakultetsko izobrazbo v izpitni komisiji za mojstre: a) mesarske in klobasičarske stroke Pestotnik Iv., ravnatelj mestne klavnice, in Rigler Vekoslav, mestni vel. višji svetnik; b) podkovne stroke Gunde Alojz, upravnik banov. podkovske šole; c) stroke instalaterjev vodnih in kanalizacijskih naprav, parne, vodne ali zračne kurjave inž. Strajnar Franc, banov. tehnični višji pristav, in inž. Likar Boleslav, pooblaščen inženir; d) stroke instalaterjev plinskih naprav inž. Stofla Josip, tehn. višji svetnik, in inž. Zupan Boris, pooblaščen inženir pri mestni plinarni; e) stroke izdelovalcev predmetov iz cementa in umetnega kamna, popločarjev, tlakarjev, krovec, stukaterjev in sadrarjev inž. Černivec Josip, tehn. višji svetnik, in inž. arch. Ogrin Gustav, profesor tehniške srednje šole; f) stroke kozmetikov in izdelovalcev kozmet. sredstev dr. Tominšek Zdenka, zdravnik; g) stroke izdelovalcev ortopedskih predmetov in bandažistov dr. Breclj Bogdan, sekundarij drž. bolnišnice.

Vpisi v trgovinski register. V trgovinski register so bile vpisane naslednje tvrdke: Cerer in drug. družba z o. z., Kannik (gostinska obrt, poljsko gospodarstvo, trgovina z lesom itd.), glavnica 200.000 din, stvarna vloga 130.000 din, poslovodja Cerer Anton, »Vitamine« Skerlep Feliks, izdelovanje alkoholnih in brezalkoholnih pijač itd. v Ljubljani, Prva slovenska zidarska družba z o. z. (pretvoritev iz prejšnje zadruge Prva slovenska zidarska zadruga) v Ljubljani, glavnica 200.000 din, od tega prevzem zadržnih deležev 135.000 din, poslovodje: Sifrar Anton, Kršman Ivan in Vehovec Valentin, Gospodarska zveza, trgovina z mesanim blagom, dr. z o. z., Radovljica, glavnica 200.000 din, poslovodje: Resman Ludvik, Avsenek Anton, Vidic Jože in Zalokar Miha.

Potrjena poravnava: Ribič Slavan, trgovec v Mariboru, Aleksandrova cesta 59, za 40% v desetih mesečnih obrokih.

Konec poravnalnega postopanja: Feldin Mirko, trgovec v Mariboru, Aleksandrova 13, Zaverin Jakob, trgovec v Ptuj, Krekova ulica 8.

Občni zbori: Motvoz in Platin, d. d. v Grosupljem 24. maja ob 11 v Ljubljanski kreditni banki (na dnevnem redu je tudi predlog o zvišanju glavnice), F. Heinrich, lesna industrijska d. d. v Skofji Loki 27. maja ob 17 (na dnevnem redu je tudi zvišanje glavnice od 1 na 2 milij. din), Novobor, splošna industrijska d. d. v Ljubljani 23. maja ob 10 v Tavčarjevi ulici 13, Črna Kaolin, d. d. v Ljubljani 23. maja ob 11 v Tavčarjevi ulici 13.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Nocoj ob 20.30 Me'tro Goldwyn Mayer vefelilam

Brezdomci

MICKEY ROONEY - SPENCER TRACY

Prekrasen film o idealnem duhovniku, ki je osnoval svobodno mesto, kjer so vladali dečki-brezdomci po svojih načelih in se vzgajali v dobre plemenite ljudi. — Solznih očih boste sledili usodi preganjanih in zapuščenih. To je najlepši film, kar jih je bilo pri nas predvajanih.

Upor v Maroku

Senzacionalno delo o tihotapeh orožja v tajinstvenem Maroku.

Borze

Dne 8. maja.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 13.488.439 din, na belgrajski 9.5 milij. din. V efekth je bilo na belgrajski borzi prometa 660.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt	148.90—152.10
Pariz 100 frankov	84.10—86.40
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2348.50—2386.50
Bruselj 100 belg.	740.00—752

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	183.99—187.19
Pariz 100 frankov	103.97—106.27
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold.	2900.55—1938.55
Bruselj 100 belg.	913.95—925.95

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
----------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	29.75 blago
------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	29.50 blago
------------------	-------------

Curih, 8. V. 1940. Beograd 10, Pariz 8.58, London 15.15, Newyork 446, Bruselj 74.50, Milan 22.50, Madrid 45, Amsterdam 236.75, Berlin 178.625 Stockholm 106, Solija 5.30 pon., Budimpešta 79.50 pon., Atene 3.10 pon., Carigrad 3.12 pon., Bukarešta 237 pon., Helsingfors 8.50, Buenos-Aires 101.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 423—425

v Zagrebu 421—426

v Belgradu 427—429

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96—97. agrarji 51 denar, voj. škoda promptna 423—425, begluške obveznice 73 blago, dalmatinski agrarji 65 blago, 8% Blerovo posojilo 97.50 blago, 7% Blerovo posojilo 90 blago, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. posojilo 95 blago. — Delnice: Narodna banka 7.900—8.000, Trboveljska 242—246.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 96 do 98, agrarji 51 blago, vojna škoda promptna 421 do 426 (426), begluške obveznice 73 blago, dalm. agrarji 65 blago, 4% Blerovo posojilo 97.50 blago, 8% Blerovo posojilo 90 blago, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. posojilo 95 blago. — Delnice: Narodna banka 7.900 denar, Priv. agrarna banka 183 blago, Trboveljska 240—240 (240), Gutmann 53 blago, Sladk. tov. Osijek 215 denar, Isis 31 denar, Oceania 600 denar, Jad. plova 350 denar.

Beograd. Državni papirji: 97.50—98 (98 97.50), agrarji 51.50 denar, vojna škoda promptna 427—429, begluške obveznice 74—74.50 (74.50, 74), dalm. agrarji 65.50—66 (65.50), 4% severni agrarji 50 denar, 6% šumske obveznice 63.50—66, 8% Blerovo posojilo 98 blago, 7% Blerovo posojilo 87 denar. — Delnice: Narodna banka 8.000 denar, Priv. agrarna banka 180 denar (180 drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Koroza: bač. bač. pariteta Indija 194 do 196, bač. pariteta Vršac 193—195. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Gene živine in kmetijskih pridelkov

V Celju, dne 1. maja 1940. Voli I. vrste 8—9, II. 7—8, III. 6—7, telice I. vrste 8—9, II. 7—8, III. 6—7, krave I. vrste 6—7, II. 5—6, III. 4—5, teleta I. vrste 9—9.50, II. 8—9, prašiči šepharji 12, pršutarji 10 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 14, zadnji del 16, goveje meso II. vrste 14, II. 12, svinjina 18, slanina 19, svinjska maet 22, čisti med 20, goveje srove kože 10—18, telečje 15—20, svinjske 7—10 din za 1 kg. — Pšenica 285, ječmen 240, rž 240, oves 230, koroza 240, fižol 600 do 800, krompir 225, lucerna 130, seno 120, elama 50, pšenična moka 425, koroza 275, ajdova 400 do 450 din za 100 kg. — Trda drva 110 din za kub. meter, jajca 090 din za komad, mleko 2.50 din za liter, surovo maslo 280—400 din za 1 kg.

V okraju Murka Sobota, dne 4. maja 1940. Biki I. vrste 7—7.50, II. 6, III. 5, telice I. vrste 7, II. 6, III. 5.50, krave I. vrste 4, II. 3.50, III. 2.75—3, teleta I. vrste 6, II. 5.50, prašiči šepharji 14, pršutarji 12—13 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso II. vrste prednji del 12, zadnji del 14, svinjina 16, slanina 18, svinjska maet 19, čisti med 18—20, goveje srove kože 15, telečje 16 din za 1 kg. — Pšenica 2.40, rž 2.05, oves 1.90, koroza 1.90, fižol 4—5, krompir 1.30, seno 1.30, slama 0.65, pšenična moka 4, koroza moka 3.10, ajdova 3.80 din za 1 kg. — Drva 70—125 din za kub. meter, jajca 0.70 din komad, mleko 2 din liter, surovo maslo 30 din za 1 kg.

Na sejmu v Kranju, dne 6. maja 1940. Dogon: 57 volov, 24 krav, 12 telet, 1 junc, 5 bikov, 141 elanj in 126 prašičev. Prodanih je bilo: 32 volv, 16 krav, 12 telet, 1 junc, 4 biki, 49 svinj in 69 prašičev. Cene so bile naslednje: Voli I. vrste 9.25, II. 8.75, III. 7.75, telice I. vrste 9.25, II. vrste 8.75, III. 7.50, krave I. vrste 7.50, II. 7, III. 6, teleta I. vrste 8.75, II. 7.75, prašiči šepharji 12.50—13.50, pršutarji 11—12 din za 1 kg žive teže. Mladi pukeji 7 do 8 tednov stari 185 do 300 din za glavo. — Goveje meso I. vrste 16, II. 14, III. 12, svinjina 20, slanina 24—24.50, svinjska maet 22, čisti med 22 do 24, neoprana volna 24—28, oprana 34—38, goveje srove kože 12—14, telečje 18, svinjske 8—9 din za 1 kg. — Pšenica 2.75, ječmen 2.50, rž 2.50, oves 2.25, koroza 2.25, fižol 7—8, krompir 2—2.50, lucerna za krmo 1.75, seno 1.25—1.75, elama 0.75, jabolka II. vrste 8—10, III. 6, suhe češolje 6—9, pšenična moka 3.50—4.50, koroza moka 2.75, ajdova moka 4—7.50, ržena moka 4 din za 1 kg. — Trda drva 115—125 din za kub. meter, jajca 1 din za komad, mleko 2.25—2.50 za liter, surovo maslo 36.40 din za 1 kg.

Bilance

Tvornica vreč in tkanin. Mladenovac. Glavnica 6.0, bilančna vsota 15.8 (15.04), brutodonos 7.9 (8.6). Čisti dobiček 2.7 (2.0) milij. din.

Deln. družba za predelavo rastlinskih vlaken in trgovina s tekstilijami. Mladenovac. Glavnica 6.0, bilančna vsota 21.35, brutodonos 7.2, čisti dobiček 0.7 milij. din (brez prenosa iz prejšnjih let).

Minister dr. Krek o našem zunanje - političnem položaju

Preteklo soboto je imel, kakor smo že poročali, na zborovanju JRZ v Mariboru minister dr. Miha Krek velik govor o političnem položaju. Del ministrovega govora o notranjepolitičnem položaju smo objavili že včeraj. O zunanjem političnem položaju pa je minister dr. Krek izjavil med drugim naslednje:

Strah pred vojsko in priprave nanjo

Zunanje politično je poteklo minulo leto v strahu pred bližajočo se vojno in v pripravi na njo. Ze sem omenil, kako so se pojavljali ognjeni zubli vojne strahote na vseh koncih Evrope. Vsem vam je znano, kako je potem vojna izbruhnila in kako so se velesile Evrope razdelile v dva ogromna nasprotujoča si tabora in kako ona vodita po svojih lastnih napovedih brezobzirno boji do uničenja ali zmage.

Čuvajmo mir na Balkanu!

V tem strašnem uničenju skuša Jugoslavija na čelu balkanskih držav obvarovati mir vsaj na tem delu Evrope in seveda predvsem na vseh svojih mejah. Naše zunanje politično prizadevanje je usmerjeno v to, da preprečimo evropske velesile, da mirna Jugoslavija ni nikomur v škodo in more biti samo občestvu v korist. Ni nobenega razloga, da bi jugoslovanski narodi, ki so stoletja krvavili za svojo svobodo, sedaj, ko so si jo komaj ustvarili, morali ponovno trpeti za to svojo osnovno človečansko pravico. Naj bi Jugoslavija sredi bojne klanja ostala mirna, obdelana njiva, ki jo bo svet okoli nje še kravabo potreboval. Jugoslavija ni na križišču nobenih očitih interesov, niti te ali one bojujoče se stranke. Njeno ozemlje ne more biti neposredno interesantno za nobeno velesilo, če tudi vrzemo ob stran vsa načela prava, pravičnosti in človečnosti. Jugoslavija oslanja svojo mirovno politiko na realne okoliščine, ki so vsakomur očitne in že zaradi tega nihče ne more dvomiti, da je iskreno, v lastnem interesu popolnoma nevtralna. Hvala Bogu, da moremo danes reči, da smo v teh 8 mesecih evropske vojne uspeli vzdržati mir na naših mejah in uspeli preprečiti svet okoli nas, da nihče v našo voljo, da ostane popolnoma ob strani vsakega boja, več resno ne dvomi. Ta politika nevtralnosti je sicer združena z ogromnimi napori, zahteva mnogo poštvalnega dela, samozataje, spretnosti in notranje discipline celega naroda, ali je za vso Jugoslavijo edina odredilna pot, ki nas more prepeljati brez nepotrebnih škod preko sedanjih velikih nevarnosti. Lahko trdim, da je mirovno stališče Jugoslavije danes vsaj tako močno kot je bilo ob začetku evropske vojne in se ni zgodilo nič takega, kar bi nam pretilo in kar bi nas moglo vreči v vihar.

Pod modrim vodstvom

Nj. Vis. kneza namestnika Pavla

se je Jugoslavija pravočasno otrešla vseh obveznosti, ki bi jo mogle pritegniti v vojno za kak tuji račun, za kake nenaše koristi. Samostojnost v zunanje-političnem nastopu smo si pravočasno varovali in tako dobili trdno podlago za našo politiko nevtralnosti. Vse poizkuse, ki bi to naše stališče mogli omajati, smo doslej v kali zatrli, naj si je bilo v trgovini, ali na Donavi, ali pa v kakem vznemirajočem pojavu na mejah v našem sosedstvu. Nič tujega počemo, nikomur nismo sovražni, z vsemi želimo poravnati vse naše odnose samo na miren način; od vseh pa pričakujemo, da to naše stališče razumejo in spoštujejo in ne segajo po tem kar je naša last in posest.

Junaška naša vojska — naš varuh

Naše nevtralnost smo pa obenem podprli z našo dobro pripravljenostjo. Organizaciji in izpolnitvi naše narodne obrambe so posvečene velike skrbi in napori. Za naše razmere ogromni izdatki so šli in gredo v ta namen, da so naše meje povsod dobro zavarovane, da jih čuvajo najboljša sredstva poleg izvrstno izveščane in dobro pripravljene junške naše vojske. Ogromne žrtve, ki jih moramo v ta namen dati, nimajo nobenega drugega namena, kot le, da varujemo naš dom pred vsakim napadom, vsakim udarom in da varujemo našo hišo pred napadalci, naj bi prišli od koder koli.

Od Maribora do Splita

V tem oziru med Jugoslavlani ni razlike. Od Triglava do Djevdjelije, od Maribora do Splita vlada ena skupna jednaka volja, da vsi Srbi, Hrvati in Slovenci, vsi Jugoslavlani brez izjeme, branimo svoj dom in rod, kralja in domovino z vsemi žrtvami, kar jih premore naš narod in naša gospodarska moč, tako, kot smo se to učili od naših očetov in dedov, čijih kosti trohne na nepreglednih bojnih poljih od severa do juga naše zemlje. Vsak naj ve, da nas v tem oziru nič pre-

senetiti ne more. O kakem iznenadenju, presenetljivem udoru v našo domovino, s katere koli strani ne more biti govora. Mi smo tudi v tem oziru pripravljeni na vse. Od glave do pete oborožena armada s silnim patriotskim duhom prešinjena nas čuva na vseh mejah in v notranjosti pred vsakim tozadevnim poizkusom. Sinovi Jugoslavije so bili v tem oziru vedno veliki in bi v slučaju potrebe, ki je Bog nas čuvaj, tudi sedaj dokazali, da so neprekosljivi vojniki.

Vse za Jugoslavijo!

Ta silna pripravljenost Jugoslavije je potrebna vse dotlej, dokler bo vojna vihrala okoli nas, dokler bo obstajala kakršna koli nevarnost, da bi kak ognjen zubelj švignil tudi na našo streho. Prav tako bo potrebna tudi se potem, ko se bo krojila nova karta Evrope in bodo mesto vojakov nastopili diplomati. Ne slej, ne poslej Slovenci, Hrvati in Srbi Jugoslavije okrniti ne damo. Ona in le ona je skupni dom nas vseh, vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov. Pri tem nas prav nič ne begajo najrazličnejše karte, ki krojijo novi obraz Evrope, naj prihajajo iz katere koli kuhinje. Vsak, ki bi se predzrnil računati, da bodo vladali za našo suknjo, se bo ob strnji armadi Jugoslovancov neusmiljeno urezal. Nič mi ni treba poudarjati, da je tudi v tem oziru patriotizem slovenskega naroda brez vsake meje.

Ko pa tako govorim, moram znova poudariti, da predvsem iskreno želimo mir, mir in zopet mir, da nimamo nobenih niti najoddaljenjših napadalnih namenov in da bomo po svojih močeh vedno doprinesli svoj delež k vsakemu delu, ki bo šlo za tem, da se čim prej ustavi sedanje evropsko klanje.

Težave tudi za nas neizogibne

To je toliko bolj očitno in naravno kakor je jasno in neizogibno, da gotove gospodarske in socialne posledice vojne stanja bridko čutimo na svoji lastni koži. Srednje velika država kot je naša, ne more iti mimo posrednih vplivov nesrečnega vojskovanja, zlasti ne na gospodarskem in finančnem polju. Poleg tega, da moramo doprinesati velike žrtve za organizacijo naše obrambe, je v neredu in v večnih pretresih vse kar nas veže z zunanjim svetom, zlasti zunanja trgovina in vse poslovanje v zvezi z njo. V takem času je tudi smotrna gospodarska in socialna politika v notranjosti nemogoča. Nasprotno, vse državne moči se črpa v večnih odbijanjih novih škodljivih iznenadenj, ki jih povzročajo izredne odredbe vojskovanja, se velesil tudi na našem gospodarskem področju. Nervoznost v trgovini, nerednost v poslovanju, nezanesljivost pri vsakem podjetju, brezvestna špekulacija nekaterih poslovnih ljudi in s tem naraščajoča draginja, vse to so težki problemi, ki vsak trenutek dobivajo nove oblike in nove ostrine. Mora jih imeti državna uprava pred očmi in se boriti z njimi. Namesto smotrne gospodarske in socialne politike, namesto izpolnjevanja notranjega gospodarskega in socialnega stanja, se moramo zadovoljevati, da smo uspeli doslej pri nas vzdržati vsaj kolikor toliko ravno vsega gospodarskega in socialnega življenja, da smo v tem oziru srečnejši kljub vsem nadlogam, ki nas tarejo, kakor pa mnogi narodi in države okoli nas.

Ali moramo jih moško, disciplinirano prenašati

Nič si ne prikrivamo britke resnice, da bo treba še marsikaj prenesti, še marsikako omejitve pretrpeti, saj se nam napovedujejo brez-mesni dnevi, enotna krušna moka in druge tem podobne nujne gospodarske začasne odredbe, ki terjajo od naroda velikih žrtv in potrpljenja. Toda vse to so stvari, ki jih mogočnejše države in narodi že imajo v veliko ostrije meri in jih za to naš narod z veliko večjim razumevanjem in disciplino sprejema. Kako rada bi n. pr. vlada pomagala bednemu življenju malih nižjih državnih in javnih uslužbencev, ki jih podražitev vseh življenjskih potrebščin tako kruto prizadeva. Gospod finančni minister je izdelal tozadevno uredbo, ki določa za posameznike malenkostno povišanje prejemkov, za državno blagajno pa v sedanjih razmerah vendarle ogromen izdatek 800 milijonov dinarjev. Trdno smo pričakovali, da bomo mogli ta priboljšek nuditi že pred mesecem dni. Višje sile in potrebe so nam zaenkrat to preprečile. Lahko mi tudi verjamete, da bi jaz kot resorni minister za gradbe velike raje videl lepe in gladke ceste, gradil nove moderne linije za pospeševanje našega prometa in turizma kot pa da moram poslušati pritožbe, kako ceste propadajo in so nekatere že podobne grapam hudournikov. Toda izredne razmere, težke druge prvenstvene in nujnejše potrebe tudi tega ne dopuščajo in se moramo omejiti le na najskromnejše zaslonno vzdrževanje. Kljub vsemu temu trdim in lahko se vsak prepriča, da smo v vseh gospodarskih in socialnih potrebah in razmerah pri nas vendarle še mnogo srečnejši in na boljšem kot kje drugod. Notranje socialno ravnanje in ravnotežje gospodarskega življenja se je le posrečilo vzdržati vse doslej in upamo, da ga bomo tudi v bodoče. Nobeno godrnjanje, ne zabavljanje in nepotrebno prerivanje tu nič ne zaleže. Samo kakor brod sredi viharja, ki je treba, da vsak vse svoje moči in vse svoje sile porabi za skupno rešitev, da tako s skupnimi napori premagamo nevarnosti in priplavamo v mirnejše vode, ko upadejo valovi in zopet sonce ozarja novo življenje.

Vsako razburjenje, trosenje raznih alarmantnih vesti, je samo čista naša škoda. Narod in država danes rabita samo resnih moči, samo delovnih rok. Apelirati morate na zaupanje vseh in vsakega in na žrtv skupnosti in se zanašati, da bodo skupni poštvalni napori nas vseh rešili vse to, kar je najpotrebnejše za naše bodoče življenje. Prosim vas moram, da imete pozorne oči in ušesa, ki hitro opazijo vsak škodljiv pojav, da ga z združenimi močmi odklonimo. Varujte se sumljivih in dvomljivih pritepencev, ki Bog ve s kakšnimi nameni križarijo po naši deželi. Sodelujte z javnimi oblastmi in z zaupanja vrednimi svojimi starimi narodnimi voditelji in odklonite vse lažnjive preroke, ki bi se sedaj pojavljali med nami.

Ze ponovno je bila sedanja vojna označena kot vojna živcev. Vsaka zmaga je v gotovi meri odvisna od vzdržnosti in od vztrajnosti, sedanje žalostno stanje v Evropi pa še prav posebno. Te tisti narodi in države, pa naj bodo direktno zapleteni v vojno ali ne, le tisti bodo vzdržali brez nepotrebnih škod, ki bodo najpravišnje in najbolj ekonomično izrabili vse svoje sile in zmoglosti za samoodržanje. Sovražni tabori na obeh straneh računajo, da bodo temu ali onemu živci popreje

popustili, da se bo sam v sebi zrušil. Pri tem prav dobro vedo, da gospodarsko in socialno stanje vojne ni omejeno samo na vojskujoče se države, ampak, da bodo padale tudi drugod žrtve, desno in levo.

Vsi, ki ne bodo vzdržali, bodo propadli. Vsi, ki bodo preslabo vzdržali bodo nepotrebno škodo imeli. Mi ne smemo biti niti med prvimi, niti med drugimi, če hočemo biti vredni, da nas bodo naši sinovi in hčere, naši kasnejši rodovi smatrali, da smo v težki dobi napravili nam v celoti storili svojo dolžnost. To je morda večje junstvo kot darovati življenje za domovino na bojnem polju. Ali potrebno je, neobhodno potrebno. Ni nobena posebna prijetnost v takem času in v takih razmerah nositi odgovornost za usodo države in narodov. Toda večinska stranka, ki ji je ljudstvo že toliko desetletij dajalo svoje zaupanje, se tudi te odgovornosti ne sme ustrašiti. V takem času bežati od odgovornosti bi bila nezačajna strahopetnost, ki ni vredna narodovega zaupanja. Teško delo naj nas vse še bolj poveže, še bolj strne, da bomo kot en moč, kot ena sila, ena volja vsi za enim skupnim ciljem: rešiti domovino, ohraniti ji mir, jo prepeljati preko sedanjih nevarnosti v nove lepše čase. To bomo delali, to je naš program za bližnjo bodočnost; čuvati mir, čuvati meje Jugoslavije, vse žrtvovati za kralja in domovino ter delati za čim prejšnjo ustanovitve samoupravne Slovenije v njej.

Sklepi

Po govoru ministra dr. Kreka je tajnik mestne organizacije JRZ predložil naslednje resolucije, ki so jih zborovalci prav tako z navdušenjem sprejeli:

1. Mariborčani, člani JRZ in njeni prijatelji, hočemo posvetiti vse svoje moči za našo državo in domovino Jugoslavijo pod žezlom naše narodne dinastije Karadjordjevičev, v zavesti, da nam Slovencev daje samo ona vse predpogoje za naš narodni, gospodarski, kulturni in soc. napredek.
2. Zahtevamo, da se zakonito osnuje čim prej naša slovenska samouprava, banovina Slovenija. Želimo, da bi bila banovina Slovenija močna in gospodarsko zdrava politična enota za vse slovenske ustanove v skupni domovini Jugoslaviji.
3. Zahtevamo, da dobijo pri vseh podjetjih in ustanovah zaslužek le naši državljani, ki svojo državo ljubijo in ki so za njo pripravljeni tudi kaj žrtvovati. Tujec se naj čim prej odslovi in zmenja z našimi državljani. Zahtevamo, da dobijo naši slovenski ljudje za svoje delo tudi pošteno plačilo, da ne bodo delavci, nameščenci in uradniki s svojimi družinami stradali, tujec pa se bogato bohotil po naši zemlji.
4. Zahtevamo, da se Maribor z okolico pomakne v prvi draginjski razred, ker je naše mesto in okolica z ozirom na izredne razmere glede prehrane in ostale preskrbe, glede draginje gotovo na istem mestu, kakor drugi kraji, ki so že v prvem draginjskem razredu. Naši uradniki in nametniki naj se bogatijo po naši zemlji.

RADENSKO KOPALIŠČE
po naravnih oglikovih kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopališče te vrste v Sloveniji **zdravi z uspehom** bolezni srca, ledvice, živcev, jeter, žolča, želodca, notranjih žlez in spolne motnje. **Odprio od 12. maja!**

Maj, junij - 10 dni Din 700.— do 850.—. Vse vračunajo (pension, zdravnik, kopelji, kopališke takse). Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, kavarna, ton-ko, tenis itd. Obširne prospekte dobite na zahtevo pri PUINIKU ali naravnost od uprave kopališča **SLATINA RADENCI**.

Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do samega kopališča!

Zgledno človekoljubno delo Kolodvorskega misijona

Področje njegovega dela se od leta do leta širi

Težko najdemo v današnjih dneh tako lepo in tako vestno delujočo socialno ustanovo, kakor je ljubljanski Kolodvorski misijon. Ogromne važnosti in polna tople krščanske dobrote so prizadevanja te ugledne človekoljubne ustanove. Kdor se večkrat mudi na ljubljanski postaji, bo imel vsak dan znova priložnost videti, kako res poštvalno in vneto opravljata tam kolodvorska pomočnica z rume-nim trakom na rokavu delo, ki postaja iz dneva v dan bolj vsestransko in sega na polja, ki so si jih plemenite ustanoviteljice te ustanove v začetku jedva utegnile zamisliti.

Te dni je Društvo za varstvo deklet, v čigar okvirju deluje ta lepa ustanova, podajalo svoj letni obračun v beli dvorani hotela »Union«. Na zborovanju je zastopal g. bana inspektor Sedlar, ljubljanskega župana dr. Kodre, navzočica je bila soproga g. bana in mnogo drugega uglednega katoliškega ženstva. Zbrane je toplo pozdravila predsednica Društva za varstvo deklet g. dr. Golieva, nato pa še sledila izčrpana poročila poedinih odbornic, ki so podale pregled dela Kolodvorskega misijona v preteklem letu.

V preteklem letu je delo zelo narastlo. Vedno več jih je, ki potrebujejo pomoči in se z zaupanjem obračajo na KM. Služba Kolodvorske pomočnice je vsak dan od 7 jutraj do 10 zvečer pri prihodu vseh vlakov. Kolodvorski pomočnici se menjata dnevno, ena opravlja delo na kolodvoru, druga v posredovalnici. Preteklo leto je bilo spet leto kongresov in v teh časih sta imeli obe pomočnici stalno službo na postaji. Področje dela kolodvorske pomočnice je v zadnjih letih zelo narastlo. Na njo se ne obračajo po nasvete samo ženske, nego celo moški. V vseh tistih zadevah, ki se ne dajo z enim pogledom razbrati z vseh redov in v enaglici dometi, se obračajo ljudje na kolodvorsko pomočnico. Takšnih informacij sta dali v preteklem letu obe pomočnici 1760 moškim in 4425 ženskam. Raznih malih pomoči materam z otroki, starim ljudem in neveselim sta dali pomočnici 2216. Nasvetov služkinjam za službo takoj na kolodvoru sta dali 149. Pomoči materam z dojenčki je bila dana 124 krat, pomoči poročnicam pa 51 krat. Dekleta na poti v službo se redno prijavijo pri kolodvorski pomočnici. Takšnih je bilo lanske leto 178. Razen tega sta pomočnici v mnogih primerih pomagali bolnim ljudem pri vstopanju, izstopanju ali prestopanju. Včasih se pripeti, da se došla potnica zgresi z onimi, ki so ji prišli čakati na postajo. Tudi v tem pogledu sta pomočnici mnogokrat uspešno posegli

Obiščite letos Italijo!

Italija ima številna termalna zdravilišča, ki pri-nasajo radi zdravilnega delovanja svojih vrelecev tisočerm bolnikom olajšanje in okrevanje.

MONTECATINI Vnetje želodca in jeter, zapeka, debelost.	FIUGGI Ledvični kamni, protin in revmatizem v sklepih.
SALSOMAGGIORE Ženske bolezni, revmatična obolenja, kronične bolezni dihal.	LEVICO Kožne bolezni in slabokrvnost.
CHIACCIANO Bolezni na jetrih in žolču.	ABANO Blatna zdraviljenja, kronični in nakazni artritisi.
SAN PELLEGRINO Artritis, urizemija, bolezni prebavil.	ACQUI Blatna zdraviljenja.

Nudijo vsem zdraviljenja potrdnim vse moderno udobje in vsa pomoč zdravnikov specializistov.

TURIN od 11. maja do 9. junija
Razkazovanje veliko-modnih modelov. — Razstava antarktičnih oblačilnih elementov. — Narodni modni kongres.

Vsaki četrtlet orenajo naslednje italijanske radiopostaje
Rim II od 18:45 do 19
2 Ro 9 od 21 do 21:15
2 Ro 15 od 21 do 21:15
slavospeve v srbskem jeziku o lepotah Italije kot dežele potovanj.

Na železnikah 50 do 70% popusta.

Italija

Brezplačna navodila in brošure o potovanjih: E. N. I. T. Delegacija, Terziese 16, Beograd, in vse potovalne pisarne.

mešenej imajo naložen velik nacionalni davek, ki ga zahtevajo naše izredne razmere v našem obmejnem mestu. Državnim, samoupravnim uradnikom in nameščencem ter delavcem se naj plača draginji primerno zvišajo. Prav tako se naj zboljša obupni položaj upokoencev.

5. Kraljevsko vladno prosimo, da se delavnice državnih železnic v Mariboru ne ustanejo, da ostane obrat v njih neokrnjen, ker dajejo stotinam delavskih družin v Mariboru in okolici zaslužek.

6. Zahtevamo, da se naši industriji omogoči preskrba z zadostnimi surovinami, z ozirom na to, ker je tu državna meja in zato potreba večja, kot kjerkoli v notranosti države.

7. Mesto Maribor so svoj čas ustanovili obrtniki in ga s svojimi čehi dvignili do visokega slovesa. Naša organizacija stoji tudi na strani obrtništva v boju za avtonomijo obrtniških organizacij in stanovskih združenj. Zahtevamo, da se naše obrtništvo in trgovstvo v Mariboru podpre na ta način, da se tudi tukaj za zaslužek predvsem domačinom.

8. Gospoda ministra za gradbe prosimo, da se državna cesta iz Maribora proti Framu in Celju z ozirom na nujno potrebo, začne že letos preurejevati.

Zmeraj mora biti tisti, ki upravlja brezžični brzojav, v službi, tako da niti jesti ne utegne.

Drobne novice

Koledar

Četrtek, dne 9. maja: Gregor Nacianski, cerkveni učenik.
Petek, dne 10. maja: Antonin, škof; Janez Avilski.

Osebnostne novice

— Napredovala je zaščitna sestra stalne vojne bolnišnice I. armijske oblasti Marija Završnik v VIII. pol. skupino.
 — Izpit je napravil za aktivnega strokovnega podporočnika mornariški narednik Branko Mutić.

Birmanska darila

po nizkih cenah pri

J. VILHAR, urar
 LJUBLJANA, Sv. Petra c. 36.

— Tretjeredno romanje v Rim in v Asizi. V dnevih od 27. junija do 5. julija letošnjega leta priredijo slovenski tretjeredniki svoje prvo skupno romanje v Rim, v Asizi na grob sv. Franciška in v Padovo na grob sv. Antona. Zadnji čas za prijavljanje romanja je binkoštni praznik. Prijavljati se lahko v vsakem franciškanskem, kapucinskem ali minoritskem samostanu. Kjer tega samostana ni, se prijavljate pri domačem dušnem pastirju. Vse gospode prosim, da napišete natančne predpisane podatke o vsakem romarju in da pošljete vse prijavljence v Ljubljano zadnji čas do 14. maja. Za vsakega prijavljence pošljite tri slike! Vsak romar mora tudi poslati dovoljenje okrajnega načelnika, da se lahko udeležijo romanja s kolektivnim potnim listom. P. Odilo Hajnšek O. F. M., voditelj romanja.

— Odbor društva »Dom slepih« v Ljubljani sporoča, da je na svoji prvi seji novega poslovnega leta zopet kooptiral za odbornike g. častnega kanonika in starošolskega dekana Matija Mraka, gospoda Josipa Remsa, posestnika v Ljubljani ter bivšega urednika delavskega lista »Glasa Naroda« v New Yorku, ter g. Rudolfa Smersuja, pravnega referenta pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, za odbornici pa gospo Josipino Cvelbarjevo in go. Marjanca Lindtnerjevo. Nadzorstveni svet odbora, ki pa je bil izvoljen na obnem zboru, a v zadnjem poročilu ni bil imenovan, tvorijo: g. Karel Gruber, viš. rač. svetnik v p., g. Alojzij Kocmur, ravnatelj delavskega konsuma, in gospa Marija Sadarjeva, šol. upraviteljica v p.

Za birmo

najlepša birmanska darila: zlatnino, ure vseh vrst, srebrnino in ves nakit po najnižjih cenah pri

A. Božič, Ljubljana
 Franciškanska ulica 3.

Solidna postrežba, največja izbira!

Za birmo

velika izbira vsako vrstnih ur in razne zlatnine. — Nizke cene!

V. URLED - Ljubljana, Mesni trg 8.

— Kongres gostilničarjev v Banjaluki. Včeraj se je v Banjaluki začel kongres državne zveze gostilničarjev, na katerega je že prišlo veliko število gostilničarjev in hotelirjev iz Slovenije, iz Sarajeva, Osijeka, Zagreba, Skoplja, Niša in ostalih mest. Iz Banjaluke je prišlo predsedstvo državne zveze s predsednikom Vladanom Bogdanovičem in generalnim tajnikom Veselinom Sekuličem. Banjaluki gostilničarji in hotelirji so privedli svojih tovarišev na železniški postaji lep sprejem. Včeraj je bila predkonferenca, na kateri so razpravljali o raznih vprašanjih, danes se bo pa začel pravi kongres.

— Zapeka, neredno delovanje debelega črevesa, elaba, prebava, glavobol radi zaprtosti hitro prenehajo, če uporabljate naravno Franz-Josef-ovo grenko vodo — polna časa na prazen želodec. Franz-Josef-ova grenka voda deluje blago. — Ogl. reg. S. br. 15.485—35.

— Namesto venca na grob blagopokojne ge. Angele Majaron sta darovala gg. Marjan Verbič ter Ludvik Majaron, oba iz Ljubljane, vsak po 100 din za obinske reveže v Borovnici.

V tek in slast Vam bodo na izletih in doma po kakovosti prvovrstni peceni pa izdati fini narezki in za praznike pitani kapuni iz trgovine z delkatesami **V. A. Janež, Aleksandrova 12.** Tel. 34-55.

— Prešernova kočna na Stolu bo oskrbovana za binkošne praznike, stalno oskrbovana pa od 1. junija dalje.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 8. t. m. je objavljen »Pravilnik o odkupovanju živil, vozil in opreme od proizvajalcev za potrebe aktiviranih edine vojske in mornarice«, dalje »Pravila o opravljanju dopolnilnega izpita učencev meščanskih šol z zaključnim izpitom — za vpis v I. razred trgovske akademije, dvorazredne tr-

govske šole, ženskega strokovnega učiteljskega, pomorske trgovske akademije in srednje tehniške šole. Banova odredba o minimalnih mezdah v gostinskih podjetjih in Imenovanje članov mojstrske izpitne komisije s fakultetno izobrazbo pri Zbornici za TOI v Ljubljani.

— **Važno obvestilo: »Romanja« (mali oglašil)**
 — Društvo »Dom slepih« v Ljubljani, ki vzdržuje starošolski dom za šoli odrasle slepce, so na prošnjo darovali: Kranjska industrijska družba na Jesenicah, Kreditni zavod v Ljubljani ter Zabet & Co. v Britofu pri Kranju a 500 din; Ljudska posojilnica v Ljubljani, Mestna hranilnica v Novem mestu in Tkalnica Doctor in drug v Mariboru a 300 din; Jugobruna v Kranju, Ljubljanska kreditna banka in pivovarna Union v Ljubljani, Tekstilna industrija v Strazišču ter Zdravilišče Slatina-Radenci a 200 din; Akcijska družba za kem. industr. v Ljubljani, Josip Benko v Murski Soboti, Ignac Fock v Kranju, Glanzmann in Gassner v Trzinu, Hribernik & Co. v St. Vidu nad Ljubljano, g. Josko Javornik v Zalnji, Javna skladišča v Ljubljani, Kemična tovarna v Mostah, g. notar Kogoj v Mariboru, Medič-Zankl v Ljubljani, Mestna hranilnica v Mariboru, Miklavc Rudolf, manufaktura v Ljubljani, Mokronoška tovarna usnja, Prva hrvatska štedionica v Ljubljani, Posojilnica »Narodni dom« v Mariboru, Radio Ljubljana, Rütgers d. d. v Hočah, Salus d. d. in A. Sarabon v Ljubljani, Tovarna kem. izdelkov v Hrastniku, Tovarna verig v Lescah, Tovarna strojil v Majšperku, Učiteljska tiskarna v Ljubljani, g. Tone Verbič, tovarnar za usnje na Vrhniki in Zugmayer & Gruber v Slov. Bistrici a 100 din; Celjska posojilnica, Gostilničarska pivovarna v Laškem, Gre-

Za birmo

nudi veliko izbiro vsakovrstnih švicarskih ur in zlatnine

ALOJZ FUCHS, Ljubljana
 Židovska ulica 3

gore & Co., Rado Hribar in Hranilnica dravske banovine v Ljubljani, Valentina Jelovšek na Vrhniki, Jugo Tanin v Sevnici, Kolinska tovarna v Ljubljani, Pintar in Lenard v Mariboru, Bogumil Remec in Špedicija Turk v Ljubljani, Tovarna Štara in St. Vidu nad Ljubljano in g. Avgust Volk v Ljubljani a 50 din; Športni klub »Mura« v Murski Soboti 40 din, Oleum ter F. Eifer, tov. plišev v Ljubljani a 30 din in Bouvier & Co. v Gornji Radgoni 20 din. Odbor se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje in prosi še druga pridobitna podjetja in zasebnike, da bi se spomnili društva »Dom slepih« v Ljubljani in poslali svoje prispevke ali naravnost na dom slepih v Stari Loki, pošta školja Loka, ali pa jih vplačali na društvo po poštni položnici na čet. račun št. 14.672 »Dom slepih«, Ljubljana, saj skuša društvo uglediti življenjsko pot našim največjim revežem slepcev.

— **O prehrani.** Poleti se mleko rado skvari, celo če je prekuhan. Patogenes klice so posebno trdožive in odporne tudi proti visokim temperaturam. Mleko v »Brancu«, otroški mlečni moki, je edina oblika mleka, v katerem ni klic in ki zaradi tega zavarovano pred pokvaro tudi poleti ter je zato izvrstna hrana za otroke in dojenčke.

Po državi

* Grozen zločin pijanca. Pred okrožnim sodiščem v Sibeniku je bila razprava proti 50 let staremu čevljarju Benjaminu Bagnolu iz Vodic, ki je bil obtožen, da je vrgel s terase svojo ženo Anko, mater štirih otrok, ki je bila takoj mrtva. Med možem in ženo je prišlo do prepira. Pijani mož je zahteval od žene 40 din, ves denar, kar so ga imeli pri hiši. Zato sta se sprla in se začela ruvati. Ruvala sta se precej časa, dokler ni mož vso izmučeno ženo vrgel s terase. Pri padcu si je žena zlomila hrbtenico in je bila takoj mrtva. Proti očetu so pričali tudi njegovi otroci, ki so izjavili, da je oče zakrivil materino smrt. Oče se je zagovarjal, da ni imel namena ženo ubiti. — Obsojen je bil na 12 let ječe.

* Subotica zahteva kmetijsko šolo. Mestni svet v Subotici je svoj čas zahteval od ministrstva za kmetijstvo, da ustanovi v Subotici kmetijsko šolo. Ministrstvo je to zahtevo odbilo in je Subotica, ki je imela pred svetovno vojno in pred zdinjenjem svojo nizjo kmetijsko šolo na Paliču, sedaj kot največje agrarno mesto v Jugoslaviji, ostala brez kmetijske šole. Mestni svet bo sedaj ponovno zahteval, da se v Subotici ustanovi nizja kmetijska šola.

* Povodnji puščijo polja. Reki Una in Sana sta silno narasli in sta že poplavlila vsa nižja želača polja ob rekah. Pod vodo so tudi ceste Bosanska Kostanjica—Bosanski Novi in Bosanski Novi—Prijedor in je avtomobilski promet onemogočen. Pri vasi Brezčanih blizu Prijedora je voda posebno velika in izgleda tam Sana kakor veliko jezero. Na cesti Dvor na Uni proti Glini je tudi onemogočen vsak promet, ker je voda izpodkopal in odnesla cesto v dolžini 5 in v širini 3 m. Voda je poplavlila ogromne komplekse njiv in travnikov in povzročila veliko škodo.

* Brzi vlak zavozil v plaz. Iz Sarajeva poročajo, da bi se v noči od ponedeljka na torek v bližini postaje Dvorič, na progi Sarajevo-Belgrad, kmalu pripetila nesreča, kakršna se je zgodila o velikonočnih praznikih pri Ozalji. Zemeljski plaz je na ovinku zasul progo. Strojevodja brzega vlaka je prepoznal zagledal oviro. Ni mogel več ustaviti vlaka, ampak le zmanjšati brzino. Tako je lokomotiva zavozila v plaz. Ko je vlak že stal, je pridrvel nov plaz. Okrog 50 m² zemlje je padlo na prva dva vagona. Vsa okna so bila pobita in več potnikov laže ranjenih. Pomožni vlak je kmalu pripeljal delavce, ki so začeli čistiti progo. Komaj so jo očistili, je pridrvel tretji plaz, ki je vnovič zasul progo v daljavi 10 m.

* Posadka parnika »Kraljica Marija« se je vrnila. V torek se je vrnila iz Marseille posadka, ki je od Splita do Marseille spremljala parnik »Kraljica Marija«. Kakor smo že poročali, je bil ta parnik prodan francoski paroplovni družbi »Compagnie general transatlantique«.

* Smrtna nesreča rudarja. V rudniku bavskita v Trebunju v Dalmaciji se je smrtno ponesrečil rudar Sime Brakus. Pripravljali je novo etažo, pri tem mu je spodrsnilo in je pa-

— Dvojni samoumer v Podmožakli. Z lesenje nam poročajo: Včeraj okrog 10 dopoldne je našel neki moški visoko v gozdu Možaklije dva mrtveca, žensko in moškega. Takoj je hotel javiti jeseniški policiji. V ženski ročni torbici so našli poslovilna pisma, naslovljena na starše v Kranju. Iz legitimacij je spoznal, da sta to Stanič Slavica iz Čirčič 66 pri Kranju, in Prax Franc, nemški državljan. Zdravnik dr. Bergelj je ugotovil, da sta se zastrupila s cian-kalijem, verjetno že v nedeljo ali ponedeljek. Prax je odšel 29. aprila v Nemčijo, ker je bil klican k vojakom; dne 4. maja pa je pobegnil in prišel nazaj na Jesenice. Bil je rojen l. 1918 in je 9 let živel pri starših v Kranju. Bil je uslužben kot tkalski predmojster pri »Intex« v Kranju.

Ponesrečena goljufija

Celje, 8. maja.

Celjska policija je izročila danes popoldne okrožnemu sodišču dva nevarna goljufa, ki sta na prav spreten način skušala izvršiti v treh celjskih trgovinah velike goljufije. V nedeljo sta dobili tvrdki Hladin v Prešernovi ulici in Hofbauer v Gosposki ulici pisмени naročilnici s štampiljko Nabavljalne zadruge v Savinjski dolini za dobavo večje količine blaga v vrednosti 4800 din. Naročilnica zahteva od tvrdke Hladin 26 m manufakturnega blaga, od tvrdke Hofbauer pa precej najboljšega usnja. To blago naj bi tvrdki dostavili v torek in trgovino Čuk v Prešernovi ulici, kamor bi prišel ponj sam naročnik. V ponedeljek se je slučajno po opravih oglašil v manufakturni trgovini Hladin poslovodja omenjene zadruge v Nazarijih g. Bitene. Ko so mu pokazali naročilnico, je g. Bitene takoj ugotovil, da naročilnica ni pristna, da je podpis ponarejen in da gre za goljufijo. Tvrdka Hladin je takoj obvestila policijo. V ponedeljek je dobila slišno naročilnico tvrdka Kramar-Mislej na Kralja Petra cesti in sicer naročilo za več boljše sraje. Danes se je oglašil v trgovini Čuk neznan moški in vprašal za zavoje, katere bi po njegovem zatrevanju morale dostaviti zgoraj omenjene tvrdke. Pri Čuku so pripravili zavoje, ga napolnili s papirjem in ga izročili temu moškemu, obenem pa zaprosili, naj počaka, da mu izroče še drugi zavoje. Med tem časom so obvestili policijo. Neznane je bilo zelo presenečen, ko je stopil v trgovino stražnik in mu napovedal aretacijo. Bil je to 21 letni Anton M. iz Maribora. Dejanje je takoj priznal. Zagovarjal pa se je, da ga je k temu nagovoril neki moški, ki ga čaka v hotelu »Posta«. Policija je aretirala tudi tega moškega, ki je 41 letni Ignacij Z. iz Šmarja pri Jelšah. Ta se je zagovarjal, da je to storil v bedi in pomanjkanju, pa tudi iz maščevanja nad nekdanjim poslovodjem v Nazarijih, ki ga je ob neki priliki oškodoval.

Sedemdesetletnica dopisnice

Nič ni dokazano, ali je bil iznajditelj te koristne naprave kak Nemec ali Švicar ali Anglež. Ko je generalni poštni ravnatelj Stephan v oktobru 1865 na kongresu svetovne poštne zveze v Karlsruhe predložil svojo iznajdbo »poštni listek«, je bil ta listek sicer res predhodnik kasnejše dopisnice, toda Stephan je imel s tem listkom v mislih le to, da bi pisanje hitreje prišlo na cilj, ne pa, da bi bila s tem poština cenejša. Šele Avstrija je čez štiri leta na to uvedla dopisnico, ki je njena oblika do današnjih dni ostala ista, hkrati pa je uvedla z dopisnico tudi manjšo poštino. Dopisnica se je brž razširila po svetu. Vendar so jo pošiljali spetkeča le s tem namenom, da so napisali nanjo kake sramotilne besede. Zato je avstrijsko poštno ravnateljstvo dalo nanjo svoj žig, češ da za žalitve na dopisnici ni pošta odgovorna.

del 36 m globoko. Njegov tovariš se je takoj po vrvi spustil do ponesrečenca. Dobil je še živga, vendar je kmalu nato izdihnil.

* Stoletna žena umrla. V vasi Razdrovu pri Varaždinu je umrla 100-letna kmetica Katarina Bubenar. Starka v vsem svojem dolgem življenju ni bila nikoli bolna in je do zadnjega opravljala vsa domača dela. Smrt je prišla nenadoma. Zadelo jo je srčna kap.

* Skrivnostna smrt mladeniča na železniškem tiru. V bližini železniške postaje Stari Vrbas se je zgodila huda nesreča, ki je zahtevala življenje 25-letnega Miloša Paviča. Edina priča Josip Majderič je povedal, da se je ponoči vračal z dela proti domu in videl ležati na račnici neznanega človeka. Hotel mu je priskočiti na pomoč, pa je v tem hipu zazvilgala lokomotiva. Človek na tračnici se je skušal dvigniti, pa je v tem hipu privzela lokomotiva in ga odbila v jarek. Prenesli so ga v sanatorij, kjer pa je kmalu izdihnil. V ponesrečenca so spoznali Miloša Paviča. Pavič ni bil pijan in je tudi izključen, da bi napravil samomor, zato je zelo skrivnostno, kako je prišel na tračnice.

* Če pride mož pozno domov. V Hrtkoveh pri Mitroviču je bil 50-letni občinski pisar Nikola Pakić na slavi pri komandirju orožniške postaje. Tam se je zamudil do štirih zjutraj in se nato vrnil domov. Ko je prišel do svoje hiše, so bila vrata zaklenjena. Zato je potkal na okno in prosil ženo, da mu odpre. Žena pa je bila jezna, ker je mož tako pozno prišel domov, in je s samokresom ustrelila na moža ter ga zadel v levo roko. Nezvestec se je mož zgrudil na tla. Prepeljali so ga v sanatorij v Mitroviču, ženo pa so zaprli.

* Hranilno knjižico ponaredil. Sarajevska policija je zaprla nekega uradnika, ki je v hranilni knjižici Poštne hranilnice vpisal znesek na ta način, da je pripisal ničlo. Goljufski so odkrili, ko je hotel s ponarejeno knjižico dvigniti denar.

* V vlak umrl. V osebnem vlaknu na progi Zagreb—Varaždin je postal nekemu kmetu iz Križevljanov, staremu 65 let, slabo in se je nezvestec zgrudil na tla. Sopotniki so poklicali sprevednika, ki je hotel pomagati možu, pa je mož v njegovih rokah izdihnil. Zadel ga je srčna kap.

* Dvojboj za dekle. V vasi Svetozar Miletič pri Somboru sta se kmečka fanta Karlo Odrj in Josip Rogovac potegovala za isto dekle. Vaška lepota je oba fanta rada pogledala, ker se ji je imenitno zdela, da se za njo potegujeta dva tako postavna fanta. Seveda sta bila fanta drug na drugega silno ljubosumna. Ljubosumnost se je kmalu spremenila v sovraštvo. Ko sta se ne dni srečala pred hišo lepega dekleta, sta takoj potegnili nože in začeli se srditi boj, v katerem je podlegel Karlo Odrj. Dobil je dva smrtonosna vbojnjaja v spodnji del života in je v bolnišnici umrl. Josipa Rogovca so aretirali in izročili okrožnemu sodišču v Somboru. Vaška lepota je tako naenkrat izgubila oba fanta in sedaj plaka za obema.

* Na čuden način je prišel ob življenje. Industrialec Mijo Zloušič, lastnik žage v Vreših v Bosni, je te dni srečal delavca Slavka Brkiča. Bil je pijan in v pijanosti je z nožem navalil na Brkiča, da z njim obračuna neko staro zadevo. Pri tem se je pa z nožem sunil v

Ljubljana, 9. maja

Gledališče

Drama: Četrtek, 9. maja: »Danes bomo tiči«. Red Četrtek, Gostovanje Zvonimirja Rogoza. — Petek, 10. maja, ob 15: »Hamlet«. Dijaska predstava za izven ljubljanske gimnazije. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Ob 20: »Danes bomo tiči«. Red A. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. — Sobota, 11. maja: »Hamlet«. Izven. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. — Nedelja, 12. maja: »Hamlet«. Izven. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

Opera: Četrtek, 9. maja: »Modra roža«. Red B. — Petek, 10. maja: Zaprti (Generalna). — Sobota, 11. maja: »Kleopatras«. Krstna predstava. Premierski abonma.

Radio Ljubljana

Četrtek, 9. maja: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12 Nekaj lažje komorne glasbe (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Harmoniko igra g. Rudolf Pilihi. — 14 Poročila. — 18 Pester spored radijske orkestra. — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Deset minut zabave. — 20 Oktet učiteljskihnikov. — 20.45 Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Vsakemu nekaj (radijski orkester).

Drugi programi

Četrtek, 9. maja. Belgrad: 21 Vokalni koncert. — Zagreb: 20.30 Brkanovičeve skladbe. — Bratislava: 12.15 Ork. koncert. — Praga: 19.25 Pisan koncert. — Sofija: 20.45 Simf. konc. — Beromünster: 19.40 Švicarske pesmi. — Budimpešta: 19.25 Schubertove skladbe. — Bukarešta: 20. Filharm. konc. — Stockholm-Hörby: 21.15 Orkester, zbor in solisti. — Trst: Milan: 17.15 Vokalni koncert: 21 Simfon. koncert. — Rim-Bari: 21 Simf. konc. — Florenca: 21.30 Narodne pesmi. — Sottens: 21.35 Sodobna franc. glasba.

Prireditve in zabave

Pevski koncert, ki bo dne 10. t. m. ob 20 v franciškanski dvorani, bo nudil poslušalcem redke užitek. Nastopili bodo: znana sopranistka ga Pavla Lovsetova, njena hčerka ga. Majda por. Dugan in pianist g. prof. Dugan Cedemil, ki je že kot 9letni deček prirejal samostojne koncerte. Predprodaja vstopnic v trafiki Sever v Šelenburgovi ulici.

Sestanki

FO Sv. Peter ima drevi ob četrti na devet svoj redni sestanek s predavanjem g. Premrova. Vse člane prosimo, da se sestanka točno in zanesljivo udeležijo.

Fantovski odsek Ljubljana — mesto. Na današnjem sestanku zvečer v Gospodarski zvezi bo govoril g. dr. Josip Voršič. Vabimo vse redne člane ter starešine, da se sestanka polnoštevilno udeležijo!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta.

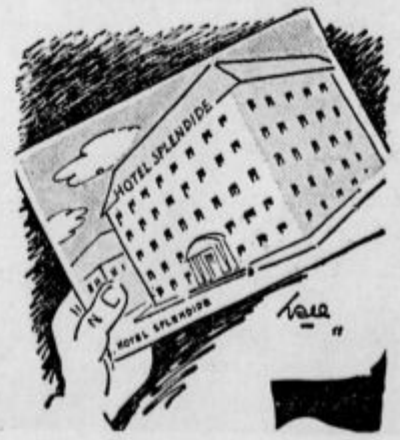
nogo. Brkiča pa je le lahko ranil. Rana, ki si jo je Zloušič po neprevidnosti sam zadal, je bila zelo huda ter je izgubil veliko krvi. Kljub vsem naporom zdravnika je umrl.

* **Zasledovanje roparske tolpe.** Poročali smo že, da je bilo v okolici Petrinje v zadnjem času izvršenih več krvavih roparskih napadov. Roparji napadajo večinoma ponoči po končanih sejnih, napadeni in oropani pa so skoraj samo siromašni ljudje, ki so na sejmih prodali svojo živino. Brez dvoma upirjara te napade dobro organizirana roparska tolpa, ki ima svoje ljudi na sejmih po raznih krajih, ki hitro sporoče roparjem, kdo je kaj prodal in kje se bo vračal. Pavel Madjerič, 80-letni kmet iz Ruše pri Veliki Gorici, je prodal na sejmju konja za 4000 din. Te dni je ponoči nekdo trkal na njegova vrata. Starec je posal svojo ženo pogledat, kdo trka. Ko je žena odprla vrata, so vdrli v hišo zakrinkani roparji, ki so s sekirami do smrti pobili ženo, nato stercu smrtno varno ranili, izropali hišo in pobegnili. Stari Madjerič se bori s smrtjo v bolnišnici. Kljub temu, da so oblasti podvojile število orožnikov, ki noče in dan prežive v službi, se še ni posrečilo najti niti sleda za roparji.

* **Brat mu je odgriznil uhelj.** Iz Križevcev poročajo: Pomanjkanje živinske krme v letošnji zimi je bilo veliko in so kmetje komaj čakali na toplo vreme, da bi mogli gnati svojo živino na pašo. Tako sta tudi brata Zarko in Dragan Grbovič iz Glogovnice gnala svoje krave na livado svoje matere. Kmalu sta se pa začela pripraviti, kdo izmed njiju ima pravico pasti na tej livadi. Iz prepira je nastal pretep. Ker sta bila oba enako močna, bi se boj končal brez uspeha, če se ne bi Zarko poslužil tudi svojih zob. V trenutku, ko je bil njegov brat Dragan pod njim, je z zobmi zgrabil za njegovo levi uhelj in mu ga odgriznil. Dragan je šel seveda na sodišče in naznanil svojega brata, od katerega zahteva 10.000 din odškodnine, ker mu je skazil glavo. Povedal je tudi, da ga njegovo dekle ne mara več, ker se noče poročiti s človekom, ki ima samo eno uho.

Anekdota

Neki znani filmski pisatelj je bil naročilo, naj napiše rokopis za nov velik film. »Koliko časa boste potrebovali za to delo?« ga vpraša ravnatelj filmske produkcije. »Tri mesece,« odgovori pisatelj. »Hm, to je malo predolgo. Morla me treba pomagat rešiti. Koliko časa bo potem treba, da bo delo narejeno?« »Šest mesecev,« odgovori pisatelj.

Navdušen križankar pošlje domov pozdrav: »4 vodoravno in 3 navpično — to je moja soba!«

LJUBLJANA

Vsem verskim društvom in katoliškim organizacijam v Ljubljani

Čas je danes tak, da ni dosti, če katoliške organizacije delajo samo na znotraj med svojimi člani. Danes mora biti vsak zaveden katoličan Kristusov vojščak. Apostolsko delo je nujno potrebno, ko je duševne bede toliko.

Nezmernost in nenravnost s surovostjo vred strašno porazno delujeta med našim ljudstvom. Koliko se s tem greha naredi, se ne da izreči, kar kliče jezo božjo nad vas vse! Da bi se to pogubno delovanje omejilo, sta se ustanovili »Društvo treznosti« in »Liga dostojnosti«. Manjka pa pri obeh delavcih. Če hočeta uspešno delati, se mora krog delavcev razširiti.

Zato sta obe organizaciji napravili sklep, da zaprosita, naj bi vsaka verska družba in katoliško društvo v Ljubljani poslalo po enega svojega zastopnika v »širši odbor«. Torej za »Društvo treznosti« enega, za »Ligo dostojnosti« drugega.

Ta naj vzdržuje zvezo med tema dvema organizacijama in med vašo: obenem pa pospešuje idejo, ki jo zastopa, v vaši družbi ali društvu, ki naj jo tudi med člani gojita. Kajti moralni dvig naroda ne sme biti samo stvar nekaterih posameznikov, marveč vsega vernega ljudstva.

To je tako potrebno in važno apostolstvo, da se nobena katoliška organizacija pred njim ne sme zapirati. Člani naših organizacij morajo imeti polno umevanje za to delo in se čutili poklicane k njemu. Zato upamo, da boste tej naši prošnji radi ustreli. Prosimo častito vodstvo oziroma predsedstvo, da bi o tej stvari govorili pri svojem sestanku in čimprej izvolili dva taka zastopnika (zastopnici).

Ustanovni zbor »Lige dostojnosti« bo v petek, 10. maja ob 8 zvečer v Rokodelskem domu, in drago bi nam bilo, če bi bila vaša družba ali društvo pri tem že zastopano. Za »Društvo treznosti« se naznani sestanek kasneje.

Sporočila prosimo poslati na Karitativno zvezo v Marjanišču.

S krščanskim pozdravom:

»Liga dostojnosti« »Društvo treznosti«
v Ljubljani.

»Dom in šola« na bežigrasjski gimnaziji

Zopet se je približal dan, ko to društvo slavi praznik mater svojih dijakov s tem, da priredi »materinsko proslavo«, ki jo vedno združuje z dobrodelnim namenom celotne prireditve. K njej vabimo starše in prijatelje te velike gimnazije.

Opozorili bi radi, da društvo »Dom in šola« sredstev, ki jih dobi ob takih in podobnih prilikah, nikakor ne porablja slabo, ampak vsako leto na obnem zboru o tem polaga natančen račun. Ta račun pa je vedno zelo lahek, saj more pokazati celo vrsto dijakom namenjenih socialnih in dobrodelnih iniciativ. Najprej izda vsako leto precej tisočakov za to, da nakupi nove knjige za podporo založbo, ki je vsako leto večja in bogatejša in tako premožnim potrebnim pomaga pri študiju. V zavesti, da je treba najprej živeti, potem se da šele študirati, je »Dom in šola« odprla dijaško kuhinjo, kjer dobiva do 40 dijakov obilen zajtrk vsak dan v gimnazijskih prostorih. Poleg tega pa nekaterim najpobnejšim plača hrano tudi v kakšni javni kuhinji. Posebno omenjamo letošnjo velikončno dobrodelno akcijo, ko je društvo porabilo 7000 din za nakup oblek in obuval dijakom, ki so se v skrajni sili zatekli po pomoč. Tako je bilo pomagano na različne načine 50 dijakom. Ker ima III. realna gimnazija zelo veliko dijakov, ki se vozijo v šolo z vlakom, je za take odprla in vzdržuje »Dom in šola« zjutraj in popoldne dnevno zavetišče, ki jih varuje pred mrazom, dežjem in zapravljanjem časa. Zavetišče je pod nadzorstvom.

Iz povedanega je razvidno, da je socialno delo na bežigrasjski gimnaziji lepo urejeno pod vodstvom g. prof. Stoparja in ge. podbanove dr. Majcnove, ter moremo društvu čestitati posebno tudi zato, ker s takim delom vzgaja tudi v dijakih samih socialni čut, da ne omenjamo vezi, ki jih tvori med starši in šolo, ki so posebno vidne na večkratnih roditeljskih večerih.

Upamo, da bo zato tudi letošnja »materinska proslava«, združena s kulturno proslavo škofa Slomška kot slovenskega glasbenika, dobro obiskana in z darovi podprta. Proslava z bogatim sporedom bo v torek, 14. maja ob osmih zvečer v gimnazijski avli. II. nadst. Vsi prijatelji socialnega dela med študenti iskreno povabljeni!

MOŠKO PERILO PO MERI
ALOJZIJ POTRATO PREJ
JOS. KUNC & Co.
LJUBLJANA - MIKLOŠEVA CESTA

I Veliko veselje šolske mladine pomeni obisk razstave Srečka Magoliča v Jakopičevem paviljonu, saj prav naša mladina zna najbolj uživati vabljivosti ljubljanskih nasadov, logov in gajev, ki jih na razstavi občuduje na prikupnih slikah. Razstavo si je ogledalo že več razredov ljubljanske klasične gimnazije in v mestne ženske realne gimnazije, a tudi odrasli prijatelji prikupnih slik prihajajo v vedno večjem številu. Prodanih je tudi že nekaj

slik, da se je nabrala z vstopninami in z odstotki za prodane slike že prav čedna vsota za mestne reveže.

I Navje v cvetju vabi ljubljane k počaščenju za mesto in narod zaslužnih mož, da je vsak dan prav dobro obiskano. V tem prekrasnem gaju zaslužnih pa sedaj cvete tudi toliko najlepših okrasnih rastlin, da ljubljansko častno pokopališče občudujejo tudi tuji prijatelji lepote in vrtnarski strokovnjaki, saj na njem razkazuje svojo krasoto nad 3.000 tulipanov najlahotnejših sort, poleg njih pa cvete 5.000 maček modre in drugih barv. Tudi narcise dehte in drugo cvetje razširja svoj vonj nad grobovi naših nesmrtnikov, da tako razkošnega nasada menda ni v vsej državi, gotovo pa ne tako dostojanstveno lepega pokopališča. Posebno pogosti gostje na Navju so pa šole, ki prihajajo z vseh strani Jugoslavije ogledovat lepote in zanimivosti Slovenije in njenega glavnega mesta, predvsem bi pa morale vse ljubljanske šole smatrati za svojo dolžnost obisk grobov naših slavnih mož.

Obiščite

razstavo Magoličevih slik v Jakopičevem paviljonu

Odprija od 8 dopoldne do 6 zvečer.

I Združenje urarjev in zlatarjev v Ljubljani sporoča kupujočemu občinstvu, posebno botrom in botricam, da bodo trgovine z urami, zlatino in srebrnino na binkoštno nedeljo dopoldne odprte, popoldan in v ponedeljek pa bodo vse dan zaprte.

I Razne tekstilne ostanke za obleke, predpasnike in perilo kupite ceno v mali Gorčarjevi trgovini za vodo, Sv. Petra nasip, kjer je Krompirjev trg.

I V tečaj za izdelovanje kožnatih rokavic se sprejema vsak dan od 10—12 dop. in od 3—5 pop. Hotel Metropol.

I Bežigrasjski ponočnjaki. V eni preteklih noči okrog ene je prikolovratila tropa pijanih bežigras-

Če bi tega filma ne videl, bi mi moralo biti žal... take in slične besede so se čule iz ust

Po Tristan Bernardovem oderskem komadu

Jeanne Doré

Ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION

Materina radost in bol

Telefon 22-21

Ema Gramatica

JEANETTE Mc DONALD in NELSON EDDY pojeta najlepše arije in pesmi v prekrasnem glasbenem filmu:

CVETJE V MAJU (Beli Jorgovan)

Samo še danes in jutri!

KINO SLOGA tel. 27-31

Danes ob 16., 19 in 21 uri

MARIBOR

Cesta na Pohorje dograjena

Maribor, 8. maja.

Včeraj so doživeli vrh Pohorja pomemben dogodek, ki je važen za naše kraje v gospodarskem in tujskoprometnem pogledu. Vršila se je namreč poskusna vožnja na Pohorski cesti z mestnim avtobusom od Maribora, oziroma od pričetka te ceste v Reki na vznožju Pohorja pa do neposredne bližini Sv. Aneha, kjer se odcepi od nove ceste stranjska vozna pot k Ruški koči. Vožnja z avtobusi in avtomobili od vznožja do vrha Pohorja se vršijo že nekaj let. Cesta pa je bila uporabna samo do Mariborske koče in Pohorskega doma. Gradnja pa so posebno lanske leto z veliko naglico nadaljevali v smeri proti Sv. Anehu. Sedaj je cesta v takem stanju, da je že sposobna v vsej dolžini od odcepa k Sv. Anehu za avtomobilski promet. Prva redna avtobusna vožnja k Sv. Anehu se bo vršila iz Maribora že za binkošti.

Pohorsko cesto je gradil mariborski okrajni cestni odbor nad 10 let, ker naenkrat ni zmogel tolikih denarnih sredstev. Cesta se vzpenja po sončni južni strani zelenega Pohorja ter je ena najlepših cest v Sloveniji. Dolga je 15 km ter je sijajno izpeljana čisto do vrha Pohorja. Zadnji odsek v dolžini 2 km do odcepa k Sv. Anehu se ni čisto gotov. Spodnji ustroj je že zvaljan, te dni pa napravljen še zgornji ustroj z nasipanjem gramozja. Kljub temu je, kakor že rečeno, cesta v vsej dolžini že uporabljiva za avtomobilsko vožnjo. Cesta se konča kakih 500 m proč nekoliko nižje pod Sv. Anehom in Ruško kočjo. Od konca ceste k Sv. Anehu bo vodil odcep, ki se tudi že gradi.

Blagoslovitev in otvoritev te važne nove prometne žile bo prvo nedeljo v avgustu, t. i. dne 4. avgusta predpoldne. Blagoslovitvene obrede bo izvršil prevzvišeni knezoškof dr. Ivan Tomažič, uradno bo pa proglasil cesto za odprto ban dr. M. Natlačen. Pri cerkvi sv. Aneha bo služba božja na prostem, na to pa narodna veselica. Opozarjajo

se že sedaj vsa društva in korporacije v Mariboru in okolici, da se dne 4. avgusta udeležijo te pomembne slovesnosti. Iz Maribora bodo vozili avtobusi. — Z otvoritvijo pa se cestna dela na Pohorju še ne bodo končala. Pripravlja se nadaljevanje pohorske ceste na eni strani proti Smartnu na Pohorju, na drugi strani pa po pohorskih vrhovih proti Mislinjski dolini.

I Izlet organizacij JRZ in mlade JRZ iz Maribora k Sv. Križu. Na prvo nedeljo po binkošti dne 19. maja priredijo mestna in okoliške organizacije JRZ pešizlet k Sv. Križu nad Mariborom, kjer bo tabor oziroma zborovanje obmejnih Slovencev na prostoru med cerkvi in šolo. Na zborovanju govorijo bivši narodni poslanci Gajšek, Spindler, Zebot in drugi. Obenem ima krajevna organizacija JRZ pri Sv. Križu svoj občni zbor. Zborovanje se začne takoj po rani sv. maši okoli 7.30. Udeleženci in izletniki iz Maribora se zbirajo pred tiskarno sv. Cirila in odidejo točno ob 5.30 preko Sv. Urbana k Sv. Križu. Naši pristaši s Kozjakia in iz mariborske okolice se naprošajo, da se v velikem številu udeležijo te narodne prireditve na našem obmejnem Kozjaku. Posebno vabimo člane mladinske JRZ, da se pridružijo izletu k Sv. Križu.

I Umrl je pri Sv. Barbari v Slov. goricah upokojeni sodni nadsvetnik g. Ernest Ferk, star 79 let. Naj počiva v miru!

I Profituberkulozni dinar je dosegel v mesecu aprilu vsoto 571.839 din. Izven dinarske stanovanjske akcije so prispevali v sklad: dr. Vilko Jedlička v spomin na blagopokojnega Antona Korošca 100 din, tovarna Mirim iz sklada delavskih glob 261 din, Alfred Kuhn iz Ruš 100 din in predsednik okrožnega sodišča Adolf Hudnik 200 din v spomin na pokojnega sodnika dr. Travnerja. Vsem darovalcem iskrena hvala!

I Okle ženskega društva za zbiranje obleke in obutve. Žensko društvo v Mariboru je izdalo poseben okle na Mariborčane, naj bi podprli njegovo akcijo za zbiranje obleke, obutve in perila za otroke. Sedaj, ko odlagajo otroci tople obleke, naproša žensko društvo starše, da darujejo obleko, perilo in obutve, katera postaja premajhna. Društvo bo te predmete pripravilo za nadaljnjo uporabo ter bo potem v času potrebe pomagalo revnim materam, ki si ne bodo mogle za svoje otroke nabaviti obleke in obuval. Društvo bo hvaležno za vsako najmanjšo darilo. Zbirka bo po hišah od 14. do 18. maja. Vsek darovalec naj vse potrebno pripravi, zavije ter označi zavoj z lastnim imenom in vsebino.

I Bančni zavodi v Mariboru bodo v soboto 11. maja ves dan zaprti.

I Birmanske ure in zlatino preden kupite, si oglejte pri urarju Bizjak, Gosposka ulica 16.

I Velika akademija mariborskih srednješolcev bo drevi v Narodnem domu. Nastopijo gojenci vseh mariborskih srednjih šol z zanimivim in pestrim sporedom.

I Akademija obiskovalcev čeških tečajev na mariborskih srednjih šolah se preloži na poznejši čas zaradi pevskega nastopa mariborskih srednješolcev.

I Ljudski oder ima danes ob 8 na odru svoj redni sestanek. Vabljeni tudi drugi prijatelji. Vsi, točno!

I Upravni odbor Oficirskega doma v Mariboru poziva gg. rezervne častnike in vojaške uradnike, njihove rodbine ter goste aktivnih častnikov na tovariški večer, ki bo jutri, v petek, v hotelu Orel. Prihod do 20.30. Družabni večer se vrši kot odhodnica premeščenim častnikom.

I Šahovski novice. Na prvenstvenem brzo-turnirju šahovskega kluba »Vidmar« za mesec maj

GRADO (Trieste)

OTOK ZLATOBARVNEGA PESKA
PARADIŽ ZA OTROKE

Pojasnila: ENIT, Beograd, Terazije 16 in Azienda Autonoma di Soggiorno, Grado (Italia).

GRADO - PENSION LITTORIA

Gospodski hiša z vsem udobjem.

Izvirna kuhinja. Zmerne cene. A. Del Piccolo

skih ponočnjakov od Vošnjakove ceste proti Kobariški ulici mimo skladišča »Balkan«, kjer stanuje več strank. Ponočnjaki so krepko kalili nočni mir, eden od njih pa je bil tako junaški, da je razbil kuhinjsko okno neke stranke v pritiščju. To hrabro dejanje so ostali nagradili z oglašujočim krohotom. Stanovanje, v katerem je ponočnjak razbil kuhinjsko okno, leži sicer v varnem zatišju, toda ponočnjaki so ga kljub temu našli in ga izbrali za tarčo svojega vandalizma. — Ljudje na bežigrasjskem koncu prav lepo prosijo oblast naj jim za bodoče prihrani takšne in podobne dogodke, ki našemu mestu nikakor niso v čast.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

I Pri podiranju kostanjev v Zvezdi se zelo lahko pripeti nesreča, ker so stara drevesa tako slabo ukoreninjena, da je prvi kostanj kar sam padel, ko so ga spodkopali. Ze davno doživeli kostanji imajo namreč slabe in trhle korenine, saj se spominjamo, kako je pred nekaj leti sam veter podrl in izruval debelo kostanjevo drevo. Zaradi nevarnosti je sedaj ves prostor ograjen in opozarjamo občinstvo ter gledalce, naj nikakor ne silijo skozi ograjo, posebno naj pazijo na otroke, da se ne zgodi nesreča. Mestna občina zato ne prevzame prav nobene odgovornosti, a občinstvo večkrat s svojo preveliko radovednostjo tudi ovira delavce in s tem zavlačuje dela za postavitev spomenika Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Med ljubljani gotovo ni prav nikogar, ki bi hotel ovirati in zavlačevati dela za postavitev spomenika ter s tem onemogočiti, da bi bil spomenik kralju odkrit že na Vidov dan, zato naj tudi svojega velikega veselja za začetkom del za spomenik občinstvo ne izraža s preveliko radovednostjo, ki bi ta dela lahko zavlekla in onemogočila počastitev kralja že na praznik žrtve za domovino.

si delijo prva tri mesta Gerželj, Kukovec, Reinsberger s 7 in pol točkami, sledijo Rukup in Ketliš po 7, Peče 5 in pol, Certalič 4 in pol, Marvin 3 in pol, Lukeš 2 in pol, Nosan 1 in pol in Poš 1 točko.

I Razstava osnutkov za lepak IX. mariborskega tedna. Kakor vsako leto, bodo tudi letos razstavljeni osnutki, ki so bili vposlani v natečaj za lepak letošnjega Mariborskega tedna. Razsodišču je bilo predloženih 40 osnutkov. Razstava bo odprta danes od 15—18 in jutri, v petek, od 9—12 ter od 15—18 v dvorišni dvorani hotela Zamore v Gosposki ulici. Vstop prost.

I Dvig vojne izplačilne knjižice. Vpokojeni uradniki, zvaniki, delavci (provizionisti), katerim izplačuje pokojnino računovodstvo pri direk-ciji drž. železnice v Ljubljani, naj v teku 10 dni dvignejo vojne plačilne knjižice na glavnem kolodvoru v pisarni voznih olajšav. S seboj naj prinesejo zadnji odrezek poštne nakaznice, s katero jim je bila nakazana pokojnina. Delavci (provizionisti) morajo ob sprejemu knjižice plačati 3 din.

I Vseh pet prstov je odrezala cirkularka 45 letnemu žagarju Ivanu Lamprehtu v Selnici ob Dravi, ko je s desnico prišel neprevidno v stroj.

I Smrt v kopalni kadi. Nagle smrti od srčne kapi zadeta je umrla 79 letna soproga vpokojenega železničarja Ana Rozman iz Betnavske ceste 26. V torek popoldne se je šla kopat v železniško kopalnico v Wolfovi ulici. Ker je nad eno uro ni bilo iz kopalne kabine, je postala strežnica pozorna ter je trkala na vrata kabine in jo klicala. Dobila pa ni nobenega odgovora. Poklicala je kurjača, ki je s silo vdrl vrata na kabini. Našla sta Rozmanovo v kopalni kadi, polni vode, mrtvo. Poklican je bil železniški zdravnik dr. Korenčan, ki je ugotovil, da je staro gospo pri kopanju zadela srčna kapa.

I Smrtna nesreča v tovarni. Včeraj se je med opoldanskim odhodom pripetila v Ježkovi tovarni v Meljskem predmestju smrtna nesreča. 18-letni tovarniški vajenec Franc Pezdur iz Hotinje vasi je bil v družbi nekaterih delavcev v montažnem oddelku tovarne. Slonel je na stroju in je pri tem prišel v stik z žico električne napeljave, ki dojava tok svetilki. Naenkrat je otrpnil in omahnil. Delavci, ki so bili v bližini, so mu pri-skočili na pomoč in so odrgali električno napeljavo z zida ter tako prekinili tok. Potem so pričeli izvajati takoj umetno dihanje. Vodstvo tovarne je poklicalo tudi dva zdravnika in reševalce, ki so se tri ure trudili z umetnim dihanjem, da vrnejo fantu spet življenje, toda vsi poskusi so bili zastonj. Po izjavi zdravnikov je moral fant imeti zelo slabo srce, poleg tega pa je stal z mokrimi čevlji na mokrih tleh, tako da je bil stik z zemljo zelo dober ter je zadostoval navaden svetilniški tok 220 voltov, da je fant ubil.

I Na smrt bolan se je smrtno ponesrečil. V Levicu pri Laporju je živel 47 letni posestnik Franc Stupan, ki je bil zelo jetičen ter bi po mnenju zdravnika živel lahko komaj mesec dni. Te dni je Stupan poklical k sebi svojega soseda Franca Roharja ter mu ponudil na prodaj svojo puško, češ, da je sedaj itak ne potrebuje, rabi pa denarja za zdravlila. S težavo se je privlekel iz postelje do omare, da bi Roharju pokazal puško. Ko pa je potegnil puško iz omare, se je zataknil petelin na puški v žebelj, ki je bil zabit v omaro, Stupan je naglo potegnil, pri tem pa se je orožje sprožilo ter je strel razbil Stupanu celo desno polovico obraza. Ponesrečena so položili v posteljo, kjer je čez nekaj ur umrl.

Gledališče

Cetrtek, 9. maja ob 20: »Izdaja pri Novari, Red B. — Petek, 10. maja: Zaprtje. — Sobota, 11. maja ob 20: »Kovavstvo in ljubezen«. Znižane cene. V korist Združenja gledaliških igralcev.

Ptuj

Proslava 20-letnice meščanske šole v Ptuj. Letos obhaja ptujška slovenska meščanska šola 20-letnico svojega obstoja. V ponedeljek je bila v Mestnem gledališču lepo uspeša slavnostna akademija s pestrimi točkami. Pozdravno besedo je imel ravnatelj g. Babšek, nakar je predaval o pomenu meščanske šole učitelj g. Drago Hasl. Sledile so pevske točke mladinskih pevskih zborov ptujške meščanske šole. Nato sta bili uprizorjeni dva dramski skliki: Ivan Cankar »Iz mojega življenja«: a) Suhe hruške in b) Tuja učenost. Omenimo naj, da je igrala mater v obeh primerih gđ. Koemutova, učiteljica, ki ima velike zasluge za razvoj meščanske šole. Sledila je simbolična vaja s spremljavo godalnega kvarteta »Nmau čez izvaro«, nakar so zopet zapeli mladinski zbori. — Dvorana je bila polna občinstva. Akademije so se udeležili tudi vsi predstavniki tukajšnjega javnega življenja in vseh oblastev. — V torek zjutraj ob 9 je bila v prstiški cerkvi sv. maša za umrle in žive učence ter učitelje, ki jo je daroval prošt g. Ivan Greif. H koncu naj omenimo, da se je vršil 2. maja kot uvod v proslavo lepo obiskani roditeljski sestanek, od 2. do 6. maja pa je bila na vpogled krasna razstava risb in ročnih del v meščanski šoli, ki je pokazala lepo delo, ki ga opravlja naša občinska mladina.

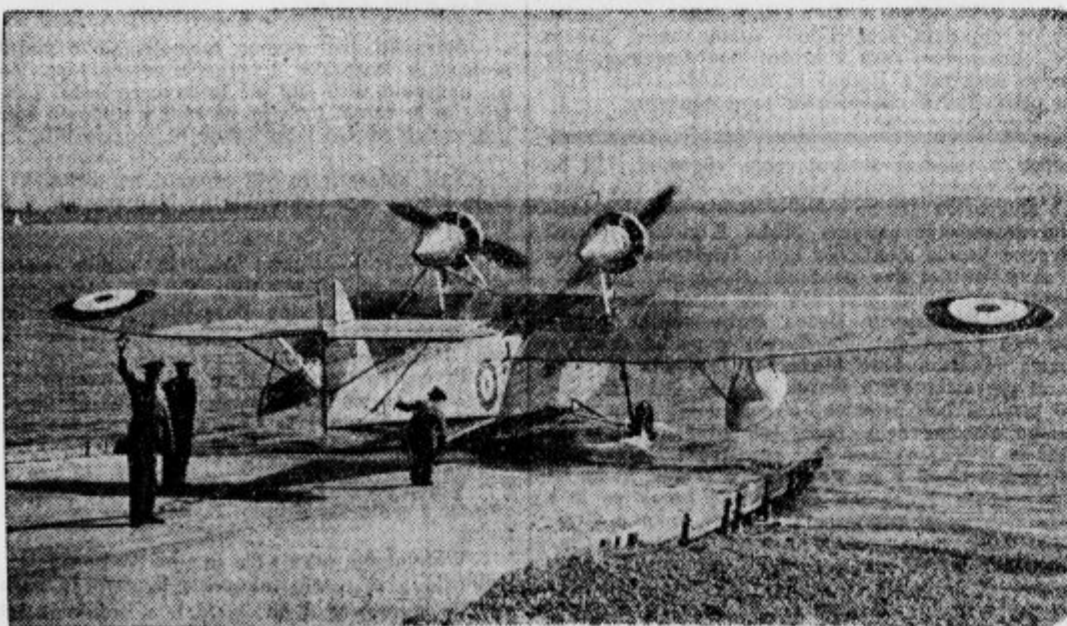
I Gluhonemi nastopijo v soboto, dne 11. maja ob 20 v Mestnem gledališču. Ta večer homo imeli redko priliko videti na odru gluhoneme v igri, ki jo podajajo z izrazom vsega doživljanja. Zato pozivamo vse Ptujčane, da pridejo na to prireditel v čim večjem številu!

I Ptujski kovinarji in kolarji so imeli svoj letni občni zbor, na katerem so sprejeli resolucijo, v kateri se izrekajo proti razpustu svojega združenja. To združenje je eno najstarejših v Sloveniji, saj je bilo ustanovljeno leta 1720 Steje pa preko 100 članov. Pomočnikov je vpisanih 57, vajencev pa 72. Združenje je izdalo 76 poslovnih knjižic.

I Smrtna kosa. Po dolgi in mučni bolezni je umrla ga Marta Tognio, 60-letna žena trgovca. Pokopali so jo v torek popoldne ob 17 ob veliki udeležbi občinstva na mestnem pokopališču. Naj ji sveti večna luč!

Staro umetnino so odkrili

V beneškem okraju Franzolo di Castel-franco so nedavno odkrili umetnino iz 14. stoletja, ki izvira od neznane umetnika. Na sliki na presno, ki je le malo poškodovana, je jako ljubko in fino upodobljena Marija z Detetom. — Navzlic različnemu raziskavanju si umetniški strokovnjaki še niso na jasnem, kateri italijanski slikar bi bil izvršil to odlično umetnino.

Angleški hidroplan se odpravi na izvidniški polet.

KULTURNI OBZORNIK

Sedmakov Kaplan Čedrmac v slovaškem prevodu

Slovaki so se v zadnjem času začeli zelo zanimati za Slovence in našo književnost. Tako sem zvedel, da bodo v seminarju za slovaške književnosti v Bratislavi začeli brati **Cankarjevo Moje življenje**, kajti asistent dr. Ambrus je naročil iz Ljubljane 20 izvodov za člane seminarja. Dr. Ambrus, ki poroča o slovaških knjižnih zadevah v slovaških listih in vzdržuje tesne stike s slovaško slavistično znanostjo, obvlada odlično slovaško, saj je bil zamenjanec naše akademske zveze nekako tedaj, kot je bil od Slovencev v Bratislavi prof. Smolej, ki podobno vlogo posrednika med obema kulturama opravlja med nami in je prav v zadnjem »Dejanju« priobčil nekaj prevodov iz moderne slovaške lirike (prevela njegova žena A. Gabršček-Smolejeva). Še bolj pa se uveljavlja v prevajanju slovaških leposlovnih del pesnik **Koloman Geraldini**, ki je bil prav tako nekaj časa gost slovaških katoliških akademikov v Ljubljani. Poleg časopisnih poročil, ki jih je pisal v mnoge slovaške liste in revije, je več let prevajal tudi slovaško moderno liriko, ki jo je pred kratkim izdal v posebni knjigi pod naslovom **»Pesmi izpod Triglav«** in je dosegla pri Slovaki, kakor so poročali časopisi, lep uspeh; pa tudi pri nas, kakor pričajo ocene. Sedaj pa je Geraldini prevel v slovaščino eno najboljših slovaških povesti **»Kaplan Martin Čedrmac«**, s katero se je v slovaško literaturo s tako velikim uspehom uvedel **Pavle Sedmak**. Kakor vemo, je dobila povest že prvo banovinsko nagrado za l. 1939 pri nas ter je bila ena najbolj branih slovaških povesti zadnjih let. V njej je Sedmak pokazal trpljenje Slovencev v Beneški Sloveniji, katerim so zadnji ukrepi vzeli celo slovaški jezik v cerkvi in je zato delo in trpljenje kaplana Čedrmaca naravnost križev pot slovaškega duhovnika na skrajni meji slovaškega ozemlja v Benečiji. Gotovo v sedanjem času ni primernejše slovaške povesti, kateri bi želeli prevod v tuje jezike, kakor ravno ta povest novega pisatelja Pavla Sedmaka. Geraldini je bil prvi izmed nam prijaznih tujcev, ki je spoznal vrednost povesti same kot literarnega dela, pa tudi nje pomen za Slovence, kajti malokomu je znano, da bivajo Slovenci tudi globoko v beneški ravnini in da prenašajo junaško trpljenje narodnih manjšin, ki ga Slovaki tako dobro poznajo kot morda noben drugi narod na svetu ne. In v tem je problem beneških Slovencev tako podoben muki Slovakov pred vojno in tudi sedaj v onih krajih, ki so pri zadnji delitvi odpadli iz meja nove slovaške republike. Povest je prevedena brez kakih sprememb v tekstu, pač pa je dodan epilog o Beneških Slovencih, kar je za razumevanje

povesti med Slovaki prav tako potrebno kot geografska karta beneško-slovaškega ozemlja, ki jo je prevajalec dodal in ki je izredno velikega pomena. Tu izvedo čitatelji, da obsega Beneška Slovenija 415 km² ter živi tam 35.000 Slovencev, ki se delé v Režijane, terske Slovence in šempe-trske. V tem članku, ki ima 5 strani, je podana zgodovina beneških Slovencev, njihova socialna struktura, verska pripadnost, sodnijska in pravna organizacija, samouprava pod Benečani. L. 1866 so glasovali za Italijo v veri, da dobe nazaj samoupravo. Nato preide na današnji položaj Slovencev, ki so razdeljeni na pet čisto slovaških fara, ki imajo pa veliko podružnic, med njimi šempe-trska 18! Vsaka taka podružnica ima pa svojega kaplana, ki je izrasel iz ljudstva. In tak kaplan je Čedrmac. Ti Slovenci so bili vedno lojalni do države, toda konservativni v navadah, običajih in jeziku. »Tako je bilo do danes. Kako pa je sedaj, dobite odgovor v tej knjigi.« To je vsebina tega eploga, ki bi moral biti poslovenjen in tiskan v vsaki naši čitanki; saj je v njem vse, kar mora vedeti — ne samo tujec — temveč predvsem Slovenec o teh svojih bratih na skrajni meji. Zato smo še bolj hvaležni prevajatelju, da je dodal ta informativni članek o beneških Slovencih ter s tem še bolj približal povest slovaškim bralcem. Povest, kolikor smo mogli presoditi, se v slovaščini bere zelo prijetno ter je ohranila našo sočnost.

Izšla pa je naravnost v luksiozni opremi ki že na zunaj vabi k branju. Izdalo jo je **Društvo prijateljev klasičnih knjig**, kot 40 zvezek te serije, ki jo urejuje prof. R. Klacko. Načrt za vezavo in ovoj je narisal akad. slikar **Štefan Bednár**. Na platnicah je vtisnjen medaljon z vaško cerkvico in duhovnikom, ki se izmučen spušča po klancu. Knjiga dela čast slovaški založbi ter priča, da Slovaki mnogo dajo na lepo knjigo, kar so pokazali tudi pri izdaji slovaške lirčne antologije.

Gospodu Geraldiniju, referentu pri Slovaški Matici v Turčinskem sv. Martinu, se pa od srca zahvaljujemo za prevod te, ta hip morda najbolj aktualne, slovaške povesti, založnici pa za lepo opremo. Tako kulturno delovanje nas bolj približuje kot vsako drugo javno delo, ter smo veseli, da išče Slovaška v svojih novih razmerah predvsem zveze in stike s svojimi slovaškimi sosednimi narodi. V spoznavanju je razumevanje in zato čutimo, da bi tudi Slovenci morali bolj poznati slovaško književnost, kakor pa jo poznamo po zaslugi nekaterih novejših prevajalcev (Albrecht, Stele, Smolej), ki so nam šele odprli pot v slovaško besedno umetnost in slovaškega duha.

td.

Gostovanja Vanje Leventove v »Traviati«

Na treh gostovanjih, v »Madame Butterfly«, »Adriani Lecouvreur« in »Traviati« nam je bolgarska umetnica Vanja Leventova pokazala resnično, visoko operno umetnost. Nje opera ne pomeni le pevске produkcije v okviru kulisa, s spremljavo orkestra, združene s povprečno igralsko karakterizacijo dotične vloge. Ana svojo vlogo res odsko občuti in doživlja, iz nje ustvarja v prvi vrsti enoten, človeško resničen, psihološko dosleden in utemeljen lik. Petje in igra sta ji le dve enakovredni, enako bogati, enako subtilni funkciji vsake najmanjše duševne akcije ali reakcije, skoro bi rekli sleherne besede, ki naj pride iz ust pevca-igralca. Oboje obvlada Vanja Leventova enako mojstrsko: kakor je na eni strani izreden njen igralski talent, tako je tudi njeno petje — da o tehničnem znanju ne govorimo — polno izraza, bogatih barv, najrazličnejših registrov, med katerimi so nekateri (n. pr. njen mezza za voce) naravnost čudoviti. Vloga Violete v »Traviati« ji je nudila posebno mnogo prilike, da pokaže vso izraznost glasu in igre, poleg tega je presenetila z lepo koloraturno tehniko v veliki ariji l. dejanja. Po italijanskem vzorcu tudi ni nenaklonjena raznim efektnim poudarkom v igri, ki pa vendar niso bili pretirani. Ob izvrstno razpoloženem Gostiču, ki je pel vlogi Alfreda, je doživela pevka posebno ob koncu tako navdušeno priznanje občinstva, kot ga v naši operi že dolgo ni bilo. Opero je dirigiral g. Štrifot Niko.

dr. VaVo.

Koncert deškega zbora »Amruševo«

Hrvatski mladinski zbor vzgajališča »Amruševo«, ki šteje okoli sto pevcev, nam je na ponedeljkovem koncertu podal prav zanimivo sliko hrvaške mladinske zbornice literature. Zapeli so pesmi Vinka Žganca, Zlatka Špoljara, Mirka Kolarica, Josipa Vrhovskega, Slavka Modrijana, Ivana Kokota, Rudolfa Matza, Gijura Prejca, Božidara Krniča; poleg teh je bila na programu zastopana slovaška pesem s Pregljev harmonizacijo »Gorčez izar«, srbska pa z Mokranjevcem »Pazar živine«. Posebna zanimivost je bila pesem »Seljaški život«, ki jo je spesnil in uglasbil sam dr. Vladko Maček. Njihov dirigent g. Pavao Štefanac je z zborom dosegel prav lepo stopnjo discipliniranosti, točnega pevskega podajanja. Netočnosti v intonaciji, ki so se sem in tja pojavile, je zakrivila gotovo slaba akustika Unionske dvorane, pa tudi utrujenost pevcev od popoldanskega koncerta. Utrujenost se jim je poznala tudi na glasovih, posebno pri sopranih, zato so alti mestoma preveč izstopali. A kljub temu so mladi pevci ves ogromni koncertni odplni vestno in z zanosom.

Če se spomnimo pri tem na visoko umetniško stopnjo, ki so jo že dosegli naši slovaški mladinski zbori (n. pr. Trboveljski slavček v prejšnjih letih ali zbor z Rakeke pod vodstvom g. Maksa Pirnika in še mnogo drugih, ki stopajo po isti poti), bi želeli, da bi tudi bratje Hrvati spoznali visoko kvaliteto naših zborov, kar bi jim gotovo dalo marsikako pobudo pri njihovem lastnem delu.

V tretjem delu koncerta so nastopili še mladi tamburaši, ki so pod vodstvom g. Štefanca zaigrali nekaj skladb prav precizno in z občutkom. Kakor prej v pesmih so tudi tu pokazali lepe rezultate glasbene vzgoje in prizadevanja njihovih učiteljev. Na koncu pa so skupaj zapeli in zaigrali še koracnico »Na konje« in slovaško himno »Na prejo zastava slave« in tako zaključili koncert prav učinkovito in slovesno ob velikem navdušenju občinstva.

dr. VaVo.

Občni zbor Muzejskega društva

7. maja je imelo Muzejsko društvo za Slovenijo ob 5 popoldne v muzejski čitalnici svoj redni letni občni zbor. Predsednik g. univ. prof. dr. M. Kos je ob pričetku pozdravil zastopnika

mestnega župana ljubljanskega, dr. Pretnarja, zastopnika banske uprave, g. insp. Silva Kranjca, zastopnika Prirodoslovnega društva, dr. Koširja, zastopnika dnevnega časopisa in vse navzočne. Spomin umrlih članov je občni zbor počastil z enominutnim molkom.

Predsednik g. dr. M. Kos je v svojem poročilu o črtal delo društva v preteklem letu in se posebno pomnil pri praznovanju društvene 100. letnice, ki jo je društvo svačeno obhajalo 17. decembra 1939 pod pokroviteljstvom bana dravske banovine g. dr. M. Natlačen v sejni dvorani mestnega magistrata in katere so se udeležili kot zastopniki kr. vlade minister dr. M. Krek, župan dr. J. Adlešič, zastopniki vseh treh akademij, rektor univerze in mnogi drugi odlični zastopniki. Pri tej priliki je bilo društvo odlikovano z redom sv. Save II. stopnje, prav tako tudi njegov predsednik in podpredsednik. Istega dne so imeli slovaški zgodovinarji svoje celodnevno zborovanje, kjer so ob pomembnih predavanjih pregledali stanje posameznih zgodovinskih panog in sklenili, da postanejo zborovanja stalna institucija. Kot trajen spomin na stoletnico pa bosta ostala »Jubilejni Glasnik« s 412 stranmi in 28 prilagami slik ter Kazalo dr. M. Pivec-Steletove. Za vse to delo se je zahvalil vsem sodelavcem, posebno pa še prosvetnemu ministru, predsedstvu senata, banski upravi, mestni občini, zbornici za TOI in mnogim drugim za velike zasluge društvu. V debati je nato ravnatelj Narodnega muzeja, g. dr. J. Mal, predlagal, da se g. načelniku dr. R. Andrejki, bivšemu društvemu predsedniku, ki je društvo obudil v novo življenje, izreče po obnem zboru posebna zahvala za njegovo delo za društvo in publikacijo »Kazalo«, ki je njegova zamisel. Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Iz poročila tajnika gosp. univ. prof. dr. Fr. Zwitterja je razvidno veliko delo, ki ga je imel odbor s pripravo stoletnega jubileja in izdajo jubilejnih društvenih publikacij, katerih finančno stran je razložilo poročilo blagajnika g. univ. prof. dr. B. Sarie. Kljub ogromnim stroškom, ki sta jih zahtevala »Jubilejni Glasnik« in »Kazalo«, pa se je odboru posrečilo, da je s pomočjo raznih podpor, za katere se mora društvo zahvaliti državi, banovini, mestni občini ljubljanski, predsedstvu senata, zbornici za TOI in še nekaterim drugim, ugodno rešilo svoje gmočno vprašanje.

Po poročilu knjižničarja in arhivarja, kustosa dr. R. Ložarja, ki je poročal o zamenjavah, ki jih ima društvo za razne druge domače in inozemske revije, je urednik društvenega glasila g. dr. J. Mal poročal o delu za jubilejno številko »Glasnik« in nakazal smernice na ureditev prihodnjega letnika, ki izide v jeseni.

Po predlogu preglednikov je odbor sprejel absolutorij, naka je bil ponovno izvoljen stari odbor s predsednikom dr. M. Kosom.

Naša knjiga. Jugoslovanska knjižarna. Po zgledu drugih založb je tudi Jugoslovanska knjižarna začela izdajati svoj poseben propagandni list z naslovom »Naša knjiga«, katerega prva številka je izšla 1. maja, izhajal pa bo četrtletno in ga urejuje pesnik Severin Sali. V njej so na kratko označene knjige, ki jih je v zadnjem času izdala Jugoslovanska knjižarna, tako Papini: Priče trpljenja Gospodovega, Hichens, Alahov vrt, Ušeničnik: Zbrani spisi, Reya: Vremenoslovje, Debeljak-Stele-Mole: Poljska in Seigerschmiedove Smarnice KA. Naznanjene pa so nove knjige, ki so v tisku ali pa, ki so v pripravi. Tako napoveduje založba dve zbirki izvirnih slovaških novel namreč Janeza Jalna: Previsi in Franca Bevka: Mlada njiva, ki bo 4 zvezek Zbranih spisov, in ga bo založba dodala naročnikom zbirke Naša knjiga. Pa tudi dve pesniški zbirki mladih pesnikov eta na programu namreč Severina Salija: Drvo v samoti ter Dušana Ludvika: S potepuško palico, kar vzbujata gotovo pričakovanje med občinstvom, saj se bosta s tema pravicema predstavila dva nova pesnika. Nadaljevala bo izdaja Ušeničnikovih Zbranih spisov, ki redno izhajajo vsakega prvega v mesecu. Janko Mlakar bo izdal

Zastopniki inozemskih in nemških listov, ko prejemajo tako zvano nemško »Belo knjigo«.

Vzgojiteljica bodoče angleške kraljice

Vzgojiteljica bodoče angleške kraljice — Mala princeza Elizabeta, najstarejša hčerka angleškega kralja, ki je nedavno obhajala svoj 14. rojstni dan, se pridno šola. Dosti se mora učiti, saj je prestolonaslednica in bo nekoč vladala Veliki Britaniji in Irski in kolonijam in dominijom in cesarstvu Indiji — to pa ni lahko...

Pet ur na dan ima princeza Elizabeta šolski pouk. Uče se dveh tujih jezikov, francoškega in nemškega, zgodovine, zgodovino ustave, zemljepisja, angleškega slovstva, malo gospodarstva, matematike, klavirja in plesanja.

Vso vzgojo pa vodi mis Marion Crawford, ki je škotla, kakor kraljica, princezna mati. Miss Crawford je častljiva gospa, ki ima trideset let, je izobražena, dobre volje in prijetna. Na vso moč je zaverovana v študij o rastlinstvu in odgojo cvetlic, njeni največji sovražniki pa so časnikarji, ki bi jo zmeraj radi intervjuvali ali izpraševali. Pod nadzorstvom miss

Crawfordove delujejo tri učiteljice, ki poučujejo princezo tiste predmete, ki jim niso ni povsem kos.

Miss Crawford imenuje prestolonaslednico, na željo kralja, kar »Elizabeta«; če bi pa angleški jezik poznal besedico »ti«, bi jo pa biskone tikala. En- ali dvakrat na mesec gre s svojo varovanko v kino, in sicer k predstavi, kjer nastopa Shirley Temple ali Chaplin ali pa če so Disneyevi risarski filmi. Včasih si gresta ogledat kak balet ali cirkus in od lani sme princeza tudi v gledališče.

Miss Crawford je seveda jako ponosna na svojo učenko. Nekemu časnikarju je izjemoma povedala, da je prestolonaslednica najbolj darovita za angleški slog. Da piše tako lepo, da spominja njen slog na prababico kraljico Viktorijo. Njena pisma, ki jih vsak dan piše svoji babici, kraljici-materi Mary, so jako zanimivo branje.

ŠPORT

Kaj delajo veliki športniki Amerike: Budge, Mako, Vines, Perry in Riggs

Donald Budge — mojster na klavirju

Budge je na najboljši poti, da doseže tudi na klavirju tako virtuoznost kot jo ima, kadar igra svoj priljubljeni tenis. Donald je zaupal svojim najboljšim prijateljem, da si želi sedaj samo še to, da pride v kak odlični ameriški »swing« orkester. Ta njegova želja prav za prav ne preseneča mnogo. Budge je namreč svoje glasbene sposobnosti že lansko leto pokazal v Londonu o priliki nekega turnirja. S svojim igranjem mu je uspelo, da je navdušil tedaj g. Kingmana, funkcionarja ameriške teniške zveze, ki se privatno tudi bavi z glasbo. Kingman izvrstno igra na violončelo in je že večkrat pridelil samostojne koncerte po raznih evropskih prestolnicah. A Kingman je odložil svoje glasbilo v kot. In ko je Budge nekoč slučajno zagledal ta čelo, se je začel zanimati za ta instrument in si na vsak način hotel pridobiti vsaj osnovnega znanja. »Kakšna škoda,« je dejal Kingman, »ker ne utegnem, da bi ga jaz poučeval, kajti prepričan sem, da bi dosegel velike uspehe na tem glasbilu in postal pravi umetnik; kajti talent ima.«

Tudi Mako ima rad glasbo

Tudi Gene Mako ima iskreno željo, da pride kdaj h kakšnemu velikemu jazz-orkestru. In kadar odhaja Mako na kake velike tenis turnirje po svoji domovini ali po svetu, nikdar ne pozabi vzeti s seboj kovčeg, v katerem so številni instrumenti. Pa tudi gramofon s kopico najmodernejših plošč mu je velik prijatelj. In v mestih, kjer tekmuje, še tik pred pričetkom igre v svoji sobi vrti lepe plošče, ki ga zabavajo.

Kdo ve, ako ne bomo doživeli še tega, da bosta nekoč velika tenis-partnerja skupaj sedela v kakem jazz-orkestru.

Vinesovi uspehi v golfu

Ellsworth Vines je še tik pred nastopom Budga v »Madison Square Garden« objavil, da se namerava v najkrajšem času povsem posvetiti igranju golfa. To svojo objubo je tudi izvedel in se izkazal nemalokrat v velikih tekmovanjih, koder je postal prvak.

Perry dobro služi

Fred Perry, ki je trener avstralske teniške ekipe, zelo dobro služi mastne denarce v klubu, koder mu dela družbo tudi znani Vines. Nahaja se letno precej časa v bližini Los Angelesa, kjer se je seznanil z ljudmi iz filmskega sveta. Tudi to prijateljstvo mu prinaša lepe denarje.

Bobby Riggs — mladi ženin

Kakor vse kaže, letos v Evropi ne bo velikih teniških turnirjev z udeležbo svetovnih igralcev in zato skoraj gotovo ne bomo imeli prilike videti tega simpatičnega igralca na evropskih belih prostorih.

Riggs, ki je na listi najboljših tenis igralcev znanomav kot prvi, je pred nedavnim stopil v zakonski stan. Poročil se je z mlado in lepo Katarino Fisherjevo, katere slike so bile povsod, kamor koli je prišel nadarjeni Bobby kazati svojo umetnost.

Tako žive najbolj znani športniki Amerike. Vsakdo se ukvarja s tem, kar ga veseli. Mnogo pa jih je, ki jim življenje ni tako lahko in se morajo s skromnim zaslužkom prebijati iz dneva v dan. Vsem pač ni sreča enako naklonjena.

Po svetu

Angleški nogometaši bodo obiskali Balkan. Romunski zvezni kapitan dr. Economu, ki je prav tako prisostvoval dvoboju med Hrvaško in Madjarsko reprezentanco v Budimpešti, je izjavil, da bo Balkan posetila v mesecu juniju močna angleška reprezentanca. Angleži bodo nastopili, kolikor je dosedaj znano proti Romunom, Grkom in Turkom. Morda bodo tudi naši nogometaši hoteli pomeriti svoje moči z njimi.

V veliki italijanski biciklistični dirki »Giro d'Italia« bo vozilo poleg množičnih domačih kolesarjev tudi precej inozemcev. Dirka se bo pričela 17. maja in bo trajala do 9. junija. Proga bo dolga 3500 km in bo razdeljena na 20 etap.

»FC Nürnberg« si je osvojil pokal v konkurenci nemških klubov. Pokal je podelil vodja nemškega športa Tschamer und Osten. V zadnji tekmi je porazil nogometno moštvo »Waldhof« iz Mannheim. Tekmi je prisostvovalo 70.000 gledalcev. Rezultat je bil 2 : 0.

»Bratislavac« je na tem, da ne bo postala slovaški prvak, ker je spet izgubila tekmo proti Topolčanu z rezultatom 3 : 2.

Dunajski »Rapid« si je z nedeljsko zmago nad »Wackrom« ponovno osvojil nogometno prvenstvo Dunaja. To je že njegova trinajsta zaporedna zmaga v tej ostri konkurenci dunajskih klubov. Rezultat je bil 4 : 1.

Švicarski listi mnogo razmotirajo o zadnjih neuspehih švicarske državne reprezentance. Zadnji neuspehi niso kar nič laskavi, in sedaj iščejo, kaj jim je vzrok. Pravijo, da tudi v njihovih športnih vrstah ni vse tako kakor bi moralo biti.

Naši kolesarji so bili pozvani na dirke, ki se bodo tekom tega leta vršile na Madjarskem, v Romuniji in Bolgariji.

Švicarski nogometni rezultati zadnje nedelje so bili: V nacionalni ligi: Nordstern—Grenchen 2:1; St. Gallen—Young Boys 0:2; Young Fellows—Servette 1:2; Luzern—Lausanne 2:1; Biel—Lugano 1:5; Chaux—Grasshoppers 1:4.

Prvenstvo lige pa: Blue Stars—Juventus 1:2; SC Zug—Zürich 1:10; Besfelden—Concordia 3:2; Solothurn—Aarau 1:2; Cantonal—Etoile 1:3; Bern—Biel 4:1; Montreaux—Forward 2:2.

V hoji na 25 km, ki se je vršila v Zürichu, je zmagal v seniorski skupini E. Rodumer od SK Zürich.

V statfnetnem teku »Tja in sem po Bernu« si je priborilo prvo mesto telovadno društvo iz Berna. Na kolesarski dirki, ki je bila zadnja nedelja okoli Belgije, je zmagal znameniti vozač Marcel Kint.

Norveška „Lotta“ brani svojo domovino

Lotta Swaerdth je bila Švedinja, pa je vendar junakinja v zgodovini Finske. Ko so se pred 130 leti Finci vojskovali zoper Rusijo, je Lotta Swaerdth kot mlada žena mladega poročnika finske garde nadaljevala delo svojega moža, ki je padel v boju, tako da je vodila njegov polk do zmage v eni jako važnih bitk, kjer je sama izgubila življenje. Odtlej obstoja na Finskem »Lotta«. Zato so si tudi dale finske članice ženske milice, ki je nastala l. 1918 in se je potem zmeraj bolj razširjala in se je tudi v zadnjem boju vzorno obnesla, ime »Lotta« in s tem imenom so se tudi proslavile. Toda Lotta Swaerdth je bila Švedinja.

Ta Švedinja, ki je finska narodna junakinja, se je proslavila tudi na Norveškem. Tudi norveške ženske so začele občudovati to mlado, hrabro dekle, ki je slična nordijski devici Orleani. Tudi na Norveškem je postala simbol ženske požrtvovalnosti za domovino, za narod in za svobodo. Zatorej so se tudi norveške ženske, ki na tisoč krajih svoje dežele branijo svojo svobodo, zbrale pod imenom »Lotta«.

Seveda je to tudi edino, kar norveške članice »Lotte« spominja na finsko junakinjo, seveda je politična razlika med obema državama tako velika, da se izraža tudi v njihovih ženskih organizacijah.

Na Finskem so v letih 1919—1939 organizirali neke vrste ženske obrambe. Ta mala država, ki leži v gorističnem nemških in ruskih želja in ki si je svojo svobodo tako drago priborila, se zaveda, da mora uporabiti vse sile, moške in ženske, če hoče uspešno braniti svojo domovino. Zatorej si strogo po vojaškemu načinu ustanavlja svoje »Lotte«, ki dopolnjujejo prostovoljne kadre in skupino civilnih oseb, ki so slične milicam.

Prestolonaslednica poveljuje

Vse drugače je na Norveškem. Tukaj je vladal stoletni mir tu je varna lega na najskrajnejšem robu Evrope, dobro razumevanje z miroljubnimi sosedmi, in zato je vsa armada v rokah moških. A navzlic temu vidi objektivni opazovalec tudi na Norveškem ženske, ki se sedaj bojujejo, ženske, ki pomagajo, ki neumorno in neomajno izvršujejo dolžnosti z moškimi vred, ženske, ki so vredne velike Lote Swaerdth. Ali ni to čudno?

Ni čuden, ampak je samo ob sebi umevni vpliv svobodne vzgoje ženske mladine v svobodni državi. Norvežanka se že od začetka nove norveške zgodovine, to se pravi od l. 1905, aktivno udeležuje na vseh panogah svoje države. Vrata v šolah in univerzah so ji odprta. Norvežanka voli, dela, je priča moderne socialne zakonodaje, skrbišča za matere in otroke. Ali je potem čudno, če pozna vrednote svoje države in njenih zakonov?

Dalje je tozadevno tudi važen šport, ki je na Norveškem tako razvit kakor malokje v Ev-

ropi. Norvežanka hodi po hribih, se smuča, plava, kolesari, si utrjuje telo in je vajena discipline in tovarištva. Mladinska »gibanja« in pa športna društva so vzgojila novo človeško družbo, nov ženski rod, ki je pripravljen in tudi zmožen, da stopi v vrste bojevnikov.

Najmogočnejša politična stranka Norveške, socialistična delavska stranka, in razna delavska združenja se brigajo za vzgojo svoje ženske mladine. Njihove ženske sekcije, njihove dekliske skupine, dalje ženske rubrike v časopisih se ponašajo z delom, ki je tozadevno za zgled vsemu svetu. Meščanske stranke in mladinske organizacije niso tako razvite glede na žensko vzgojo kakor delavske organizacije. Država in občine povsod pomagajo in dajejo nasvete. Odkar je umrla kraljica Maud, je prestolonaslednikova žena — prestolonaslednica Marta — zaščitnica skoraj vseh ženskih in dekliskih organizacij v državi. Odkar se je začela ta vojna, pa je zaščitnica tudi ženskih edinic delavskih strank.

Prestolonaslednica Marta, mlada žena mladega princa, mati treh majhnih otrok, lepa, visokorastle rjavka, sestra rajne belgijske kraljice Astride in nečakinja švedskega kralja, poveljuje sedaj ženskim pomožnim brigadam,

norveškim »Lottam«. Sicer ne poveljuje dejansko, marveč kot zaščitnica in kot zgled moralnosti, neomajne hrabrosti in vloge mučenice, ki ga je zgodovina določila Norveški. Sledeč njenemu klicu, se je na 10.000 mladih, hrabrih, ponosnih in utrjenih norveških deklet in žena odzvalo klicu domovine in se priključilo armadi in političnim in socialnim organizacijam države. Njihova vnema in korist sta prav taki kakor članice finske »Lotte«.

Romanje 200.000 žensk

Odkar se je začela vojna na Norveškem, se odpravljajo Norvežanke posamič ali v manjših skupinah, peš ali na kolesu, ponoči ali zjutraj zarana kar v procesijah proti severu, kjer je vlada, kjer se oblikuje armada, kjer potrebuje ženske za oskrbo ranjencev, otrok in za napravo uniform. Že sedaj pravijo, da znaša število norveške ženske armade 200.000 članic, a njihovo romanje se še zmeraj veča. Te ženske odhajajo iz velikih bogatih mest na jugu in na obrežju, odhajajo protovoljno iz bogatih kmečkih hiš po dolinah in potujejo ponoči in v mrazu proti severu. Brez besede in samozvestno so na mestu tam, kjer jih potrebujejo. Po vsem tem ni bila zaman svobodna vzgoja Norvežanke v svobodni norveški državi. Saj je sedaj pripravljenih na 100.000 žensk, ki pomagajo braniti domovino. Tudi one bodo zapisane na tisti strani zgodovine, kjer bodo proslavljeni junaki, ki so žrtvovali vse za svobodo svoje domovine — Norveške.

Ladja razbila splav pri Stari Gradiški

Splavar Remšak iz Šmartnega ob Dreti utonil

Celje, 8. maja. Iz Blance pri Stari Gradiški nam poročajo, da je 40 letni splavar Matija Remšak iz Šmartnega ob Dreti utonil v Savi. V soboto so vozili Jakob Tominešek, Matija Remšak, gospodar splava, in Jože Slapnik, vsi iz Šmartnega ob Dreti, okrog 3 popoldne s svojim splavom po Savi blizu Blance pri Stari Gradiški. Tedaj je privozil vlačilec, kateremu se je krmar Tominešek komaj izognil s sprednjim delom splava. Remšak na zadnjem delu splava pa je skušal spraviti splav nazaj v pravo smer, da ne

bi zadel ob ladjo. Na pomoč mu je skočil Slapnik. V tem trenutku je zadnji del splava zaradi zelo narasle Save treščil v vlačilec, ki je odtrgal zadnji del splava. Remšak in Slapnik sta padla v vodo. Remšak je kmalu izginil v ogromnih valovih Save in utonil. Slapniku se je posrečilo, da si je rešil življenje. Remšaka so deli časa iskali v vodi, bilo pa je vse zastoj. Narasla Sava je odnesla njegovo truplo bogve kam. Najboljsemu savinjskemu splavarju ohranimo topel spomin!

Celjske novice

c Vsi rezervni častniki in vojaški uradniki celjskega voj. okrožja naj javijo Pododboru UROIR v Celju do 15. maja, če pristopijo kot člani oziroma naj navedejo vzrok, zakaj ne pristopijo. Pododbor nujno rabi te podatke za poročilo.

c Vročitev plačilnih knjižic za mobilno in vojno stanje upokojencev in invalidov. Plačilne knjižice za mobilno in vojno stanje za upokojence in invalide so zaradi prevzema na razpolago pri mestnem poglavarstvu v sobi št. 9 do sobote 11. maja dalje med 9 in 12. Upokojenci in invalidi naj se zaradi prevzema knjižice zgledajo po abecednem redu, in sicer: za črke A do H v soboto 11. maja, od H do L v torek 14. maja, od L do P v sredo 15. maja, od P do S v četrtek 16. maja, od S do U v petek 17. maja, od U do Z v soboto 18. maja. — vsaka stranka mora prevzem svoje knjižice potrditi s svojim podpisom in plačati za knjižico po 3 din.

c Johanca Cegnerjeva — 90 letnica. Na Bregu obhaja danes redki jubilej — 90 letnico svojega rojstva — znana dobrodušna gospodična Johanca Cegnerjeva. V svoji skromnosti bo obhajala svoj jubilej s Kristusom, tiho, brez vsake proslave, v cerkvi, kamor tako rada zahaja. Izhaja iz obrtniške družine v Zalcu. Kot trgovsko pomočnico jo poznajo skoraj vsi Celjani, saj je bila v Josip Herzmanovi trgovini v Celju 7 let, v trgovini Antona Herzmara 15 let, pri Stösselnu 15 in pol leta, 3 leta pa na Koroškem. Jubilarinji ob njeni devetdesetletnici iskreno čestitamo!

c Popravi! K poročilu o požaru v Prešernovi ulici popravljamo, da je zgorelo pri tem požaru le 50 kg slanine.

c Avtomobilska nesreča pri Sv. Andražu pred sodiščem. O težki avtomobilski nesreči pri Sv. Andražu 12. marca t. l. smo že poročali. O tej zadevi je včeraj razpravljalo okrajno sodišče v Celju. Zagovarjati se je moral avtomobilski Dolinšek iz Šostanja. Pri tej nesreči je namreč tovorni avtomobil podrl na tla 15 letnega otroka Pečnika, vračajočega se iz šole, da je dobil prelom lobanjskega dna, pretrges možganov, prelom levega bedra, tako da je bil v resni nevarnosti in so ga morali takoj odpeljati v bolnišnico v Šostanj. Tu je ostal mesec in pol, kjer ni ozdravil in še sedaj leži na bolniški postelji doma. Sodišče je obsodilo Dolinška lvanu zaradi neprevidnosti pri vožnji na 2 meseca zapora, na plačilo bolniških stroškov in na 10.000 din plačila fantu za bolečine.

c O binkošti bodo odprte in oskrbovane vse planinske kočve v Savinjskih planinah, tako Kocbekov dom na Korošici, Frišaufov dom na Okrešlju in Aleksandrov dom v Logarski dolini, pa tudi vse ostale kočve v območju Kamniških planin. Na Korošici in Okrešlju je še mnogo snega za smučanje. Pot na Korošico vodi iz Kamnika preko Presedlaja, z druge strani pa iz Luč v Savinjski dolini. Na binkoštni ponedeljek bo na Okrešlju smučarska tekma v slalomu v prireditvi savinjske podružnice SPD. O praznikih bodo Okrešelj obiskali zimski športniki iz Maribora, Celja, Ljubljane in Jesenice, ki nameravajo sodelovati pri smučarski tekmi. Najlažji dostop na Okrešelj je skozi Logarsko dolino, kamor bodo o praznikih vozili redni avtobusi iz Ljubljane (odhod vsak dan ob 15.40 iz Tavčarjeve ulice) in iz Celja (odhod vsak dan ob 16.10 izpred kolodvorja). Če se bo vreme zboljšalo, bo letošnji binkoštni izletniški promet pravi živahen.

c Z nožem v prsa se je zabodla v Šmarju pri Jelšah 44 letna najemnica Habud Ana.

c Železniških vagonov primanjkuje. Zadnje čase odpeljejo iz Celja dnevno po 15 do 20 vagonov lesa. Večina lesa gre v Francijo, precej tudi na Madžarsko, v Nemčijo in Italijo pa le manjše količine boljše, trdega lesa. Cene lesu so lepo narasle in tako stane vagon mehkega lesa 20.000 din. Največ izvažamo mehkega lesa v Francijo, za katero kupuje v Celju neki švicarski Nemec. Zadnje čase imajo izvozniki težave, ker primanjkuje železniških vagonov, oziroma, ker jih železnica upravlja da na razpolago šele takrat, ko se vrne prejšnja pošiljka. Skozi Celje peljejo dnevno veliki transporti dolgih nemških tovornih vlakov, naloženih z nemškim premožem, katerega izvažajo Nemci v Italijo.

Litija

Občni zbor krajevne protituberkulozne lige je bil v nedeljo dopoldne na Stavbah. Predsednik je podal obširno poročilo, iz katerega je bilo razvidno izredno uspešno delo Lige v prvem letu. Društvo si je postavilo že lep in velik dispanzer, ki je opremljen z najmodernejšimi aparati in ga vodi zdravnik-strokovnjak dr. Lebingner. Pomaga mu zaščitna sestra. Naše ljudstvo je važnost dispanzerja dobro razumelo, saj se je javilo k pregledu že 281 ljudi. V teku so sistematski pregledi vseh delavcev in šolarjev. Za člane, katerih je nad 750, je pregled brezplačen. V prvem poslovnem letu je imela Liga 61.017 din dohodkov in 54.115 din izdatkov. Rentgen-aparat je veljal 44 tisoč 500 din. Z izdatnimi zneski so podprle Ligo domača občina, Protituberkulozna zveza v Ljubljani in g. Knaflič iz Šmartna. Proračun za bodoče leto predvideva 31.800 din izdatkov, ki pa bo krit s članarino in raznimi podporami. — Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor, čigar predsednik je g. ravnatelj Gjaša. Ob koncu se je predsednik zahvalil vsem sodelavcem in jih pozval, da tudi v bodoče doprinesejo vse in tako pomagajo najrevnejšim — tuberkuloznim.

Jesenice

„Vinea“, Kralja Petra c. 17 priporoča za binkoštno praznike novo zalogo prvovrstnih ljutomerskih vin.

Če Mohamed noče na goro...

Ko je Amundsen l. 1925 prišel s svojim norveškim letalcem Larsenom v Rim, da bi se ondi govoril z Nabilom o ekspediciji na Severni tečaj, sta si oba najela sobo v hotelu Terminus. Ker sta se pripeljala z drugim vlakom, kakor sta naznanila, ju ni nihče pričakoval na kolodvoru. Neki jako spretni častnikar pa je bil iztaknil njun prihod in je to kojo sporočil ministru za letalstvo. To ministrstvo je obvestilo Mussolinija, ki je poslal voz v hotel, češ: naj oba visoka gosta prideta k njemu v palačo Viktorio. Medtem je bil pa Nobile prišel v hotel, ki sta se z Amundsenom začela kaj strokovno pogovarjati, tako da sta pozabila na

1. Krepi rast las
2. Prhljaj izgine, lasje ne izpadajo
3. Ugonablja za lase škodljive parazite

Trilysin na znanstveni podlagi izdelan tonikum za porast las, uživa svetovni sloves. Zahtevajte, da se vam pošlje brezplačno naša brošura: »Navodila za nego las« Trilysinom.

Mr. O. M. JAKŠIČ, ZAGREB
Mažuranića trg 3.

ducejev avto. Že dve uri je trajal razgovor in hotelski vratar je zaman opominjal gospo, da ju čaka avto. Da bi bil že mir, je Nobile krenil z Amundsenom v hotelski park in pogovor se je nadaljeval. Mussolini ni mogel drugače, ko da se je čez pol ure sam potrudil v hotel, da je pozdravil gosta s severa.

Nemška pehota na pohodu proti Trondhjemu.

Zborovanje meščanskošolskega učiteljstva

Meščanskošolsko učiteljstvo je zborovalo v Celju v soboto, dne 4. maja. Zborovanja, ki ga je vodil društveni predsednik Fakin, ravnatelj na Viču, se je udeležilo sto članov. Banske upravo je zastopal banki svetnik profesor Planina, policijo pa policijski komisar Velkavrh. Zborovanja sta se udeležila tudi naša referenta g. Wagner in g. Rožman. Zborovalci so poslali vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. in kraljevskemu domu. Predsednik je pozdravil vse navzoče, posebno še zastopnike in goste.

Ravnatelj Hergouth je imel zanimivo predavanje, v katerem je podal nekaj smernic za reformo sedanje meščanske šole. V referatu je orisal najprej Poljančovo zamisel meščanske šole, nato je orisal meščansko šolo v dobi izenačenja vsega šolstva v državi, ki je mešč. šoli prineslo diferenciacije tipe. Očrtal je nedostatke te šole. Med drugim je zahteval, naj se zviša število tedenskih ur v slovenščini na šest ur. V meščansko šolo naj bi vstopali učenci, ki so dovršili 5. razred ljudske šole. Izobrazba na meščanski šoli naj bo globlja, kot jo more dati višja ljudska šola, a bolj praktična kot jo daje gimnazija. Vsekakor pa naj bo učenec meščanske šole odprta tudi pot na srednje in strokovne šole brez vsake omejitve v smislu načela: »Prosto pot nadarjenim!« Predavatelj je izrazil tudi mnenje, naj bi se v reformirani meščanski šoli uvedel normalni in maksimalni učni načrt. Prvega bi morala obdelati vsaka šola, z drugim pa bi se le razširila in poglobila snov tistih učnih predmetov, ki bi bili za kak določen kraj življenjskega pomena. Na ta način bi se ne zvišalo število predmetov, zvišalo bi se le število ur za ta in ta predmet. Meščanska šola bi tako ohranila enotnost in bi se obenem prilagodila krajevnim gospodarskim potrebam. Predavatelj je poudarjal tudi nujnost lastne kritike.

Predsednik je podal poročilo o društvenem delovanju po zadnjem zborovanju. Tako je društvo zaprosilo, da se v drž. proračun vnese dovoljno število mest, da se bodo napredovanja lahko nemoteno vršila. Sestavilo je spomenico, naj se ukinejo sprejemni izpiti absolventov meščanskih šol v strokovne šole, in jo je poslalo vsem šolam, banki upravi, ministru za trgovino in industrijo, ministru za prosveto, delavski in trgovski zbornici in županski zvezi. Zaprosilo je za ukinitve obvezne nabave plinskih mask. Skupno z drugimi strokovnimi organizacijami si društvo prizadevalo, da bi se zvišali prejemki učiteljstva meščanskih šol. Ker na meščanski šoli deluje učiteljstvo z različno izobrazbo, bo vsekakor treba poskrbeti, da tudi meščanska šola dobi učiteljstvo z enotno izobrazbo. Zborovalci so tudi izrekli mnenje, naj se razna prečja vprašanja ne bi v bodoče reševala v dnevnem časopisu, obsodilo je dva članka, ki sta izšla o društvu meščanskošolskega učiteljstva v »Slovenskem Narodu«.

Po predsednikovem poročilu je zbor pozdravil zastopnik banske uprave banki svetnik prof. Planina in je želel zborovanju čim lepših uspehov. Nato so sledila še poročila ostalih društvenih funkcionarjev. Letošnji društveni kongres bo najbrž v Novem Sadu.

Zbor je h koncu še enkrat sklenil, da se bo društvo z vsemi močmi prizadevalo, da se ukinejo izpiti za absolvente meščanskih šol pri prestopu na strokovne šole.

Otroški voziček — veteran. Na sliki vidiš otroški voziček, kakršnega so imeli pred 100 leti. Ta voziček je že 100 let last neke družine v Long Islandu v državi New York.

Nabava**1000 častniških pelerin**

Častniška zadruga v Beogradu potrebuje gornjo količino pelerin raznih velikosti.

Ponudbena pogodba se bo sklepala v pisarni Zadruga dne 20. maja 1940.

Tehnični pogoji se lahko dobe v blagovnem oddelku Zadruga.

Varščina v gotovini se položi do 10.30 na dan pogodbe pri blagajni zadruga, in sicer: 5% za domače, 10% za tuje tirdke.

Pisarna Oficirske zadruga
št. 1317 z dne 4. maja 1940.

Radio tovarna

išče sposobne zastopnike event. potnike za vso Slovenijo ali posamezne kraje. — Ponudbe na upravo »Slovenca« št. 7081.

Botrice in botri, pozor!

Najlepše darilo za birmanko ali birmance je lepo kolo. — Zaradi tega si oglejte našo veliko zalogo in nizke cene.

NOVA TRGOVINA, Ljubljana, Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

Korespondentinjo

zmožno, večjo strojepisja ter perfektno nemščine s prakso išče velebanka v Ljubljani. Ponudbe s curriculum vitae je poslati na upravo »Slovenca« pod značko »Stalna namestitve« 7098.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; tenitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pletina vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

ROMANJA

Še danes in jutri

vpisujemo! — Romanje Trsat — Rab — Reka (Plume, Italija — prehod meje odobren!) — najprijetnejši izlet po morju! Najlepši kraj, otok! Cena 150 din. Pridite plačati osebno! Oddaljeni (novi!) sporočite takoj, da pridete; plačilo med vožnjo! Odhod v soboto zjutraj: Ljubljanski redni vlak 7.52, mariborski 5.07. Zidani most posebni vlak. Kupite »K-13« in listek do Zagreba! »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

Službe iščejo

Poklicni šofer

išče službo k lažjim vozovom, najraje k osebnemu avtomobilu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6878. (a)

Mesto oskrbnika

išče dober strokovnjak z 9 letno prakso na veleposlovstvu. Poročen, 27 let star, izvrstne reference. Nastopi takoj. Dopolne na upravo »Slovenca« Maribor pod »A. P. 1000/582«.

Službo dobe

Mizarske pomočnike

sprejme mizarstvo Jurij Pollak, Kranj.

Pekovskega pomočnika

raznašalca, mlajšega — sprejem. Zaloška 119.

25 zidarjev

in 10 obdelovalcev za kamenito oblogo sprejem. takoj za Ljubljano, Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7087. (b)

Tovarniške delavke

18—25 letne sprejemne v beograjsko industrijsko podjetje. Zglasiti se je 11. maja v posredovalnici »Marta«, Strelška ulica.

Pekovski pomočnik

dobi stalno dobro službo. Biti mora dober predprijatelj in pripravljen raznašati kruh. Romih Martin, pek, Tržič. (b)

3—4 lončarje

izvežbane za izdelovanje (vrtenje) loncev, sprejemne. Nastop takoj. Pismene ponudbe z navedbo plače na »Pilote«, d. d., za gradjevno industrijo, Zagreb, poštni predal 204

Vajenci

Učenko

sprejme specorija. Moste, Pokopalska 33.

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah ČERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Denar

Dolg na Slovaškem

Kdor je na Slovaškem dolžan, lahko plača pri nas. Mi gori zanj poravnamo. Vprašanja upravi »Slov.« pod »Slovaška« 6981. (a)

Ženitbe

Državnega uradnika

ali sileno, v starosti 35 let, lepega značaja, zeli spoznati trgovka zaradi resne ženitve. Zaradi povečanja trgovine potreben kapital 40.000 din. — Dopolne s polnim naslovom in sliko v upravo »Slov.« pod »28 letna trgovka« št. 7046, Tajnost častna zadeva.

Prodamo

Fiziolove preklje

in suha drva dobite pri Prelesniku, Janseva ulica

Pisalni stroj

v kovčku, nerabljen, izredno poceni prodam. — Matelič, Groharjeva 3/II.

Damsko in moško kolo

novi, elegantni, za vsako ceno naprodaj. Cizel, Kotnikova 21/II. (i)

Kolesa

po neverjetno nizki ceni, izbira velika. Remec, Dolenska cesta 5, Ljubljana. (i)

Specialni šivalni stroj

krasen, v omari (kavkaški oreh), zaradi selitve naprodaj. Stroj entija, šiva, veže in krpa. Ogleda se ga lahko pri trdnici Ivan Jax in sin, Tyrševa cesta 36.

Darila za birmance

in birmanke

kakor ročne torbice, darilnice, nogometne žoge, nahrbtnike itd., v veliki izbiri priporočam

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta št. 13

Objave

Pozor!

Nova telefonska številka (trdke) F. Fujan, krovstvo, Ljubljana, Galjeva — je 43-83.

Posredstva

Stavbne parcele

naprodaj od 15 din dalje. Polize se: Vižmarje 48, pod Klancem. (p)

Stavbno parcelo

zunaj mesta prodam. Izvo se: Jenkova 7, dvorišče. (p)

Enonadstropno hišo

tristanovanjsko, prodam takoj v Zg. Sisk-Dravlj. Informacije: Hotel Struckelj, soba št. 2. (p)

Majhno hišico

blizu Ljubljane — kupim. Ponudbe upravi »Slov.« pod zn. »Takoj gotovina« 7029. (p)

V Zabukovci

in Lipoglavu je naprodaj malo posestvo za 25.000 din. V Lipoglavu 6 oravov 32.000 din. Ponudbe na: dr. Ogrizek, Celje. (p)

Vnajem

ISČEJO:

Pisarniške prostore

(lokal ali samsko stanovanje) iščem v prometni ulici sredi mesta, po možnosti z večjim skladiščem. Prednost telefon ali možnost napeljave telefona. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Nužna pisarna« 7094.

Stanovanja

ODDAJO:

Enosobno stanovanje

takoj oddam. Naslov pove upr. »Slov.« pod 7047.

Razno

Ali res še nimate

srečke državne

razredne loterije?

Sporočite čimprej svoj naslov na navadni dopisnici hiši sreče, bančni poslovalnici

BEZJAK

MARIBOR

Gospodarska ulica 25.

FRANCOSKA KOSMETIČNA

SPECIJALISTKA

Vam daje

dragocene nasvete-

Za barve pudra — ravno tako kakor za klobuke in obleke — je merodajen

Pariz. Zato je tudi prekrasne nove nianse pudra Tokalon ustvarila neka znamenita francoska kosmetična specializistka.

* Pêche — ljubka, topla nianša »breskovega cvetu« — najnovejši val mode za plavalaske.

* Ocre II — zanosna, »polnejša« ljubkost za vse črnilaske, enako za podnevi, kakor za večer.

Te najnovejše modne nianse je naša pariška kosmetična specializistka neposredno poslala v Jugoslavijo in tu se lahko dobe samo v seriji edinstvenih nians pudra Tokalon. Poleg njih je še devet očarujočih barv, ena bolj živa in sijajnejša od druge, ker je puder sam pomešan s »kremsko peno«. Ta pena daje celo uveljemu, motnemu tenu novo in prirodno barvo. Zahtevajte od svojega parfumerista, da vam pokaže vse priljubljene nianse pudra Tokalon.

Razpis

Občina Bučka v krškem okraju razpisuje pogodbeno mesto

občinskega tajnika

Pogoji: 4 razrede srednje ali nje enake strokovne šole in vraz nekaj prakse v občinskih poslih. Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po št. 7 in 8. uredbi o občinskih uslužbenih je vložiti v roku 30 dni po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri tej občini.

Uprava občine Bučka, dne 6. maja 1940.

Veliko restavraco s kuhinjo, dancingom in vrtom

oddamo na ljubljanskem velesejmu od 1. do

10. junija t. l. Pismene ali osebne ponudbe

je nasloviti na upravo velesejma do 14. t. m.

Poročnik Heim

Vohunska povest iz časa svetovne vojne.

Ako tega ne bi imeli, ne bi spravili toliko vajakov v svojo domovino, ne bi imeli uspehov v vohunstvu. Poglejmo, Ali verjamete, da se združenim močem posameznikov more posrečiti redno prebajanje vajakov in ukradenih listin proti svobodni Franciji? Ali si morete predstavljati, da kak stroj pokaže tako dovršenost? Zaključek: če so naši nasprotniki ubili Stiefela, se mu je najbrž posrečilo odkriti najvažnejše: središče njihove tajne organizacije. Iz tega sledi, da je ta umor vozil dveh vprašanj, ki nas mučijo. Toliko časa ne boste ničesar vedeli, dokler ne boste zvedeli, kdo ga je zagrešil. Konec sovražnikovega vohunstva bo, ko boste imeli v rokah enega ali več krivcev. Vse boste zvedeli, kar do sedaj še ne veste: kje je tista mala armada, kako nam vedno ob pravem času izgine izpred oči, iz mesta ter uide čez mejo. In tisti dan ob odkritju ne boste aratirali samo pet Angležev. Tedaj boste dobili v roke tudi fotografa komandature.

»Jaz smatram to vprašanje za rešeno,« je suhoparno pripomnil Heim.

»Jaz pa ne. Taka razrešitev se mi zdi dvomljiva. Le trdno priznanje more pomiriti moje vest. Meni se nujno dozdeva, da gre pri tem umoru za razpredeno vohunsko organizacijo. Fotografska priprava tudi ni zadosten razlog, da bi Stiefela kar na lepem obdolžili spijonaže.«

Mirno Komparsovo zatrjevanje je ostale iznenadilo. V popolnem molku so premišljali in iskali napake v dokazovanju. V celoti se jim je zdelo napačno, a niso vedeli, na katerem koncu naj bi ga napadli.

»Schmidt,« je dejal oče Huppenschlacht. »bodite tako prijazni in mi tam spodaj prižgite pipo. Hvala.«

»Vaše dokazovanje je zame naravnost smešno,« se je porogal Heim. »Vi vzamete svojo teorijo, ki ste jo pravkar razvili, zelo strogo in je vaš zaključek nujen; prav. Ali mislite, da ste kaj napravili? Ne. Nakopičili ste nekaj trditve brez podlage. Od sebe ne zahtevate dokazov, dočim se pri drugih zelo spotikate ob take trditve.«

»Oprostite, da se vtikam vmes,« odgovori Komparsovo. »Hotel sem nekoliko filozofirati. Toda tatvina dokumentov je dejstvo; zato je treba stvarnega dokaza.«

»Z eno besedo,« je povzel Heim divje in besno, »vam ugaia le to, kar je za nas le težko dosegljivo. Vi hočete vse polno dokazov. Kar vi rečete, je dobro. Kar jaz naredim, je brezpomembno. Zelo rad bi videl, da bi vi sami začeli delati in bi nekoliko brodlji po tem rlatu.«

»Naj bo, moj dragi tovariš,« pravi Komparso. »Ali je naravnost iskal, kako bi razdražil jezlivega poročnika? Morda. Nič se ni trudil, da bi omilil, ali da bi popustil. Prav nasprotno se je prevzetno nasmehnil.«

»Preprosta pomota v preiskavi je bila vzrok, da ste zanemarili sledi, ki so vam bile na razpolago. Vi ste dejali, da je bila tekočina, ki jo je zdravnik vzel iz Stiefelovega želodca, le pijača. Zdravnik je ugotovil, da je bila javelizirana voda. To je gotovo napak. Ali ste kdaj v radiološkem laboratoriju zasledovali prebajanje bizmutove tekočine v telo kakega predmeta? Ne? No torej; garantiram vam, da javelinska voda, ki naj bi jo bil Stiefel pil 11. maja popoldne pri mestni prodajalci, ne bi bila 28. v njegovem želodcu. Ubit je bil v noči od 11. na 12. maj. To je bila prava tekočina kakor ona, ki mu je napolnila sapnik in pljuča. Bila je tista voda, v kateri je bil utopljen. Javelizirana? Torej naj bi bila voda za pranje? Ali je to neumnost? Ne. Vi veste, da tu perejo v velikih skafih, ki so ob enem družinska kopalna banja. Če ste bili kdaj

na oddihu v kaki vasi, ste se gotovo seznanili s to osnovno pripravo. Prepričali ste se, če vam le malo kdo drži glavo pod vodo, da ...«

»Moj Bog!« pravi Heim, »na ta način bi morali vse še enkrat preiskati.«

»Čisto gotovo. Če izločite možnost krivde tiste Liane, je prisohološko skoraj nemogoče...«

»Bežite no...«

»Da, ni neumna. Tako je. Če bi bila ona vedela, da je Stiefel mrtev:«

1. ne bi napravila nepotrebnega testamenta, ker bi umrli mogel z gotovostjo potrditi, da si ni bila prihranila štirideset tisoč mark; 2. če bi bila ona zagrešila to krivdo, bi bila vendarle verjetno govorila takoj in v vsakem primeru o papirju, gotovo ne bi izjavila da ga je našla 24 ur po umoru, po vaši preiskavi in v nenavadnih okoliščinah. Da je zmožna tako preprosto dokazovati, je po vsem razumljivo. V duševni zmedenosti, v katero jo je spravilo vaše zasliševanje, je napravila narčrt za dokazovanje. Ne. Edini koristni problemi, ki jih stavi testament, so: Stiefel je bil ubit med 11. in 12. majem. Stroj je bil zaplenjen 12. maja. Kdo je imel priliko da je prišel med nočjo 11. in 12. maja v Stiefelovo stanovanje in tam natikal pismo? Kdo ga je mogel vreči pod vrata med 11. majem zvečer in 12. majem zjutraj?«

»Mislim sem na to,« pravi Heim.

»Nič,« je potrdil Schmidt.

»Potem je vse prepozno, toliko slabše. V vsakem primeru mislim, da boste soglašali z menoj,« je povzel Komparso. »ko ugotovljam, da nas vse to vodi nazaj k župniku Gaillardu.«

»Toliko boljše!« pravi Schmidt. »Moja psa se pri njem nista znašla in nista hotela stran, kakor da bi bila pri zločincih, ki so bili utopili človeka v kopalni banji.«

Kurat se je dvignil, S težavo je premagoval jezo.

»Prijetelji-moji,« je rekel, »strast vašega

razpravljanja vas tira k nedostojnostim in neumnostim, ki jih ne bi rad poslušal. Lahko noč.«

Komparso je zatrjeval, da nikakor ni hotel reči, da bi bil župnik Gaillard več kot sokrivce zaradi svojega dobro umevnega molka. Oče Huppenschlacht je izpraznil svojo pipo, jo zložil, spravil v škaflo, ki jo je potisnil pod roko in odšel.

»Toliko boljše, nadaljujmo. Moje spremstvo je ugotovilo, da župnik Gaillard zelo sumljivo izrablja čas.«

»Vaše spremstvo?« je vprašal Strohberg. »Ali imate takaj pomočnike? To bi nam moral povedati.«

»Samo od časa do časa pridejo naokrog,« je dejal Komparso. »Duhovnik poučuje filozofijo na mestni neodvisni šoli, in sicer samo od srede do torka; potem je en teden prost. Isto opravilo uravnava njegovo duhovniško delovanje: skozi en teden od srede do torka ne mašuje, ne spoveduje in se v ničemer ne udeležuje življenja svoje župnije.«

»Kaj sklepate iz tega?« je vprašal Heim osuplo.

»Za zdaj še nič,« pravi Komparso. »Sicer pa to ni moja stvar. Zadovoljen sem, da sem se jaz nekaj doprinesel k vašim raziskavanjem. Tem ugotovitvam pripisujem le nezadovoljstvo pomembnosti. V noči od torka 11. maja na sredo 12. je bil Stiefel umorjen; prav tedaj je bil župnik na poti proti Vendeuvreu. Nato ste ga zaprli v ječo. V tork 18. maja ste ga pred komisijo spraševali, a ni hotel nič odgovoriti. Prešla je noč od torka 18. na sredo 19. maja. Ta dan je duhovnik neoporečno dokazal nepristnost na mestu, kjer se je zločin izvršil. Gospodje, vprašanje je sedaj: »Kaj se je godilo v Saint-Quentinu in okolici od torka zvečer do srede zjutraj?«

»In odgovor na to?« je vprašal Schmidt, ki se je zaman trudil, da bi dal glasu ironičen naglas.

LJUBLJANA

Vsem verskim društvom in katoliškim organizacijam v Ljubljani

Čas je danes tak, da ni dosti, če katoliške organizacije delajo samo na znotraj med svojimi člani. Danes mora biti vsak zaveden katoličan Kristusov vojščak. Apostolsko delo je nujno potrebno, ko je duševne bede toliko.

Nezmernost in nenravnost s surovostjo vred strašno porazno delujejo med našim ljudstvom. Koliko se s tem greha naredi, se ne da izreči, kar kliče jezo božjo nad vas vse! Da bi se to pogubno delovanje omejilo, sta se ustanovili »Društvo treznosti« in »Liga dostojnosti«. Manjka pa pri obeh delavcih. Če hočeta uspešno delati, se mora krog delavcev razširiti.

Zato sta obe organizaciji napravili sklep, da zaprosita, naj bi vsaka verska družba in katoliško društvo v Ljubljani poslalo po enega svojega zastopnika v »širši odbore«. Torej za »Društvo treznosti« enega, za »Ligo dostojnosti« drugega.

Ta naj vzdržuje zvezo med tema dvema organizacijama in med vama; obenem pa pospešuje idejo, ki jo zastopa, v vaši družbi ali društvu, ki naj jo tudi med člani goji. Kajti moralni dvig naroda ne sme biti samo stvar nekaterih posameznikov, marveč vsega vernega ljudstva.

To je tako potrebno in važno apostolstvo, da se nobena katoliška organizacija pred njim ne sme zapirati. Člani naših organizacij morajo imeti polno umevanje za to delo in se čutili poklicane k njemu. Zato upamo, da boste tej naši prošnji radi ustreli. Prosimo častito vodstvo oziroma predsedstvo, da bi o tej stvari govorili pri svojem sestanku in čimprej izvolili dva taka zastopnika (zastopnici).

Ustanovni zbor »Lige dostojnosti« bo v petek, 10. maja ob 8 zvečer v Rokodelskem domu, in drago bi nam bilo, če bi bila vsaka družba ali društvo pri tem že zastopano. Za »Društvo treznosti« se naznani sestane kasneje.

Sporočila prosimo poslati na Karitativno zvezo v Marijanišču.

S krščanskim pozdravom:

»Liga dostojnosti« »Društvo treznosti«
v Ljubljani.

»Dom in šola« na bežigradski gimnaziji

Zopet se je približal dan, ko to društvo slavi praznik mater svojih dijakov s tem, da priredi »materinsko proslavo«, ki jo vedno združi z dobrodelnim namenom celotne prireditve. K njej vabimo starše in prijatelje te velike gimnazije.

Opozorili bi radi, da društvo »Dom in šola« sredstev, ki jih dobi ob takih in podobnih prilikah, nikakor ne porablja slabo, ampak vsako leto na običnem zboru o tem polaga natančen račun. Ta račun pa je vedno zelo lahek, saj more pokazati celo vrsto dijakom namenjenih socialnih in dobrodelnih iniciativ. Najprej izda vsako leto precej tisočakov za to, da nakupi nove knjige za podporno zalogo, ki je vsako leto večja in bogatejša in tako premočnim potrebam pomaga pri študiju. V zvezi, da je treba najprej živeti, potem se da šele študirati, je »Dom in šola« odprla dijaško kuhinjo, kjer dobiva do 40 dijakov obilen zajtrk vsak dan v gimnazijskih prostorih. Poleg tega pa nekatere najpotrebnejše plača hrano tudi v kakšni javni kuhinji. Posebno omenjamo letošnjo velikončno dobrodelno akcijo, ko je društvo porabilo 7000 din za nakup oblek in obuval dijakom, ki so se v skrajni sili zatekli po pomoč. Tako je bilo pomagano na različne načine 50 dijakom. Ker ima III. realna gimnazija zelo veliko dijakov, ki se vozijo v šolo z vlakom, je za take odprla in vzdržuje »Dom in šola« jutraj in popoldne dnevno zavetišče, ki jih varuje pred mrazom, dežjem in zapravljanjem časa. Zavetišče je pod nadzorstvom.

Iz povedanega je razvidno, da je socialno delo na bežigradski gimnaziji lepo urejeno pod vodstvom g. prof. Stoparja in ge. podbanove dr. Majcnove, ter moremo društvu čestitati posebno tudi zato, ker s takim delom vzgaja tudi v dijakih samih socialni čut, da ne omenjamo vezi, ki jih tvori med starši in šolo, ki so posebno vidne na večkratnih roditeljskih večerih.

Upamo, da bo zato tudi letošnja »materinska proslava«, združena s kulturno proslavo škofo Šlomška kot slovenskega glasbenika, dobro obiskana in z darovi podprta. Proslava z bogatim sporedom bo v torek, 14. maja ob osmih zvečer v gimnazijski avli, 11. nadst. Vsi prijatelji socialnega dela med študenti iskreno povabljeni!

MOŠKO PERILO PO MER I ALOJZIJ POTRATO PREJ JOS. KUNC & Co. LJUBLJANA - MIKLOŠEVA CESTA

Veliko veselje šolske mladine pomeni obisk razstave Srečka Magoliča v Jakopičevem paviljonu. Saj prav naša mladina zna najbolj uživati vabljivosti ljubljanskih nasadov, logov in gajev, ki jih na razstavi občuduje na prikupnih slikah. Razstavo si je ogledalo že več razredov ljubljanske klasične gimnazije in mesne ženske realne gimnazije, a tudi odrasli prijatelji prikupnih slik prihajajo v vedno večjem številu. Prodanih je tudi že nekaj slik, da se je nabrala z vstopninami in z odstotki za prodane slike že prav čedna vsota za mesne reveže.

Navje v evetju vabi ljubljance k počaščenju za mesto in narod zaslužnih mož, da je vsak dan prav dobro obiskano. V tem prekrasnem gaju zaslužnih pa sedaj cvete tudi toliko najlepših okrasnih rastlin, da ljubljansko častno pokopališče občudujejo tudi tuji prijatelji lepote in vrtnarski strokovnjaki, saj na njem razkazuje svojo krasoto nad 3.000 tulipanov najlahtnejših sort, poleg njih pa cvete 5.000 mačeh modre in drugih barv. Tudi narcise dehte in drugo cvetje razširja svoj vonj nad grobovi naših nesmrtnikov, da tako razkožnega nasada menda ni v vsej državi, gotovo pa ne tako dostojanstveno lepega pokopališča. Posebno pogosti gostje na Navju so pa šole, ki prihajajo z vseh strani Jugoslavije ogledovat lepote in zanimivosti Slovenije in njenega glavnega mesta, predvsem bi pa morale vse ljubljanske šole smatrati za svojo dolžnost obisk grobov naših slavnih mož.

Obiščite razstavo Magoličevih slik v Jakopičevem paviljonu

Odprija od 8 dopoldne do 6 zvečer.

Združenje urarjev in zlatarjev v Ljubljani sporoča kupujočemu občinstvu, posebno bolrom in botricam, da bodo trgovine z urami, zlatino in srebrnino na binkoštno nedeljo dopoldne odprte, popoldan in v ponedeljek pa bodo ves dan zaprte.

Razne tekstilne ostanke za obleke, predpasnike in perilo kupite ceno v mali Gorčarjevi trgovini za vodo, Sv. Petra nasip, kjer je krompirjev trg.

V 1. tečaj za izdelovanje kožnatih rokavice se sprejema vsak dan od 10—12 dop. in od 3—5 pop. Hotel Metropol.

Bežigradski ponočnjaki. V eni preteklih noči okrog ene je prikolovratila tropa pijanih bežigradskih ponočnjakov od Vošnjakove ceste proti Kobariški ulici mimo skladišča »Balkan«, kjer stanuje več strank. Ponočnjaki so krepko kalili nočni mir, eden od njih pa je bil tako junaški, da je razbil kuhinjsko okno neke stranke v priliki. To hrabro dejanje so ostali nagradili z oglašujočim krohotom. Stanovanje, v katerem je ponočnjak razbil kuhinjsko okno, leži sicer v varnem zatišju, toda ponočnjaki so ga kljub temu našli in ga izbrali za tarčo svojega vandalizma. — Ljudje na bežigradskem koncu prav lepo prosijo oblast naj jim za bodoče prihrani takšne in podobne dogodke, ki našemu mestu nikakor niso v čast.

Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

Pri podiranju kostanjev v Zvezdi se zelo lahko pripeti nesreča, ker so stara drevesa tako slabo ukoreninjena, da je prvi kostanj kar sam padel, ko so ga spodkopali. Že davno doživeli kostanji imajo namreč slabe in trhle korenine, saj se spominjamo, kako je pred nekaj leti sam veter podrl in izruval debelo kostanjevo drevo. Zaradi nevarnosti je sedaj ves prostor ograjen in opozarjamo občinstvo ter gledalce, naj nikakor ne silijo skozi ograjo, posebno naj pazijo na otroke, da se ne zgodi nesreča. Mestna občina zato ne prevzame prav nobene odgovornosti, a občinstvo večkrat s svojo preveliko radovednostjo tudi ovira delavce in s tem zavlačuje dela za postavitev spomenika Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Med ljubljanci gotovo ni prav nikogar, ki bi hotel ovirati in zavlačevati dela za postavitev spomenika ter s tem onemogočiti, da bi bil spomenik kralju odkrit že na Vidov dan, zato naj tudi svojega velikega veselja z začetkom del za spomenik občinstvo ne izraža s preveliko radovednostjo, ki bi ta dela lahko zavlekla in onemogočila počastitev kralja že na praznik žrtv za domovino.

GRADO (Trieste) OTOK ZLATOBARVNEGA PESKA PARADIŽ ZA OTROKE

Pojasnila: ENIT, Beograd, Terazije 16 in Azienda Autonoma di Soggiorno, Grado (Italia).

GRADO - PENSION LITTORIA

Gospodarska hiša z vsem udobjem. Izvrsna kuhinja. Zmerne cene. A. Del Piccolo

Najnovejša poročila

Chamberlain je še dobil večino

Položaj vlade pa je zelo omajan

London, 8. maja, t. Reuter: Po Churchillovem govoru je bilo glasovanje o zaupnici Chamberlainovi vladi. Za vlado je glasovalo 281 po-

slancev, proti pa 200. Proti Chamberlainu niso glasovali samo delavski in liberalni poslanci, ampak tudi številni konservativci.

Poklicni šoferji z uredbo zaščiteni

Belgrad, 8. maja, AA. V zvezi z objavo uredbe o službenih odnosih profesionalnih vozačev (šoferjev) pri avtomobilih, kateri so zaposleni pri privatnih osebah, je podal minister za socialno politiko za tisk tole izjavo:

Kakor znano zakon o obrtnih ni uredil službenih odnosov profesionalnih šoferjev, zaposlenih pri zasebnikih. Zaradi tega te osebe do danes v tem pogledu niso bile zaščitene. Da bi se izpolnila ta pomanjkljivost v socialni zakonodaji v naši državi, je ministrski svet izdal uredbo o službenih odnosih profesionalnih šoferjev za avtomobile, kateri so zaposleni pri zasebnikih. Ta uredba ureja v glavnem sledeča vprašanja: vprašanje plač, način izplačila, odgovorne roke in vprašanje reševanja sporov gmojnega značaja. Uredba določa, da se sme šoferjem odmeriti plača edino v mesečnih obrokih, če s pogodbo ni odmerjena na daljši rok.

Mesečna plača se bo profesionalnim šoferjem izplačevala najkasneje zadnji dan vsakega meseca, če pa je plača odmerjena za daljši rok, pa najkasneje na koncu vsakega koledarskega meseca. Uredba prepoveduje, da se plače, katere so lastniki zasebnih avtomobilov plačevali profesionalnim šoferjem na dan objave uredbe o omejitvi prodaje tekočega goriva z dne 10. novembra 1939, se morejo zmanjšati ali pa v zmanjšanih odnosih pogodbeno določevati. Kot odgovorni rok za poklicne šoferje se določa rok najmanj 30 dni, če ni morebiti po pogodbi urejeno kaj bolj ugodnega. Spore med poklicnimi šoferji osebnih avtomobilov in njihovimi delodajalci, ki se nanašajo na materialne zahteve, bodo reševala sodišča dobrih mož, kakor jih določa obrtni zakon, v kolikor vrednost spornega predmeta ne znaša več kakor 12.000 din.

Položaj Nizozemske se je zelo poslabšal

Washington, 8. maja, AA. Havas: Zunanji minister Cordell Hull je na današnjem sprejemu časnika izjavil, da je dobil diplomatsko poročilo iz Haaga, na podlagi katerega lahko reče, da se je položaj med Holandijo in Nemčijo poostiril. Hull je izjavil, da je v stalni zvezi z ameriškim poslanikom v Haagu.

Amsterdam, 8. maja, AA. Havas: Holandske priprave, da bi bila država pripravljena na vsako morebitnost, so zelo obsežne. Ne samo, da so bili ukinjeni vsi vojaški dopusti, temveč so bili izdani vsi ukrepi, da ne bi bila Holandija, podobno kakor druge države, presenečena.

Amsterdam, 8. maja, AA. DNB: Na uradnem mestu izjavljajo, da bo začeti z 11. majem letalske v Sifolu rezervirano izključno za promet holandskih prevoznih ladij. Letalske Cuselde pri Kronenpu na bo še naprej ostalo odprto za promet tujih letal.

Majski pri Halifaxu

London, 8. maja, AA. Reuter: Diplomatski urednik agencije Reuter je izvedel, da je sovjetski veleposlanik Majski danes popoldne obiskal lorda Halifaxa in se je z njim razgovarjal o angleško-sovjetskih trgovinskih pogajanjih. Izve se, da je lord Halifax pristavil nekatere pripombe k zadnjim sovjetskimi predlogom, ter je zahteval še druga podrobna pojasnila.

Izgubljene patrolne ladje

London, 8. maja, AA. Reuter: Angleška admiralteta je zvečer sporočila, da je bilo v času izpraznjenja Tronhthema potopljenih 6 patrolnih ladij. Te ladje so bile potopljene med letalskimi napadi. Dve od teh ladij sta bili potopljene med borbo samo, ostale štiri pa so bile tako poškodovane, da jih je morala potopiti posadaka sama, ker ni bilo upanja, da bi jih privlekli v Anglijo.

Sumner Welles — miren

Washington, 8. maja, b. Welles je imel snoči razgovor s predsednikom Rooseveltom ter je po končani konferenci izjavil časnika, da iz Evrope ni bilo nobenih takšnih poročil, ki bi kazale na razširitev vojne.

Anglija—Sovjetska Rusija

London, 8. majnika, t. Havas. V spodnjem domu je poslanec Straus vprašal vlado, kdaj bo angleški veleposlanik, ki je sedaj že toliko časa v Londonu, odpotoval nazaj v Moskvo. Državni podtajnik Butler je odgovoril, da vlada še ni določila dneva za njegov odhod. Ko je poslanec dejal, da bi bilo vendar prvenstveno važno, da bi v današnjih mednarodnih okoliščinah Anglija imela v Moskvi svojega poslanika, je Butler odgovoril, da ima vlada njegovega velečastnika to pred očmi in da posveča temu vprašanju veliko pozornost. Vlada proučuje sedaj tudi sovjetske predloge za novo trgovinsko pogodbo. Sedaj angleški diplomatski predstavnik v Moskvi je zelo sposoben, je dejal Butler, in bodo interesi Anglije varno zastopani.

Zveza baltičkih držav

Talin, 8. maja, b. Iz zanesljivega vira poročajo, da se vodijo pogajanja glede federacije baltičkih držav. Pogajanja baje dobro napredujejo.

Romunski petrolej za Nemčijo

Rim, 8. maja, b. Italijanska agencija Gea je objavila podatke o nemških petrolejskih vlačilcih za prevoz petroleja po Donavi. Po teh podatkih razpolaga Nemčija s plovnim parkom 100.000 ton nosilnosti. Nemčija je namreč poslala veliko število svojih vlačilcev z Rene na Donavo kjer jih bo porabila za prevoz romunskega petroleja. Strokovnjaki računajo, da bo Nemčija lahko s temi svojimi vlačilci letno uvozila po Donavi v Nemčijo pol milijona ton petroleja.

Nemčija od Madžarske ni zahtevala dovoljenja za prehod svojih čet

Budimpešta, 8. maja, b. Uradno zanikajo glavo, da je Nemčija zahtevala od Madžarske, da dovoli prehod nemškim četam čez madžarsko državo. Na Madžarskem presoja položaj mnogo mirneje kakor pred nekaj dnevi. Dejstvo, da Romunija v skladu z določbami trgovinske pogodbe dobavlja Nemčiji vse predmete, za katere se je obvezala, da jih bo dobavljala in da po drugi strani Nemčija dobavlja Romuniji stalno letala vrste »Messerschmitt«, dovolj jasno govori, da Nemčija nima namena izvesti kakšnega napada na Romunijo.

Budimpešta, 8. majnika, t. Reuter. V madžarski prestolnici izjavljajo, da je napetost, ki je zadnje dni vladala glede južnovzhodne Evrope, znatno popustila. Na Madžarskem je bila nevznemljivost prav za prav majhna. Madžarski listi navajajo tudi pisanje belgrajske tiska, ki se hujuje nad tolikimi govoricami, ki krožijo glede »neke nevarnosti za balkansko Evropo«. V Belgradu da imajo jeklene živce, pravijo v Budimpešti, ter gledajo v bodočnost hladno. Govorice, ki jih trostira vojskojuka se tabora o drug drugega namenih, so le krinka za načrte, ki jih ima vsak tabor in s katerimi želi opravičiti svoje lastne namene, tako pišejo belgrajski listi, ki jih madžarski tisk v obsebnih posnetkih objavlja. Madžarski listi nadalje podčrtavajo vedno večje prijateljstvo z Jugoslavijo.

Preosnova borz za delo

Belgrad, 8. maja, AA. Dne 3. maja je bila v Belgradu ustanovljena seja predsedstva osrednje uprave za posredovanje dela. Ustanovitve tega predsedstva je določila uredba o prenosu poslov socialne politike in ljudskega zdravja iz države na banovino Hrvatsko, začetek delovanja pa je zvezan z konstituiranjem glavnih uprav posredovanja dela v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani. Z ustanovitvijo gori imenovanih organov je prenehala funkcija dosedanjega vrhovnega samoupravnega organa predsedstva centralnega odbora za posredovanje dela. Predsedstvo je na prvih sejah sprejelo sklepe, da se v čim krajšem času začnejo ustanavljati glavne uprave in njihove samouprave, ki so pristojne za izdelavo proračunov in za potrjevanje zaključnih računov za leto 1939. Obenem je bilo naloženo osrednji upravi za posredovanje dela, naj pripravi predloge in navodila za organizacijo posredovanja dela. Pri konstituiranju so bili poslani pozdravni brzojavi predstavniku in podpredsedniku vlade, ministru za socialno politiko, banu Hrvatske in banu dravske banovine.

Staro umetnino so odkrili

V beneškem okraju Franzoso di Castelfranco so nedavno odkrili umetnino iz 14. stoletja, ki izvira od neznanega umetnika. Na sliki na presno, ki je le malo poškodovana, je jako ljubko in fino upodobljena Marija z Detetom. — Navzlic različnemu raziskavanju si umetniški strokovnjaki še niso na jasnem, kateri italijanski slikar bi bil izvršil to odlično umetnino.

m Smrt v kopalni kadi. Nagle smrti ob srčne kapi zadeta je umrla 79 letna soproga vpkopjenega železničarja Ana Rozman iz Betnavske ceste 26. V torek popoldne se je šla kopat v železniško kopališče v Wolfovi ulici. Ker je nad eno uro ni bilo iz kopalne kabine, je postala strežnica pozorna ter je trkala na vrata kabine in jo klicala. Dobila pa ni nobenega odgovora. Poklicala je kurjača, ki je s silo vdrl vrata na kabini. Našla sta Rozmanovo v kopalni kadi, polni vode, mrtvo. Poklican je bil železniški zdravnik dr. Korenčan ki je ugotovil, da je staro gospo pri kopanju zadela srčna kap.

Če bi tega filma ne videl, bi mi moralo biti žal... take

Po Tristan Bernardovem oderskem komadu

Jeanne Doré

Materina radost in bol

Ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION

Telefon 22 21

in slične besede so se čule iz ust

onih, ki so videli naš film in se navduševali nad vzvišeno igro edinstvene umetnice, kakršna je

Ema Gramatica

JEANETTE Mc DONALD in NELSON EDDY pojeta najlepše arije in pesmi v prekrasnem glasbenem filmu:

CVETJE V MAJU

Samo še danes in jutri!

KINO SLOGA tel. 27 37

(Beli Jorgovan)

Danes ob 16., 19 in 21 uri

MARIBOR

m Izlet organizacij JRZ in mlade JRZ iz Maribora k Sv. Križu. Na prvo nedeljo po binkošti dne 19. maja priredijo mestna in okoliške organizacije JRZ pešizlet k Sv. Križu nad Mariborom, kjer bo tabor oziroma zborovanje obmejnih Slovencev na prostoru med cerkvijo in šolo. Na zborovanju govorijo bivši narodni poslanci Grajšek, Spindler, Zebot in drugi. Obenem ima krajevna organizacija JRZ pri Sv. Križu svoj občni zbor. Zborovanje se začne takoj po rani sv. maši okoli 7.30. Udeleženci in izletniki iz Maribora se zbirajo pred tiskarno sv. Cirila in odidejo točno ob 8.30 preko Sv. Urbana k Sv. Križu. Naši pristaki s Kozjaka in iz mariborske okolice se naprošajo, da se v velikem številu udeležijo te narodne prireditve na našem obmejnem Kozjaku. Posebno vabimo člane mladinske JRZ, da se pridružijo izletu k Sv. Križu.

m Umrl je pri Sv. Barbari v Slov. goricah upokojeni sodni nadsvetnik g. Ernest Ferk, star 79 let. Naj počiva v miru!

m Profihuberkulozni dinar je dosegel v mesecu aprilu vsoto 571.839 din. Izven dinarske stanovanjske akcije so prispevali v sklad: dr. Vilko ledička

v spomin na blagopokojnega Antona Korošca 100 din, tovarna Mirim iz sklada delavskih glob 261 din, Alfred Kuhn iz Ruš 100 din in predsednik okrožnega sodišča Adolf Hudnik 200 din v spomin na pokojnega sodnika dr. Travnerja. Vsem darovalcem iskrena hvala!

m Birmanske ure in zlatino preden kupite, si oglejte pri urarju Bizjak, Gosposka ulica 16.

m Velika akademija mariborskih srednješolcev bo drevi v Narodnem domu. Nastopijo gojenci vseh mariborskih srednjih šol z zanimivim in pestrim sporedom.

m Akademija obiskovalcev čeških tečajev na mariborskih srednjih šolah se preloži na poznejši čas zaradi pevskega nastopa mariborskih srednješolcev.

m Ljudski oder ima danes ob 8 na odru svoj redni sestanek. Vabljeni tudi drugi prijatelji. Vsi, točno!

m Bančni zavodi v Mariboru bodo v soboto 11. maja ves dan zaprti.

m Upravni odbor Oficirskega doma v Mariboru poziva gg. rezervne častnike in vojaške urad-

KULTURNI OBZORNIK

Sedmakov Kaplan Čedrmac v slovaškem prevodu

Slovaki so se v zadnjem času začeli zelo zanimati za Slovence in našo književnost. Tako sem zvedel, da bodo v seminarju za slovaške književnosti v Bratislavi začeli brati Cankarjevo *Moje življenje*, kajti asistent dr. Ambrus je naročil iz Ljubljane 20 izvodov za člane seminarja. Dr. Ambrus, ki poroča o slovaških knjižnih zadevah v slovaških listih in vzdržuje tesne stike s slovensko slavistično znanostjo, obvlada odlično slovensko, saj je bil zamenjanec naše akademske zveze nekako tedaj, kot je bil od Slovencev v Bratislavi prof. Smolej, ki podobno vlogo posrednika med obema kulturama opravlja med nami in je prav v zadnjem »Dejanju« priobčil nekaj prevodov iz moderne slovaške lirike (prevela njegova žena A. Gabršček-Smolejeva). Še bolj pa se uveljavlja v prevajanju slovaških leposlovnih del pesnik Koloman Geraldini, ki je bil prav tako nekaj časa gost slovaških katoliških akademikov v Ljubljani. Poleg časopisnih poročil, ki jih je pisal v mnoge slovaške liste in revije, je več let prevajal tudi slovaško moderno liriko, ki jo je pred kratkim izdal v posebni knjigi pod naslovom »Pesmi izpod Triglavu« in je dosegla pri Slovaških, kakor so poročali časopisi, lep uspeh; pa tudi pri nas, kakor pričajo ocene. Sedaj pa je Geraldini prevel v slovaščino eno najbolj slovaških povesti »Kaplan Martin Čedrmac«, s katero se je v slovensko literaturo s tako velikim uspehom uvedel Pavle Sedmak. Kakor vemo, je dobila povest že prvo banovinsko nagrado za l. 1939 pri nas ter je bila ena najbolj branih slovaških povesti zadnjih let. V nji je Sedmak pokazal trpljenje Slovencev v Beneški Sloveniji, katerim so zadnji ukrepi vzeli celo slovenski jezik v cerkvi in je zato delo in trpljenje kaplana Čedrmaca naravnost krizev pot slovenskega duhovnika na skrajni meji slovaškega ozemlja v Benečiji. Gotovo v sedanjem času ni primernejše slovenske povesti, kateri bi želeli prevod v tuje jezike, kakor ravno ta povest novega pisatelja Pavla Sedmaka. Geraldini je bil prvi izmed nam prijaznih tujcev, ki je spoznal vrednost povesti same kot literarnega dela, pa tudi nje pomen za Slovence, kajti malokomu je znano, da bivajo Slovenci tudi globoko v Beneški ravnini in da prenašajo junaško trpljenje narodnih manjšin, ki ga Slovaki tako dobro poznajo kot morda noben drugi narod na svetu ne. In v tem je problem beneških Slovencev tako podoben muki Slovakov pred vojno in tudi sedaj v onih krajih, ki so pri zadnji delitvi odpadli iz meja nove slovaške republike. Povest je prevedena brez kakih sprememb v tekstu, pač pa je dodan epilog o Beneških Slovencih, kar je za razumevanje

povesti med Slovaki prav tako potrebno kot geografska karta beneško-slovaškega ozemlja, ki jo je prevajalec dodal in ki je izredno velikega pomena. Tu izvedo čitatelji, da obsega Beneška Slovenija 415 km² ter živi tam 35.000 Slovencev, ki se delé v Rezijane, terske Slovence in šempe-trske. V tem članku, ki ima 5 strani, je podana zgodovina beneških Slovencev, njihova socialna struktura, verska pripadnost, sodnijska in pravna organizacija, samouprava pod Benečani. L. 1866 so glasovali za Italijo v veri, da dobe nazaj samoupravo. Nato preide na današnji položaj Slovencev, ki so razdeljeni na pet čisto slovenskih fara, ki imajo pa veliko podružnic, med njimi šempe-trska 181 Vsaka taka podružnica ima pa svojega kaplana, ki je izrasel iz ljudstva. In tak kaplan je Čedrmac. Ti Slovenci so bili vedno lojalni do države, toda konservativni v navadah, običajih in jeziku. »Tako je bilo do danes. Kako pa je sedaj, dobite odgovor v tej knjigi.« To je vsebina tega epiloga, ki bi moral biti poslovenjen in tiskan v vsaki naši čitanki; saj je v njem vse, kar mora vedeti — ne samo tujec — temveč predvsem Slovenec o teh svojih bratih na skrajni meji. Zato smo še bolj hvaležni prevajatelju, da je dodal ta informativen članek o beneških Slovencih ter s tem še bolj približal povest slovaškim bralcem. Povest, kolikor smo mogli presoditi, se v slovaščini bere zelo prijetno ter je ohranila našo sočnost.

Izšla pa je naravnost v luksiozni opremi ki že na zunaj vabi k branju. Izdalo jo je Društvo prijateljev klasičnih knjig, kot 40 zvezek te serije, ki jo urejuje prof. R. Klauko. Načrt za vezavo in ovoj je narisal akad. slikar Stefan Bednár. Na platnicah je vtisnjen medaljon z vaško cerkvico in duhovnikom, ki se izmučen spušča po klancu. Knjiga dela čast slovaški založbi ter priča, da Slovaki mnogo dajo na lepo knjigo, kar so pokazali tudi pri izdaji slovaške literarne antologije.

Gospodu Geraldiniju, referentu pri Slovaški Matici v Turčianskem sv. Martinu, se pa od srca zahvaljujemo za prevod te, ta hip morda najbolj aktualne, slovaške povesti, založnici pa za lepo opremo. Tako kulturno delovanje nas bolj približuje kot vsako drugo javno delo, ter smo veseli, da išče Slovaška v svojih novih razmerah predvsem zveze in stike s svojimi slovaškimi sosednimi narodi. V spoznavanju je razumevanje in zato čutimo, da bi tudi Slovenci morali bolj poznati slovaško književnost, kakor pa jo poznamo po zaslugi nekaterih novejših prevajalcev (Albrecht, Stele, Smolej), ki so nam šele odprli pot v slovaško besedno umetnost in slovaškega duha.

14

Gostovanje Vanje Leventove v »Traviati«

Na treh gostovanjih, v »Madame Butterfly«, »Adriani Lecouvreur« in »Traviati« nam je bolgarska umetnica Vanja Leventova pokazala resnično, visoko operno umetnost. Njeje opera ne pomeni le pevske produkcije v okviru kulisa, s spremljavo orkestra, združene s povprečno igral-sko karakterizacijo dotične vloge. Ona svojo vlogo res odlikuje občuti in doživlja, iz nje ustvarja v prvi vrsti enoten, človeški resničen, psihološko dosleden in utemeljen lik. Petje in igra sta ji le dve enakovredni, enako bogati, enako subtilni funkciji vsake najmanjše duševne akcije ali reakcije, skoro bi rekel sleherne besede, ki naj pride iz ust pevca-igralca. Oboje obvlada Vanja Leventova enako mojstrsko: kakor je na eni strani izreden njen igralski talent, tako je tudi njeno petje — da o tehničnem znanju ne govorimo — polno izraza, bogatih barv, najrazličnejših registrov, med katerimi so nekateri (n. pr. njen mezza voce) naravnost čudoviti. Vloga Violete v »Traviati« ji je nudila posebno mnogo prilike, da pokaže vso izraznost glasu in igre, poleg tega je presenetila z lepo koloraturno tehniko v veliki ariji 1. dejanja. Po italijanskem vzorcu tudi ni ne-naklonjena raznim efektnim poudarkom v igri, ki pa vendar niso bili pretrani. Ob izvrstno razpoloženem gostiču, ki je pel vlogi Alfreda, je doživela pevka posebno ob koncu tako navdušeno priznanje občinstva, kot ga v naši operi že dolgo ni bilo. Opero je dirigiral g. Štritof Niko.

dr. VaVo.

Koncert deškega zbora

»Amrušev«

Hrvatski mladinski zbor vzgajalica »Amrušev«, ki šteje okoli sto pevcev, nam je na ponedeljkovem koncertu podal prav zanimivo sliko hrvaških mladinske zbornice literature. Zapeli so pesmi Vinka Zganca, Zlatka Špoljara, Mirka Kolariča, Josipa Vrhovskega, Slavka Modrišana, Ivana Kokota, Rudolfa Matza, Gjura Prejca, Božidara Krniča; poleg teh je bila na programu zastopana slovaška pesem s Pregljevo harmonizacijo »Gorčice izaro«, srbska pa z Mokranjevcem »Pazar živeti«. Posebna zanimivost je bila pesem »Seljaški život«, ki jo je spesnil in uglasbil sam dr. Vlado Maček. Njihov dirigent g. Pavao Štefanac je z zborom dosegel prav lepo stopnjo discipliniranega, točnega pevskega podajanja. Netečnosti v intonaciji, ki so se sem in tja pojavile, je zakrivila gotovo slaba akustika Unionske dvorane, pa tudi utrujenost pevcev od popoldanskega koncerta. Utrujenost se jim je poznala tudi na glasovih, posebno pri sopranu, zato so alti mestoma preveč izstopali. A kljub temu so mladi pevci ves ogromni program odpeli vestno in z zanosom.

Če se spomnimo pri tem na visoko umetniško stopnjo, ki jo je dosegli naši slovenski mladinski zbori (n. pr. Trboveljski slavček v prejšnjih letih ali zbor z Rakeke pod vodstvom g. Maksa Pirnika in še mnogo drugih, ki stopajo po isti poti), bi želeli, da bi tudi bratje Hrvati spoznali visoko kvaliteto naših zborov, kar bi jim gotovo dalo marsikakšno pobudo pri njihovem lastnem delu.

V tretjem delu koncerta so nastopili še mladi tamburaši, ki so pod vodstvom g. Štefanca zaigrali nekaj skladb prav preizkušeno in z občutkom. Kakor prej v pesmih so tudi tu pokazali lepe rezultate glasbene vzgoje in prizadevanja njihovih učiteljev. Na koncu pa so skupaj zapeli in zaigrali še koračnico »Na konje« in slovensko himno »Naprej zastava slave« in tako zaključili koncert prav učinkovito in slovesno ob velikem navdušenju občinstva.

dr. VaVo.

Občni zbor Muzejskega društva

7. maja je imelo Muzejsko društvo za Slovenijo ob 5 popoldne v muzejski čitalnici svoj redni letni občni zbor. Predsednik g. univ. prof. dr. M. Kos je ob pričetku pozdravil zastopnika

mešnega župana ljubljanskega, dr. Pretnarja, zastopnika banske uprave, g. insp. Silva Kranjca, zastopnika Prirodoslovnega društva, dr. Koširja, zastopnike dnevnega časopisa in vse navzočne. Spomin umrlih članov je občni zbor počastil s enominutnim molkom.

Predsednik g. dr. M. Kos je v svojem poročilu očitno delo društva v preteklem letu in se posebno pomudil pri praznovanju društvene 100-letnice, ki jo je društvo svetčano obhajalo 17. decembra 1939 pod pokroviteljstvom bana dravske banovine g. dr. M. Natlačena v sejni dvorani mešnega magistrata in katere so se udeležili kot zastopniki kr. vlade minister dr. M. Krek, župan dr. J. Adlešič, zastopniki vseh treh akademij, rektor univerze in mnogi drugi odlični zastopniki. Pri tej priliki je bilo društvo odlikovano z redom sv. Save II. stopnje, prav tako tudi njegov predsednik in podpredsednik. Istega dne so imeli slovenski zgodovinarji svoje celodnevno zborovanje, kjer so ob pomembnih predavanjih pregledali stanje posameznih zgodovinskih panog in sklenili, da postanejo zborovanja stalna institucija. Kot trajen spomin na stoletnico pa bosta ostala »Jubilejni Glasnik« s 412 stranmi in 28 prilogami slik ter Kazalo dr. M. Pivec-Steletove. Za vse to delo se je zahvalil vsem sodelavcem, posebno pa še prosvetnemu ministrstvu, predsedstvu senata, banki upravi, mestni občini, zbornici za TOI in mnogim drugim za velike zasluge društvu. V debati je nato ravnatelj Narodnega muzeja, g. dr. J. Mal, predlagal, da se g. načelniku dr. R. Andrejki, bivšemu društvenemu predsedniku, ki je društvo obudil v novo življenje, izreče po obnem zboru posebna zahvala za njegovo delo za društvo in publikacijo »Kazalo«, ki je njegova zamisel. Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Iz poročila tajnika gosp. univ. prof. dr. Fr. Zwitterja je razvidno veliko delo, ki ga je imel odbor s pripravo stoletnega jubileja in izdajo jubilejnih društvenih publikacij, katerih finančno stran je razložilo poročilo blaginika g. univ. prof. dr. B. Sarie. Kljub ogromnim stroškom, ki sta jih zahtevala »Jubilejni Glasnik« in »Kazalo«, pa se je odboru posrečilo, da je s pomočjo raznih podpor, za katere se mora društvo zahvaliti državi, banovini, mestni občini ljubljanski, predsedstvu senata, zbornici za TOI in še nekaterim drugim, ugodno rešilo svoje gnotno vprašanje.

Po poročilu knjižničarja in arhivarja, kustosa dr. R. Ložarja, ki je poročal o zamenjavah, ki jih ima društvo za razne druge domače in inozemske revije, je urednik društvenega glasila g. dr. J. Mal poročal o delu za jubilejno številko »Glasnik« in nakazal smernice na ureditev prihodnjega letnika, ki izide v jeseni.

Po predlogu preglednikov je odbor sprejel absolutno, naka je bil ponovno izvoljen stari odbor s predsednikom dr. M. Kosom.

Naša knjiga, Jugoslovanska knjižarna. Po zgledu drugih založb je tudi Jugoslovanska knjižarna začela izdajati svoj poseben propagandni list z naslovom »Naša knjiga«, katerega prva številka je izšla 1. maja, izhajal pa bo četrtletno in ga urejuje pesnik Severin Šali. V njej so na kratko označene knjige, ki jih v zadnjem času izdala Jugoslovanska knjižarna, tako Papini: Priče trpljenja Gospodovega, Hichens, Alahov vrt, Useničnik: Zbrani spisi, Reys: Vremenslovje, Debeljak-Stele-Moles: Poljska in Seigerschmiedove šmarice KA. Naznane pa so nove knjige, ki so v tisku ali pa, ki so v pripravi. Tako napoveduje založba dve zbirki izvirnih slovaških novel namreč Janeza Jalna; Previsi in Franca Bevka; Mlada njiva, ki bo 4. zvezek Zbranih spisov, in ga bo založba dodala naročnikom zbirke Naša knjiga. Pa tudi dve pesniški zbirki mladih pesnikov eta na programu namreč Severina Šalija; Drevo v samotni ter Dušana Ludvika: S potepuško palico, kar vzbuja gotovo pričakovanje med občinstvom, saj se bosta s tema pravicema predstavlila dva nova pesnika. Nadaljevala bo izdaja Useničnikovih Zbranih spisov, ki redno izhajajo vsakega prvega v mesecu. Janko Mlakar bo izdal

Zastopniki inozemskih in nemških listov, ki prejemajo take svane nemške »Belo knjige«.

Vzgojiteljica bodoče angleške kraljice

Mala princeza Elizabeta, najstarejša hčerka angleškega kralja, ki je nedavno obhajala svoj 14. rojstni dan, se pridno šola. Dosti se mora učiti, saj je prestolonaslednica in bo nekoč vladala Veliki Britaniji in Irski in kolonijam in dominijom in cesarstvu Indiji — to pa ni lahko...

Pet ur na dan ima princeza Elizabeta šolski pouk. Uče se dveh tujih jezikov, francskega in nemškega, zgodovine, zgodovino ustave, zemljepisja, angleškega slovstva, malo gospodarstva, matematike, klavirja in plesanja.

Vso vzgojo pa vodi mis Marion Crawford, ki je škotka, kakor kraljica, princezina mati. Miss Crawford je častljiva gospa, ki ima trideset let, je izobražena, dobre volje in prijetna. Na vso moč je zaverovana v študij o rastlinstvu in odgojo cvetlic, njeni največji sovražniki pa so časniki, ki bi jo zmeraj radi intervjuvali ali izpraševali. Pod nadzorstvom miss

Crawfordove delujejo tri učiteljice, ki poučajo princezo tiste predmete, ki jim niso ni povsem kos.

Miss Crawford imenuje prestolonaslednico, na željo kralja, kar »Elizabeta«; če bi pa angleški jezik poznal besedico »tice«, bi jo pa bržkone tikala. En- ali dvakrat na mesec gre s svojo varovanko v kino, in sicer k predstavam, kjer nastopa Shirley Temple ali Chaplin ali pa če so Disneyevi risarski filmi. Včasih si gresta ogledat kak balet ali cirkus in od laui sme princeza tudi v gledališče.

Miss Crawford je seveda jako ponosna na svojo učenko. Nekemu časnika, ki je izjemoma povedala, da je prestolonaslednica najbolj darovita za angleški slog. Da piše tako lepo, da spominja njen slog na prababico kraljico Viktorijo. Njena pisma, ki jih vsak dan piše svoji babici, kraljici-materi Mary, so jako zanimivo branje.

ŠPORT

Kaj delajo veliki športniki Amerike: Budge, Mako, Vines, Perry in Riggs

Donald Budge — mojster na klavirju

Budge je na najboljši poti, da doseže tudi na klavirju tako virtuosnost kot jo ima, kadar igra svoj priljubljeni tenis. Donald je zaupal svojim najboljšim prijateljem, da si želi sedaj samo še to, da pride v kak odlični ameriški »swing« orkester. Ta njegova želja prav za prav ne preseneča mnogo. Budge je namreč svoje glasbene sposobnosti že lansko leto pokazal v Londonu o priliki nekoga turnirja. S svojim igranjem mu je uspelo, da je navdušil tedaj g. Kingmana, funkcionarja ameriške teniške zveze, ki se privatno tudi bavi z glasbo. Kingman izvrstno igra na violončelo in je že večkrat priredil samostojne koncerte po raznih evropskih prestolnicah. A Kingman je odločil svoje glasbilo v kot. In ko je Budge nekoč slučajno zagledal ta čelo, se je začel zanimati za ta instrument in si na vsak način hotel pridobiti vsaj osnovnega znanja. »Kakšna škoda«, je dejal Kingman, »ker ne utegnem, da bi ga jaz poučeval, kajti prepičan sem, da bi dosegel velike uspehe na tem glasbilu in postal pravi umetnik; kajti talent ima.«

Tudi Mako ima rad glasbo

Tudi Gene Mako ima iskreno željo, da pride kdaj h kakšnemu velikemu jazz-orkestru. In kadar odhaja Mako na kake velike teniške turnirje po svoji domovini ali po svetu, nikdar ne pozabi vzeti s seboj kľavofon, v katerem so številni instrumenti. Pa tudi gramofon s kopico najmodernejših plošč mu je velik prijatelj. In v mestih, kjer tekmuje, še tik pred pričetkom igre v svoji sobi vrti lepe plošče, ki ga zabavajo.

Kdo ve, ako ne bomo doživeli še tega, da bosta nekoč velika tenis-partnerja skupaj sedela v kakem jazz-orkestru.

Vinesovi uspehi v golfu

Ellsworth Vines je še tik pred nastopom Budgeja »Madison Square Garden« objavil, da se namerava v najkrajšem času povsem posvetiti igranju golfa. To svojo objubo je tudi izvedel in se izkazal nemalokrat v velikih tekmovanjih, koder je postal prvak.

Perry dobro služi

Fred Perry, ki je trener avstralske teniške ekipe, zelo dobro služi mastne denarce v klubu, koder mu dela družbo tudi znani Vines. Nahaja se letno precej časa v bližini Los Angelesa, kjer se je seznanil z ljudmi iz filmskega sveta. Tudi to prijateljstvo mu prinaša lepe denarje.

knjigo o veselem študentovanju »Spomini«, ki bo gotovo vzbujala mnogo veselih ur. Poleg teh izvirnih slovaških del bo založba izdala tudi dve knjižici dramskih prizorov Mirka Kuniča, namreč njegovo uspešno mladinsko igro: Triglavsko roža ter v drugi knjižici dve mladinski enodejanki za matere: Vambrchtsamerjeve; Danes grojfe celjski in nikdar več v prevodu Nika Kureta in velika drama v verzih Madžara Imre Madachja; Tragedija človeka, ki jo prevajata Vilko Novak in Tine Debeljak. Tako bomo s tem oregkim Faustom dobili prvo madžarsko klasično delo. Poleg teh knjig leposlovnega značaja je napovedana tudi znanstvena knjiga prof. dr. Snoja: Uvod v sv. Pismo nove zaveze, ki bo izšla v juniju. Poleg teh naznanil in oznak pa je v listu tudi nekaj pomembnih člankov, tako o Papinju, dalje Kako rešiti problem cene knjige? Umetnost legendarne resničnosti (ob smrti Lagerlöfove). Naša knjiga hoče tako biti vez med založbo in odjemalci, ljubitelji knjige, tako da od časa do časa obišče občinstvo in spregovori o novih knjigah in novih pripravah na knjižnem trgu.

Bobby Riggs — mladi ženin

Kakor vse kaže, letos v Evropi ne bo velikih teniških turnirjev z udeležbo svetovnih igralcev in zato skoraj gotovo ne bomo imeli prilike videti tega simpatičnega igralca na evropskih belih prostorih.

Riggs, ki je na listi najboljših tenis igralcev znanomani kot prvi, je pred nedavnim stopil v zakonski stan. Poročil se je z mlado in lepo Katarino Fisherjevo, katere slike so bile povsod, kamor koli je prišel nadarjeni Bobby kazati svojo umetnost.

Tako žive najbolj znani športniki Amerike. Vsakdo se ukvarja s tem, kar ga veseli. Mnogo pa jih je, ki jim življenje ni tako lahko in se morajo s skromnim zaslužkom prebiti iz dneva v dan. Vsem pač ni sreča enako naklonjena.

Po svetu

Angleški nogometaši bodo obiskali Balkan. Romunski zvezni kapitan dr. Economu, ki je prav tako prisostvoval dvoboju med Hrvatsko in Madžarsko reprezentanco v Budimpešti, je izjavil, da bo Balkan posetila v mesecu juniju močna angleška reprezentanca. Angleži bodo nastopili, kolikor je dosedaj znano proti Romunom, Grkom in Tarkom. Morda bodo tudi naši nogometaši hoteli pomeriti svoje moči z njimi.

V veliki italijanski bioklistični dirki »Giro d'Italia« bo vozilo poleg mnogostevilnih domačih kolesarjev tudi precej izomcevec. Dirka se bo pričela 17. maja in bo trajala do 9. junija. Proga bo dolga 3500 km in bo razdeljena na 20 etap.

»FC Nürnberg« si je osvojil pokal v konkurenci nemških klubov. Pokal je podelil vodja nemškega športa Tschamer und Osten. V zadnji tekmi je porazil nogometno moštvo »Waldhof« iz Mannheim. Tekmi je prisostvovalo 70.000 gledalcev. Rezultat je bil 2:0.

»Bratislavac« je na tem, da ne bo postala slovaški prvak, ker je spet izgubila tekmo proti Topolčana z rezultatom 3:2.

Dunajski »Rapid« si je z nedeljsko zmago nad »Wackerom« ponovno osvojil nogometno prvenstvo Dunaja. To je že njegova trinajsta zaporedna zmaga v tej ostri konkurenci dunajskih klubov. Rezultat je bil 4:1.

Švicarski listi mnogo razmotirajo o zadnjih neuspehih švicarske državne reprezentance. Zadnji neuspehi niso kar nič laskavi, in sedaj iščejo, kaj jim je vzrok. Pravijo, da tudi v njihovih športnih vrstah ni vse tako kakor bi moralo biti.

Naši kolesarji so bili pozvani na dirke, ki se bodo tekem tega leta televadno družilo iz Berna. Na kolesarski dirki, ki je bila zadnja nedelja okoli Belgije, je zmagal znameniti vozač Marcel Kint.

V švicarski nogometni rezultati zadnje nedelje so bili: V nacionalni ligi: Nordstern—Grenchen 2:1; St. Gallen—Young Boys 0:2; Young Fellows—Servette 1:2; Luzern—Lausanne 2:1; Biel—Lugano 1:5; Chaux—Grasshoppers 1:4. Prvenstvo lige pa: Blue Stars—Juventus 1:2; SC Zug—Zürich 1:10; Besfelden—Concordia 3:2; Solothurn—Aarau 1:2; Cantonal—Etoile 1:3; Bern—Biel 4:1; Montreaux—Forward 2:2.

V hoji na 25 km, ki se je vršila v Zürichu, je zmagal v seniorski skupini E. Rodumer od SK Züricha.

V statetnem teku »Tja in sem po Bernu« si je priborilo prvo mesto telovadno društvo iz Berna. Na kolesarski dirki, ki je bila zadnja nedelja okoli Belgije, je zmagal znameniti vozač Marcel Kint.